

EVALUERING AF SATSPULJEN FOREBYGGENDE INDSATSER FOR OVERVÆGTIGE BØRN OG UNGE

PROJEKT "ØGET UDBYTTE" PÅ JULEMÆRKEHJEMMENE

NETE KROGSGAARD NISS
IDA SCHEEL RASMUSSEN

16:07

EVALUERING AF SATSPULJEN
FOREBYGGENDE INDSATSER
FOR OVERVÆGTIGE BØRN OG
UNGE

PROJEKT "ØGET UDBYTTE" PÅ JULEMÆRKEHJEMMENE

NETE KROGSGAARD NISS
IDA SCHEEL RASMUSSEN

KØBENHAVN 2016
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

EVALUERING AF SATSPULJEN "FOREBYGGENDE INDSATSER FOR OVERVÆGTIGE BØRN OG UNGE". PROJEKT "ØGET UDBYTTE" PÅ JULEMÆRKEHJEMMENE.

Afdelingsleder: Mette Deding

Afdelingen for skole og uddannelse

Undersøgelsens følgegruppe:

Christoffer Scavenius Sonne-Schmidt, SFI

Cecilie Dohlman Weatherall, Kraks Byggeforskningsfond

Søren Ravn, Julemærkefonden, formand for

Susanne Hede, Fagligt selskab for Sundhedsplejersker

Mette Rasmussen, Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Observatører i følgegruppen:

Annette Poulsen, Sundhedsstyrelsen

Tatjana Hejgaard, Sundhedsstyrelsen

ISSN: 1396-1810

e-ISBN: 978-87-7119-363-3

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: David Rosted

© 2016 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	SAMMENFATNING	9
1	INDLEDNING	17
	Projekt "Øget udbytte"	18
	Overvægt og sociale faktorer	18
	Rapportens opbygning	19
2	BESKRIVELSE AF PROJEKTET	21
	Formålet med projektet	21
	Forældresamarbejdet	22
	Samarbejde med kommunerne	28
3	UDBYTTET AF ET OPHOLD PÅ ET JULEMÆRKEHJEM	31

	Et vellykket ophold – formålet med Julemærkehjemmene	32
	Forståelse af sundhed	33
	Det bedste	34
	Det værste	36
	Udbytte under opholdet	37
	Udviklingen	40
	Den svære hjemkomst	42
	Delkonklusion	45
4	FORÆLDRESAMARBEJDET – KVALITATIV ANALYSE	49
	Forældresamarbejdet og dets Formål	49
	Generelt	50
	Infodag	52
	Forældredag	54
	Opfølgingsdag	55
	Andre elementer	57
	Mulig udvikling af forældresamarbejdet	59
	Opsamling	62
5	KOMMUNESAMARBEJDET – KVALITATIV ANALYSE	65
	Samarbejdsmodellen og dens formål	65
	Status på implementering af modellen	66
	To eksempler på kommunale tilbud: Sønderborg og Vejen	68
	Oplevelser af, hvordan det kommunale samarbejde virker	73
	Mulig udvikling af det kommunale samarbejde	77
	Opsamling	80
6	LANGSIGTET UDBYTTE AF OPHOLD PÅ JULEMÆRKEHJEM	81
	Datagrundlag	82
	Fysisk sundhed	84
	Mental sundhed	93
	Skole og kammerater	99

Børnenes vurdering af forældredeltagelsens betydning	104
Delkonklusion	109
BILAG	111
Bilag 1 Metode	111
Bilag 2 BMI	118
Bilag 3 Samarbejdsmodel	120
Bilag 4 Kodeliste	123
LITTERATUR	125
SFI-RAPPORTER SIDEN 2015	127

FORORD

Overvægt hos børn er et stigende problem. Børn med overvægt har ofte psykosociale problemer i form af lavt selvværd og en øget udsathed over for mobning. Derudover er der en væsentlig sundhedsmæssig konsekvens, hvis børnene også bliver overvægtige som voksne, idet der er øget risiko for en række livsstilssygdomme.

Regeringen og satspuljepartierne afsatte fra 2012 til 2015 midler til at styrke den forebyggende indsats for børn og unge med overvægt. En del af midlerne er afsat til en indsats på Julemærkehjemmene for øget forældre- og kommunesamarbejde kaldt projekt ”Øget udbytte”. Denne rapport beskriver resultaterne af evalueringen af projektet. Rapporten er den anden og sidste evaluering af satspuljen ”Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge”.

Evalueringsdelen har haft en følgegruppe, som takkes for værdifulde input og kommentarer til evalueringen. Mette Rasmussen, lektor ved Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet, som har været en eksternt referee på projektet for at have bidraget med værdifulde kommentarer. Stor tak til Julemærkehjemmene for et rigtig godt samarbejde, for at tage godt imod os på vores besøg, for hjælp til interview mv. Tak til sundhedsplejen i Sønderborg og Vejen Kommuner for at stille op til interview. Og endelig en stor tak til de søde børn og deres forældre, som har bidraget gennem interview og deltagelse i møder.

Rapporten er skrevet af seniorkonsulent Nete Krogsgaard Niss og studentermedhjælper Ida Scheel Rasmussen. Derudover har videnskabelig assistent Tina Termansen ydet et stort bidrag til evalueringsprojektet frem til midtvejsrapporten. Forsker Christoffer Sonne-Schmidt har bistået med løbende støtte, herunder til det statistiske arbejde.

Evalueringen er finansieret af satspuljen ”Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge” og er udarbejdet for Sundhedsstyrelsen.

København, april 2016

AGI CSONKA

SAMMENFATNING

FORMÅL OG BAGGRUND

Regeringen og satspuljepartierne afsatte fra 2012 til 2015 midler til at styrke den forebyggende indsats for børn og unge med overvægt. En del af midlerne er afsat til Julemærkehjemmene, der i foråret 2013 igangsatte projekt ”Øget udbytte”. Projektet gik kort fortalt ud på, at to af de fire Julemærkehjem øgede og systematiserede forældresamarbejdet og samarbejdet med kommunerne. Projektet blev gennemført på de to Julemærkehjem i Jylland (Fjordmark og Hobro). Denne rapport beskriver resultaterne af evalueringen af projektet i forhold til børnenes fysiske sundhed (herunder vægt) og i ligeså høj grad i forhold til deres mentale sundhed og trivsel. Satspuljen er udmøntet af Sundhedsstyrelsen og evalueret af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Børn med overvægt, som er på Julemærkehjem, er igennem en stor udvikling i løbet af opholdet og for at fastholde de gode resultater er det nødvendigt med opbakning fra eget netværk både undervejs og efterfølgende. Det gælder især fra familien, men også fra barnets skole, sundhedsplejersken mv. Der er to hovedspor i dette projekt. For det første fortsat at styrke forældresamarbejdet, hvilket indebærer, en mere struktu-

reret tilgang med flere planlagte aktiviteter med forældre, end man hidtil har haft samt en understøttelse af netværk mellem forældrene. For det andet at få styrket samarbejde mellem barnets hjemkommune og Julemærkehjemmet, hvilket er betydningsfuldt i forhold til at fastholde virkningen af børnenes ophold, også på langt sigt. I den forbindelse har Julemærkehjemmene og repræsentanter fra Foreningen af ledere af sundhedsordninger i Danmark i fællesskab udviklet en samarbejdsmodel, der præsenteres i rapporten.

Evalueringen undersøger dels børnenes udbytte af et ophold på et Julemærkehjem, og dels hvordan projekt ”Øget udbytte” påvirker dette. Målet med et ophold på et Julemærkehjem er, at børnenes mentale og fysiske sundhed skal forbedres, og derfor har vi blandt andet målt på livskvalitet, selvværd, oplevet sundhed og vægtudvikling. Analysen af børnenes udbytte baserer sig i høj grad på spørgeskemabesvarelser før og efter opholdet. Analysen af, hvordan projekt ”Øget udbytte” (det øgede forældresamarbejde samt kommunesamarbejdet) påvirker udbyttet, baserer sig på kvalitative interviews med børn, forældre og medarbejdere.

BØRNENES UDBYTTE – KVANTITATIVE RESULTATER

Analysen af spørgeskemadata om bl.a. BMI og trivsel viser, at de børn, der får et ophold på Julemærkehjem, oplever en lang række forbedringer – de opnår en højere livskvalitet, øget tro på sig selv og bliver mobbet mindre i skolen. De føler sig også sundere, får bedre kost- og motionsvaner og opnår en lavere vægt.

Forbedringerne under børnenes ophold på Julemærkehjemmene er markante på alle parametre. Analyserne er solide, da alle børn har udfyldt spørgeskemaer og er blevet målt og vejjet.

Når børnene er kommet hjem fra Julemærkehjemmene, sker der typisk et lille fald i de opnåede resultater, men herefter stabiliserer de sig på et niveau, som stadig er væsentligt bedre, end det var, før børnene kom på Julemærkehjem. Hvad der sker, når børnene kommer hjem afhænger af flere forhold, blandt andet den kommunale opfølgning (som er meget forskellig). Analyserne af opfølgningsdata skal desuden tages med et vist forbehold, da der er en relativt lav svarprocent.

De nævnte resultater ses både på de to Julemærkehjem, som har deltaget i projekt ”Øget udbytte”, og på de andre to Julemærkehjem. Det synes således at være et generelt resultat af Julemærkehjemmenes arbejde og indsats over for børnene.

DET ØGEDE FORÆLDRESAMARBEJDE

I det følgende beskrives resultaterne af evalueringen af projekt ”Øget udbytte”. Først rettes opmærksomheden mod forældresamarbejdet og derefter det kommunale samarbejde.

Forældresamarbejdet har overordnet set fungeret godt. Forældreinterview viser, at der har været et godt samarbejde, og personalet fortæller, at forældresamarbejdet er bedre end tidligere. Konkret oplever familierne og de ansatte en række positive virkninger af det forældresamarbejde, der er udviklet i projektet:

- Forældrene og personalet har kendskab til hinanden, idet de har mødt hinanden flere gange. Det er især vigtigt for forældrene at kende det pædagogiske personale, men det betyder også noget for dem at have mødt køkkenansvarlige og skolelærere. Kendskabet betyder, at personalet og forældre kan sige ”de svære ting” til hinanden, og at de stoler på mere på hinanden. Pædagogerne oplever bl.a., at forældre og pædagoger nemmere kan snakke med børnene om deres hverdag henholdsvis på Julemærkehjemmet og derhjemme.
- Der opstår et netværk mellem forældrene, hvilket betyder, at de føler, at de ikke står alene. Da den samme gruppe mødes flere gange, opstår et trygt rum at dele erfaringer i.
- Netværket mellem forældre og kendskabet mellem forældre og personale betyder, at der kommer et godt udbytte af de uformelle seancer, som når forældrene afleverer deres børn om søndagen, hvor der bliver talt om weekenden, den køkkenansvarlige stilles et spørgsmål om maden, eller der deles viden om, hvordan man håndterer en bestemt udfordring derhjemme.
- Forældrene oplever, at de opnår viden og tryghed omkring Julemærkehjemmet og de vaner, der etableres her. Dette kan have betydning for deres evne til at bakke op før, under og efter opholdet.

DET KOMMUNALE SAMARBEJDE

Det kommunale samarbejde har været udfordrende at implementere, men ved evalueringens afslutning fungerer det overordnet set tilfredsstillende. Modellen har en række gavnlige elementer:

- Familierne føler sig trygge ved at have en kommunal kontaktperson, som de kan kontakte, hvis de har brug for det. Forældre med børn

på Julemærkehjem føler sig ofte alene, hvilket en kontaktperson kan afhjælpe.

- Modellen giver mulighed for, at fokus på barnets fysiske og mentale sundhed fastholdes efter opholdet på Julemærkehjemmet, hvilket giver en vis kontinuitet for barnet og den indsats, som skal efterfølge opholdet for at opnå varige ændringer.
- Den kommunale kontaktperson har en naturlig autoritet over for barnet og kan derfor give barnet råd og vejledning på en anderledes måde end forældrene.
- De kommunale indsatser og tilbud giver familierne en helt konkret hjælp og opbakning, som de har brug for, når barnet er hjemme igen.

Virningen af disse elementer kan være større eller mindre, alt efter hvor godt samarbejdet med den enkelte kommune fungerer i praksis. For eksempel bør den kommunale kontaktperson selv tage kontakt til familien, og kontaktpersonen bør kende til og bruge den handleplan, som familien har lavet på Julemærkehjemmet. Der er stadig en del kommuner, hvor dette ikke sker. Helt generelt er de kommunale tilbud meget forskellige.

Evalueringen viser, at det kommunale samarbejde udgør en vigtig brik til at opnå øget udbytte af opholdet for barnet.

UDVIKLINGSOMRÅDER

Resultaterne giver anledning til nogle overvejelser om og ideer til, hvordan man kan styrke den positive udvikling, som projekt "Øget udbytte" har ført med sig. I det følgende beskrives udviklingsområder i forhold til projektet. Først en række udviklingsområder for Julemærkehjemmenes arbejde og derefter en række udviklingsområder for kommunale aktører.

UDVIKLINGSOMRÅDER FOR JULEMÆRKEHJEMMENE

Evalueringen peger på konkrete områder, hvor Julemærkehjemmene kan arbejde videre med de gode resultater.

FORÆLDRESAMARBEJDE

Julemærkehjemmenes samarbejde med forældrene er styrket betydeligt i løbet af projektperioden. Den udvikling er meningsfuld og udbytterig både for de børn, som er på Julemærkehjem, og for personalet. Det er derfor vigtigt, at Julemærkehjemmene fastholder udviklingen i retning af øget forældresamarbejde. Der er flere muligheder for udvikling af dette

område, hvor fokus bør være på kompetenceudvikling af personalet i forhold til at samarbejde med forældrene, bl.a. for bedre at kunne støtte forældrene i de ting, de har problemer med, og som måske står i vejen for, at deres barn får det bedre, men også for at kunne motivere forældrene til at holde fast i de gode vaner, når barnet er hjemme igen.

Et andet udviklingsområde i forhold til forældresamarbejde er støtte efter endt ophold, hvor der i overgangsperioden mellem opholdet og hjemkomsten kan være behov for fortsat støtte afhængigt af den enkelte families problemer og ressourcer. Julemærkehjemmene kunne fx arbejde mere med nyhedsbreve eller Facebook-grupper, hvor de kan give gode råd til at fastholde de nye vaner, fx omkring juletid, skolestart og fødselsdage.

MANDAGSVEJNING

Evalueringen viser, at vejning efter weekenden, hvor børnene har været hjemme på besøg, kan være et godt redskab i dialogen med forældrene, men samtidig risikerer denne aktivitet at sætte for meget fokus på vægt frem for trivsel og selvværd. Det er derfor nødvendigt fortsat at diskutere formålet med og positive og negative effekter af ”mandagsvejning”, både i personalekredsen og blandt forældrene samt ved at inddrage børnenes perspektiver.

DET KOMMUNALE SAMARBEJDE

Det kommunale samarbejde er styrket betydeligt i løbet af projekt, hvilket i høj grad skyldes en stor indsats og opmærksomhed fra Julemærkehjemmene side. De har opprioriteret området og bruger de nødvendige ressourcer på at holde kontakt til kommunerne, indhente de nødvendige oplysninger om tovholdere og kontaktpersoner og hjælpe familierne med at få en fast kontaktperson i kommunen. Det er vigtigt at fortsætte denne indsats, da den har stor betydning for, at børnene kan fastholde deres gode resultater, når Julemærkehjemmene ikke længere danner rammen om de nye vaner.

SKOLESAMARBEJDET

Evalueringen peger på, at der er behov for at udvikle samarbejdet med barnets skole og de lærere, der skal tage imod et barn, der måske har forandret sig, mens det har været på Julemærkehjem. Et væsentligt formål er at undgå, at problemer med mobning eller lignende forud for opholdet

fortsætter. Skolens og kammeraternes modtagelse er afgørende for, at barnet kan fastholde den gode udvikling, og samarbejdet med skolen bør udvikles sammen med børn, forældre og lærerrepræsentanter, så det understøtter en varig effekt af et ophold på et Julemærkehjem.

UDVIKLINGSOMRÅDER FOR DE KOMMUNALE AKTØRER

Der er nødvendigt, at kommunerne deltager aktivt og tager et stort ansvar for samarbejdet med Julemærkehjemmene om de børn, der vender hjem til deres kommuner efter et ophold. Nogle kommuner gør allerede en stor indsats, mens andre kommuner endnu ikke prioriterer samarbejdet i tilstrækkelig grad.

TOVHOLDER OG KONTAKTPERSON

Et godt samarbejde med Julemærkehjemmene indebærer, at kommunen systematisk sørger for at udpege tovholder og kontaktperson og sender oplysningerne til Julemærkehjemmene jf. samarbejdsmodellen (se bilag 3). Desuden er det væsentligt, at kontaktpersonerne er opmærksomme på at bruge den handleplan, som familien har lavet på Julemærkehjemmet, og ikke starter forfra med barnet og familien. Projektet har vist, at der fortsat er udviklingsmuligheder i forhold til den kommunale støtte både før og under et ophold med henblik på at skabe sammenhæng mellem indsatserne i hhv. kommune og på Julemærkehjem.

OMSORG FOR BØRN, DER KOMMER HJEM EFTER ENDT OPHOLD

Kommunerne har en vigtig opgave med at tage godt imod de børn, der har været på Julemærkehjem. Børnene har typisk fået et vigtigt boost af deres selvværd og et markant vægttab, men de er sårbare, når de kommer hjem, og har brug for hjælp til at fastholde den gode udvikling. Familien bør derfor tilbydes en tilpasset understøttende indsats, der omfatter både den mentale og den fysiske sundhed.

SAMARBEJDE MED KOMMUNENS SKOLER

Såvel børn som forældre peger på, at kommunerne har en opgave at løse i forhold til at tage imod barnet i klassen, når barnet vender tilbage fra et ophold på Julemærkehjem. En overordnet kommunal strategi for, hvordan man vil forholde sig til de børn, der har været på Julemærkehjem, vil med fordel kunne udvikles i sammenhæng med strategier for forebyggelse af mobning og øget skoletrivsel for alle kommunens børn.

DATAKILDER

Evalueringen er baseret på en blanding af interview og spørgeskemadata.

Der er foretaget følgende interview:

- 3 fokusgruppeinterview med i alt 10 børn
- 3 fokusgruppeinterview med i alt 21 forældre
- 2 interview med forstandere på Julemærkehjemmene
- 3 fokusgruppeinterview med i alt 12 pædagoger på Julemærkehjemmene
- Telefoninterview med viceforstander på et Julemærkehjem
- Interview med ledende sundhedsplejerske i to kommuner
- Interview med udførende sundhedsplejersker i en kommune

Derudover er der indsamlet spørgeskemaer fra børnene og forældre på alle fire Julemærkehjem med spørgsmål om blandt andet sundhed, livskvalitet, kost, motion, forældredeltagelse og udbyttet, samt angivelse af højde og vægt på følgende tidspunkter:

- ved opholdets start
- ved opholdets slutning
- 4 måneder efter opholdet
- 8 måneder efter opholdet
- 12 måneder efter opholdet.

INDLEDNING

Regeringen og satspuljepartierne afsatte fra 2012 til 2015 satspuljemidler til at styrke den forebyggende indsats for børn og unge med overvægt. En del af midlerne blev afsat til en indsats på Julemærkehjemmene. De fire Julemærkehjem i Danmark tilbyder hvert år et ophold på 10 uger til 750 børn, som har lettere fysiske og/eller psykiske vanskeligheder. De fleste af børnene er overvægtige, men det er ikke et krav at være overvægtig. Formålet er at børnene får styrket selvværdet og får en sundere livsstil.

Anvendelse af midlerne til Julemærkehjemmene blev af Sundhedsstyrelsen udmøntet til et udviklingsprojekt på to Julemærkehjem. Julemærkefonden udpegede selv, hvilke Julemærkehjem der skulle deltage. Projekt ”Øget udbytte” blev igangsat i foråret 2013 og har til formål at involvere familierne til børnene på Julemærkehjemmene mere, end man gjorde før, og øge samarbejdet med kommunerne. Projektet blev afsluttet med udgangen af 2016, og undervejs er der blevet lavet en midtvejsevaluering med foreløbige resultater. Denne rapport beskriver resultaterne af evalueringen af projekt ”Øget udbytte”. Satspuljemidlerne er udmøntet af Sundhedsstyrelsen, og projektet evalueres af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

PROJEKT "ØGET UDBYTTE"

Projektet "Øget udbytte" går ud på, at to af fire Julemærkehjem øger og systematiserer forældresamarbejdet og samarbejdet med kommunerne på baggrund af Sundhedsstyrelsens krav til brug af midlerne. Sundhedsstyrelsens fokus på dette har baggrund i en evalueringsrapport fra 2008 vedrørende et tidligere projekt på Julemærkehjemmene, projekt "Drivkraft" (Servicestyrelsen, 2008), som anbefaler en række indsatser i forhold til netop disse områder. Julemærkehjemmene har således oprustet deres samarbejde med børnenes forældre over en længere årrække og intensiverer dette yderligere i dette projekt. Julemærkefonden valgte, at det er Julemærkehjemmene i Kollund (Fjordmark) og Hobro, der deltager i projekt "Øget udbytte". De to Julemærkehjem modtager børn, der bor vest for Storebælt. De to sjællandske Julemærkehjem er ikke med i projektet, men indgår i evalueringen.

I kapitel 2 beskrives indholdet i projekt "Øget udbytte".

OVERVÆGT OG SOCIALE FAKTORER

Undersøgelser viser, at overvægtsproblematikker generelt ikke kan betragtes uafhængigt af barnets psykosociale og fysiske trivsel. En temarapport viser, at børn med overvægt oftere føler sig ensomme, har flere sygedage og er mindre glade for at gå i skole end børn, der ikke er overvægtige (Sundhedsstyrelsen 2010).

Ligeledes har forældrenes forhold vist sig at have stor betydning for børns udvikling af overvægt. Risikoen for at blive overvægtig er fire gange større for børn, der vokser op med overvægtige forældre, end for andre børn (Bonke & Greve, 2010). Det kan skyldes en række forhold, herunder sundhedsvaner i familien og relationer mellem børn og forældre. Forebyggende indsatser, som involverer barnets forældre, er derfor essentielle for at støtte børn og unge til et sundere hverdagsliv.

70 pct. af dem, der har været overvægtige som børn eller unge, forbliver overvægtige i deres voksenliv og overfører således livsstilsproblematikker og sundhedsrisici fra barndommen til voksentilværelsen (Hjerteforeningen, 2004; Ovesen, 2006; Reilly, 2006, Sundhedsstyrelsen 2013, Sundhedsstyrelsen 2014). Det er derfor vigtigt med en tidlig indsats over for børn og unge med uhensigtsmæssig vægtudvikling.

Fokus på forandring bør ikke kun rettes mod barnets vægtudvikling, da overvægt hos børn som nævnt hænger tæt sammen med børnenes psykosociale trivsel. Der er derfor anlagt et bredt sundhedsperspektiv i evalueringen.

RAPPORTENS OPBYGNING

Projektet omfatter børn og unge fra 8 til 16 år¹. For at øge læsevenligheden har vi valgt at benævne dem alle som ”børn”. Derudover omfatter projektet også børnenes nære voksne. Som regel er det forældrene, der bliver inddraget, men det kan også være andre nære voksne, for eksempel stedforældre eller plejeforældre. For læsevenlighedens skyld har vi valgt at kalde de nære voksne, som inddrages i indsatsen, for ”forældre”.

Rapporten er bygget op således, at indledningen følges af kapitel 2, hvor projekt ”Øget udbytte” og de aktiviteter, der indgår, er beskrevet. I kapitel 3 analyseres og perspektiveres, hvad der skal til for at opnå et godt udbytte af et ophold på et Julemærkehjem, og hvordan projektet kan være med til at øge udbyttet. I kapitel 4 og 5 opridses erfaringer og resultater af de to dele af projektet, nemlig henholdsvis forældresamarbejdet og det kommunale samarbejde på baggrund af de kvalitative interview. I kapitel 6 gennemgås de kvantitative resultater af langtidsvirkninger af børnenes ophold på Julemærkehjem på baggrund af spørgeskema-besvarelser.

1. Børnene må højst være 14 år, når de optages, men der er ventetid på et ophold, og børnene kan derfor være fyldt 14, inden de starter på deres ophold. Eftersom de sidste målinger i denne undersøgelse laves et år efter, at opholdet slutter, er enkelte af de inkluderede børn fyldt 16 år.

BESKRIVELSE AF PROJEKTET

FORMÅLET MED PROJEKTET

Projektets overordnede målsætning er at sikre langtidseffekten af børns ophold på Julemærkehjemmene, således at børnene fortsætter den sunde livsstil og den gode trivsel som afsæt for et godt og aktivt voksenliv. Det overordnede formål er altså at øge det langsigtede udbytte af barnets ophold. Udbytte skal forstås bredt og omhandler øget sundhed i bred forstand, dvs. både mental sundhed som øget trivsel, selvværd, livskvalitet og mindre ensomhed, og fysisk sundhed i form af mindre overvægt og bedre kost- og motionsvaner. Vi kommer nærmere ind på begrebet ”øget udbytte” i kapitel 3.

De konkrete målsætninger, der skal fremme denne overordnede målsætning, er at

- Udvide forældresamarbejdet med henblik på, at forældrene får viden om og værktøjer til at arbejde med kost, motion, konfliktløsning og god kommunikation i familien
- Tydeliggøre forældrenes rolle og ansvar med udgangspunkt i de behov og problemer, der er i den konkrete familie

- Forberede barnet og forældrene på nødvendigheden af fortsat støtte efter endt ophold på Julemærkehjemmene via de kommunale tovholdere
- Holde kontakten til forældre og barn efter endt ophold med henblik på fortsat rådgivning og støtte
- Kompetenceløfte det pædagogiske personale på Julemærkehjemmene, hvad angår kommunikation, vejledning og motivation af forældre
- Styrke samarbejdet med de kommunale tovholdere i barnets kommune, herunder afdække behovet for at udvikle tværgående samarbejdsværktøjer i samarbejde med Kommunernes Landsforening (KL)

FORÆLDRESAMARBEJDET

Det øgede forældresamarbejde består af nogle strukturelle ændringer på Julemærkehjemmene og en række nye aktiviteter. Projektet er en udvidelse af det eksisterende forældresamarbejde, som der har været arbejdet med at udvide gennem flere år. I forbindelse med projekt ”Øget udbytte” er forældresamarbejdet blevet et fælles ansvar for alle medarbejdere, og man har arbejdet med at skabe muligheder for tættere relationer mellem personale og forældre. Der er desuden skabt nogle faste strukturer for hvordan samarbejdet skal foregå, som har betydning for hele forløbet.

Begge Julemærkehjem har ændret organisering for at kunne implementere det nye forældresamarbejde bedst muligt. På Julemærkehjemmet Fjordmark har de indført en teamstruktur, hvor hvert team har ansvaret for en gruppe på 10 børn, som starter samtidig. Der er stadig en primær kontaktpædagog for hvert barn, men børn og forældre får også en stærk relation til de andre pædagoger i teamet. På Julemærkehjemmet Hobro har de ændret strukturen for modtagelse af børn, så flere børn ankommer samtidig.

Forældresamarbejdet er skitseret i figur 2.1 som det forløber før, under og efter et ophold på Julemærkehjem. Den mørke farve indikerer, hvad der er det nye i projekt ”Øget udbytte”. I projektet er indsat en ekstra aktivitet for forældrene både før, under og efter ophold på Julemærkehjemmet. I det følgende beskrives de nye aktiviteter.

FIGUR 2.1

Oversigt over forældresamarbejde i et forløb på de to Julemærkehjem, som deltager i projektet.

Anm.: Det nye i projekt "Øget udbytte" er markeret med den mørke farve.

1 "Familiens bog" er et nyt element i samarbejdet. Det er en bog med forskellige informationer om kost og motion, som familien også kan skrive i.

Kilde: Julemærkehjemmenes projektbeskrivelse.

INFODAG INDEN OPHOLDET

Formålet med infodagen er, at forældre og børn forberedes så godt som muligt på opholdet, og at forventningerne afstemmes.

Infodagen afholdes 3-5 uger før opholdet for kommende en gruppe af børn, der skal på Julemærkehjem, og deres forældre. På Fjordmark er det 10 børn med forældre, og på Hobro er det 3 hold af 8 børn med forældre, der deltager i mødet. På begge Julemærkehjem er det den samme gruppe, der også deltager på forældredagen midtvejs i opholdet og på opfølgingsdagen efter opholdet.

På infodagen møder børnene dem, de skal starte sammen med, forældrene møder hinanden og får set stedet og omgivelserne. Der informeres om hverdagen på Julemærkehjemmet og holdes nogle oplæg, bl.a. om kost. Derudover er det forskelligt, hvilke aktiviteter der foregår på dagen.

Forstanderen på Hobro fortæller for eksempel, at hun gør meget ud af at italesætte, at det er hele familien, der så at sige er på Julemærkehjem, og at det er vigtigt, at alle i familien bakker op.

I nogle teams/afdelinger afholdes dagen sådan, at børn og forældre deles op og snakker hver for sig om forventninger til opholdet. Dette beskrives således af et medlem af personalet:

Børnene får nogle opgaver, som de skal snakke om: "Hvad kan de forestille sig, kan være svært?", "hvad glæder de sig helt vildt til?", og det er godt nok, for så er der nogle faste ting, som man skal svare på, og så kommer snakken om alt muligt andet også i gang. Det samme med forældrene: "hvad bliver sværest i forhold til hjemme?", "har I nogen ideer om, hvordan I vil tackle det?", og det er faktisk rigtig godt. Fordi forældrene, de tænker jo ét, og vi tænker noget andet, ikke? Det er en rigtig god måde, for så kommer de med råd til hinanden.

FORÆLDREDAG

Formålet med forældredagen er, at der skal ske en erfaringsudveksling blandt personale og forældre, men også indbyrdes mellem forældrene. Dette giver både personale og forældre en mulighed for at udvikle sig på baggrund af tilbagemeldingerne.

Forældredagen er placeret cirka midt i børnenes ophold, som regel 6-8 uger efter opholdsstart.

På forældredagen foregår forskellige aktiviteter, som arrangeres af personalet. Indholdet varierer fra afdeling til afdeling, men som oftest

indgår en gåtur, hvor forældre kan få snakket med hinanden og personalet. En skabelon for barnets handleplan kan blive vendt og diskuteret mellem personale, forældre og barn. Personalet holder ofte også oplæg om fx om kost og motion.

Personalet har udarbejdet spørgsmål til henholdsvis forældre og børn om de problemer, der kan opstå, når barnet er væk hjemmefra. I Hobro deles børn og forældre op og besvarer spørgsmål hver for sig for herefter at diskutere svarene igennem. En ansat, som står for opfølgningssdagen, fortæller:

Efter at spørgsmålene er besvaret, er børnene kommet til og har hørt, hvad forældrene mente. Vi spørger fx: "Er jeres forældre gode til at bakke op om motion derhjemme?". Det synes forældrene altid, at de er, men det er ikke altid, at børnene helt synes det samme. Den er meget god at have oppe at vende. Så har vi nogle gange aktivitet udenfor eller i hallen, og så er der gået en 3-4 timer. Altså, der er meget lagt op til, at de skal snakke med hinanden og få noget erfaring ud af hinanden.

OPFØLGNINGSDAG

Formålet med opfølgningssdagen er at give forældre og børn redskaber til at håndtere det videre forløb med vægttab og relaterede problemer. Ønsket er også, at dagen skal bidrage til, at familierne holder ved de netværk, der undervejs er blevet skabt imellem.

Opfølgningssdagen med både forældre og børn afholdes 4-6 uger efter, at børnene har afsluttet deres ophold. Dagen er typisk mindre struktureret end både infomødet og forældredagen, men der lægges op til, at forældre og børn sparrer med hinanden og udveksler erfaringer fra tiden efter, at børnene er kommet hjem. En af de ansatte fortæller, hvad de snakker om:

"Hvordan er det, det der med at få et barn hjem?", "hvad er udfordringerne ved det?". Det plejer de at være gode til, den der erfaringsveksling. Og igen, det er jo dér, at vi suger til os, for det kan vi bruge til rigtig meget.

Børnene har muligheden for at blive vejlet, hvis de ønsker det. Personalet står til rådighed, hvis forældrene eller børn ønsker en individuel samtale med den pædagog, som har været deres kontaktperson gennem opholdet.

ANDRE KONKRETE AKTIVITETER I PROJEKT "ØGET UDBYTTE"

Projekt "Øget udbytte" har indført mere direkte vejledning til forældrene, under og efter børnenes ophold på Julemærkehjem. Der er således oprettet en rådgivningstelefon og indført vejning af børnene efter hjemme-weekender, med feedback til forældrene.

RÅDGIVNINGSTELEFON

En led i projektet var at etablere en "rådgivningstelefon", som forældre kunne ringe til, når børnene var kommet hjem, og forældrene havde brug for råd eller støtte. Det kunne fx være spørgsmål om kost og motion eller anden form for vejledning.

Rådgivningstelefonen var noget af det sidste, der blev implementeret, idet den stadig ikke var helt klar ved midtvejsevalueringen i sommeren 2014. Derefter blev den etableret som et fast telefonnummer med bestemte åbningstider. Forældrene blev informeret om tilbuddet og nummeret står i "Familiens bog". "Familiens bog" er en bog, som følger barnet på Julemærkehjemmet og hjemme. Der er forskellige informationer om kost og motion, og familien kan også skrive i den.

På begge Julemærkehjem har man erfaret, at forældrene ikke har brugt rådgivningstelefonen. Derfor har de begge steder droppet at have bestemte telefontider, hvor en medarbejder sad klar til at svare.

Rådgivningstelefonen har stadig et telefonnummer, og medarbejderne har på skift ansvaret for at tage den, mens de udfører deres øvrige arbejde. Der er ikke længere et fast tidsrum, men meldingen til forældrene er, at "de bare kan ringe". Denne telefonordning bliver dog stadig ikke brugt.

MANDAGSVEJNING

I udvidelsen af forældresamarbejdet er der indført en ekstra vejning, som er lagt hver mandag. I de weekender, hvor børnene er hjemme, udfylder de et spørgeskema, som de taler om med pædagogerne i forbindelse med deres vejning. Spørgeskemaet omhandler børnenes daglige sove-, mad- og motionsvaner i hjemmeweekenden.

Mandagsvejningen giver personalet mulighed for at observere, om barnet tager på i vægt, når det har været hjemme. Hvis et barn gentagne gange har taget på, eller der er sket en markant vægtøgning efter en hjemmeweekend, er personalet forpligtet til at ringe til forældrene. Opkaldet er som oftest med henblik på at informere forældrene og få talt de

problemer igennem, som gennemleves, når barnet er hjemme. Personalet beskriver, at deres tilgang er altafgørende for en vellykket samtale. En medarbejder beskriver det således:

Men det gælder lige så meget at ringe anerkendende, "Hvad er det, der har været svært?", "Hvor tænker I selv, at det er galt?", så det er med den på og ikke den der kontrollerende én med politihatten på!

IMPLEMENTERING

Implementeringen af det øgede forældresamarbejde foregik relativt hurtigt. Der har været tre spor i implementeringen: omstrukturering, nye aktiviteter og kulturforandring.

En vigtig del af implementeringen var en omstrukturering af organisering og arbejdsgange. På begge Julemærkehjem har de lavet en ny organisering, hvor et mindre team eller en mindre afdeling har haft ansvaret for en gruppe børn og kontakten med deres forældre. Omorganiseringen er gået hurtigt, og allerede ved midtvejsevalueringen havde medarbejderne tilsyneladende fundet sig godt rette med den nye struktur.

En anden del har været en konkret organisering af de forskellige nye aktiviteter. Her har alle medarbejdere deltaget, og på begge Julemærkehjem lægger de vægt på, at der har været en høj grad af ejerskab og frihed til, at hvert enkelt team/afdeling kunne udfylde de fælles rammer og derfor havde meget indflydelse på, hvad der skulle ske. En medarbejder i Kollund opsummerer implementeringen således:

Det er en solstrålehistorie i forhold til, hvordan det er blevet indarbejdet hos medarbejderne. Der har været en plan, der har været tid til det, der har været stor indflydelse. Så kommer det også til at køre.

En mindre kulturforandring har også været vigtig for implementeringen. Projektet er som nævnt en fortsættelse af en udvikling mod øget forældresamarbejde, som er sket over en årrække. Men i dette projekt er langt flere blevet involveret i arbejdet. Det har givet nogle udfordringer i forhold til selve opgaven med at håndtere forældrene. Pædagogerne er uddannet til at passe børnene og har valgt Julemærkehjemmene, fordi de brænder for netop dette. Det kan føre til en ambivalens over for opgaven med forældresamarbejde. Det interviewede personale sagde i forbindelse med midtvejsevalueringen, at de synes, at opgaven med forældresamarbejde er både spændende og relevant. Men nogle gav udtryk for, at det

tog tid fra arbejdet med børnene og dermed oplevedes som en forstyrrelse i det egentlige arbejde.

Ved de opfølgende interview i foråret 2015 er forældresamarbejdet blevet hverdag. Som viceforstanderen i Hobro siger: ”Vi snakker ikke længere om projektet. Det er blevet en del af den daglige drift”. På begge Julemærkehjem mener de, at det er blevet naturligt at arbejde med forældrene på den nye måde. Der er dog stadig udfordringer i nogle konkrete situationer, fx med ressourcetsvage forældre.

SAMARBEJDE MED KOMMUNERNE

En del af projektet er et udvidet og mere veletableret samarbejde mellem Julemærkehjemmene og kommunerne. Der er i projektet udarbejdet en samarbejdsaftale i samarbejde med Kommunernes Landsforening (KL) og repræsentanter for de ledende sundhedsplejersker. Aftalen sætter rammerne for samarbejdet. Det er kun de to jyske Julemærkehjem og de kommuner, der ligger vest for Storebælt, der har indgået aftalen, da det var her projektet kørte.

Formålet med kommunesamarbejdet er, at børnene får det størst mulige udbytte af parternes indsats og de ressourcer, der investeres. Samarbejdsmodellen skal sikre en kommunikation mellem hhv. kommune og Julemærkehjem, der giver en sammenhængende indsats i forhold til det enkelte barn.

I hver kommune er der udpeget en tovholder, som er Julemærkehjemmets kontaktperson, og som har det overordnede ansvar for opfølgningen, når barnets ophold er slut.

Når et barn optages på Julemærkehjemmet, informeres hjemkommunen med det samme med besked om, hvornår barnet starter, ligesom der sendes en kopi af barnets ansøgningsskema, forudsat at forældrene har givet tilladelse til dette. På samme måde sendes de senere dokumenter til kommunens tovholder, herunder barnets handleplan, så kommunen er orienteret om forløbet på Julemærkehjemmet og det planlagte videre forløb.

Den kommunale tovholder udpeger til hvert barn en kontaktperson, som er ansvarlig for barnets forløb i kommunen. Kontaktpersonen er typisk en sundhedsplejerske på barnets skole eller en anden støt-

tende fagperson i dets nærmiljø, fx en AKT-lærer². Ideelt set er det en person, som kan rådgive og støtte familien videre i den gode udvikling.

Julemærkehjemmet får hurtigt besked om, hvem der er barnets kommunale kontaktperson, og hvilket tilbud familien kan forvente i hjemkommunen før, under og efter opholdet. På den måde kan familien få at vide, hvilken støtte de kan regne med fra hjemkommunen, og bruge den bedst muligt.

I løbet af opholdet er det muligt for kontaktpersonen at besøge barnet og deltage i afslutningssamtalen eller andre samtaler på Julemærkehjemmet. Det er dog sjældent, at denne form for kontakt bliver prioriteret. Samarbejdsmodellen beskriver ligeledes, at der er mulighed for løbende dialog mellem den kommunale kontaktperson og kontaktpædagogen på Julemærkehjemmet og dialog i forbindelse med afslutningen af opholdet og opfølgningen.

IMPLEMENTERING

Det kommunale samarbejde har været mere udfordrende at implementere end forventet. Ved midtvejsevalueringen i 2014 var der således stadig meget få kommuner, der arbejdede med modellen.

Efter midtvejsevalueringen har Julemærkehjemmene intensiveret deres arbejde for at få samarbejdet med kommunerne til at fungere bedre. De har gjort en stor indsats med blandt andet telefonkontakt, besøg i kommunerne og netværksdage. For det enkelte barn har det vist sig ofte at være nødvendigt at køre processen langt mere håndholdt, end modellen lægger op til, dvs. Det indebærer fx at Julemærkehjemmet har måttet rykke kommunen for de relevante informationer og hjælpe familien med at få kontakt til deres kontaktperson.

Samarbejdet med kommunerne er ved slutevalueringen implementeret, så det i de fleste kommuner følger modellen. Det vil sige, at de fleste kommuner har en tovholder og udpeger kontaktpersoner til de enkelte børn. Julemærkehjemmene og kommunerne udveksler også relevant information. Men samarbejdet er ikke automatiseret og kræver stadig meget arbejde af Julemærkehjemmene.

2. En AKT-lærer er en lærer med særligt fokus på og ansvar for adfærd, kontakt og trivsel.

UDBYTTET AF ET OPHOLD PÅ ET JULEMÆRKEHJEM

For at kvalificere evalueringen af projekt ”Øget udbytte” er det vigtigt at have fokus på, hvad det er, projektet skal fremme – altså hvad ”udbytte” egentlig betyder. Formålet med dette kapitel er at dykke yderligere ned i aktørernes forståelse af ”udbytte”, og hvad der skal til for at opnå et øget og varigt udbytte. Dette skal guide resten af evalueringen.

Et andet formål med kapitlet er at vise, hvilket udbytte børnene opnår under opholdet på et Julemærkehjem.

I evalueringen har vi taget udgangspunkt i projektets formålsbeskrivelse, og vi forstår herfra udbytte som øget sundhed i bred forstand. Det vil sige en kombination af mental sundhed, hvorved vi mener livskvalitet, trivsel mv., og fysisk sundhed, hvorved vi særligt har fokus på vægt og kost- og motionsvaner.

I dette kapitel undersøger vi målgruppens egne oplevelser, ønsker og behov med henblik på at sikre, at vores indledende forståelse af udbytte stemmer overens med målgruppens. Vi inddrager ligeledes interview med pædagoger og forstandere vedrørende deres forståelse af formålet med et ophold på Julemærkehjem. Hermed kvalificeres forståelsen af udbytte og af, hvordan dette udbytte kan øges. I den forstand er der tale om en evaluering, der også vurderer relevansen af indsatsen og ikke kun målopfyldelsen.

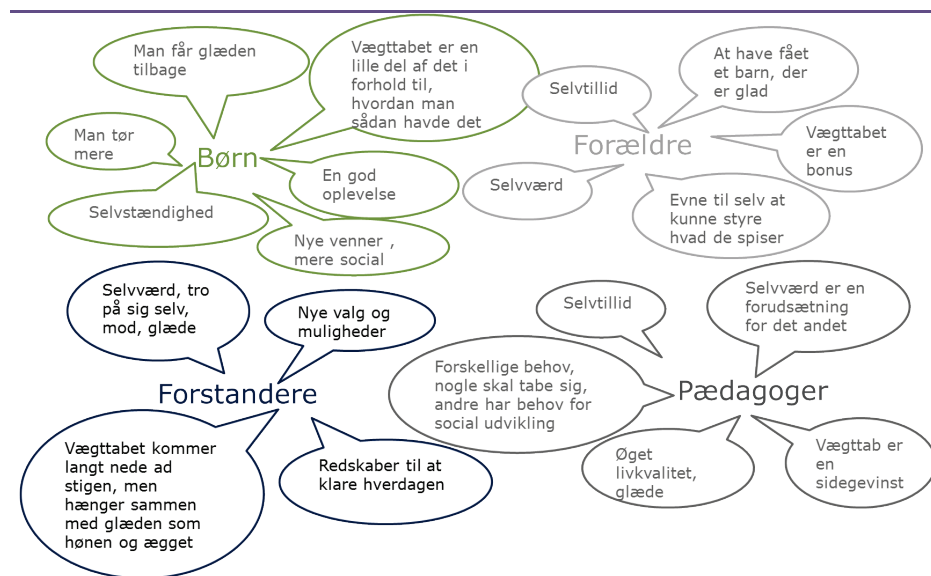
I slutningen af dette kapitel opstilles en forandringsteori, som bygger på målgruppens egne beskrivelser af, hvad der ideelt set skal komme ud af et julemærkeophold. I de efterfølgende kapitler kommer vi ind på, hvorvidt og hvordan projektet påvirker elementerne i forandringsteorien og dermed fremmer det øgede udbytte.

ET VELLYKKET OPHOLD – FORMÅLET MED JULEMÆRKEHJEMMENE

Alle interviewpersoner er blevet spurgt om, hvad et godt ophold på Julemærkehjemmet er, dvs. hvad børnene skal have ud af det. De forskellige grupper svarede hver for sig meget ens på tværs af de to Julemærkehjem, så derfor er svarene sammenfattet i figur 5.1 for hver målgruppe på tværs af Julemærkehjem.

FIGUR 3.1

Sammenfatning af, hvad børn, forældre, forstandere og pædagoger mener, et vellykket ophold på et Julemærkehjem indebærer.

Anm.: Svar på spørgsmålene: "Hvad skal der til, for at et ophold på Julemærkehjem er vellykket?", "Hvad skal I/børnene have ud af det?" og "Hvad tænker I, er formålet med et ophold på et Julemærkehjem?"

Kilde: Interview foretaget på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

Det fremgår, at svarene for alle målgrupper kredser om psykosociale forhold som selvværd, selvtillid, glæde og selvstændighed. Mange af børnene, der kommer på Julemærkehjem, har det meget dårligt med sig selv, ofte fordi de er blevet udsat for mobning. Opbygning af selvværd og indre styrke ses blandt andet som et redskab til at kunne stå imod mobning.

Vægttab ses af alle målgrupper som en sidegevinst. Forstanderne taler i denne forbindelse begge om ”redskaber” og ”valgmuligheder”, mens forældrene taler om, at børnene lærer selv at kunne styre, hvad de spiser. Begge dele vedrører børnenes handlekompetencer, og der er enighed om, at det er nødvendigt med en vis mængde selvværd og selvtillid for at bruge kompetencerne.

Børnene mener desuden, at oplevelsen i sig selv er vigtig, og at det at få nye venner og blive mere social ligeledes er vigtigt.

Der er et stort indholdsmæssigt sammenfald mellem målgruppernes vurdering af, hvad et vellykket ophold på et Julemærkehjem indebærer. Dermed er der et godt grundlag for samarbejde mellem forældre og pædagoger, der i øvrigt harmonerer med børnenes ønsker.

FORSTÅELSE AF SUNDHED

Da begrebet ”sundhed” er helt centralt i forhold til Julemærkehjemmene, har vi spurgt børn og forældre, hvilke ord de forbinder med begrebet. De er blevet bedt om at nævne alle ord, de kom i tanke om, og derefter vælge de vigtigste. Resultatet ses af tabel 3.1. Børnene tænker primært på motion og kost/mad, mens det derefter er ord, der relaterer sig til at opnå god sundhed, som støtte (fra Julemærkehjem, forældre mv), regler (fx om hvad man må spise) og det sociale (venskab og fællesskab). For forældrene er det primært trivsel, de forbinder med sundhed, mens mad og motion kommer længere nede. Børnene har dermed et lidt mere snævert sundhedsbegreb end forældrene.

Pædagoger og forstanderne er ikke blevet spurgt direkte til dette, men forstanderen på Fjordmærk nævner ligeledes, at hun ser sundhed som et bredt begreb, der i høj grad handler om at tage hånd om børnenes trivsel. De voksne er således på linje på dette område.

TABEL 3.1

Ord, som henholdsvis børn og forældre tænker på, når man siger "sundhed". Prioriteret rækkefølge.

Børn	Forældre
Motion	Trivsel
Kost/mad	Sund mad
Ord, der knytter sig til det at opnå sundhed: støtte, strenge regler, det sociale, fællesskab	Motion

Anm.: Sammenfatning af svar.

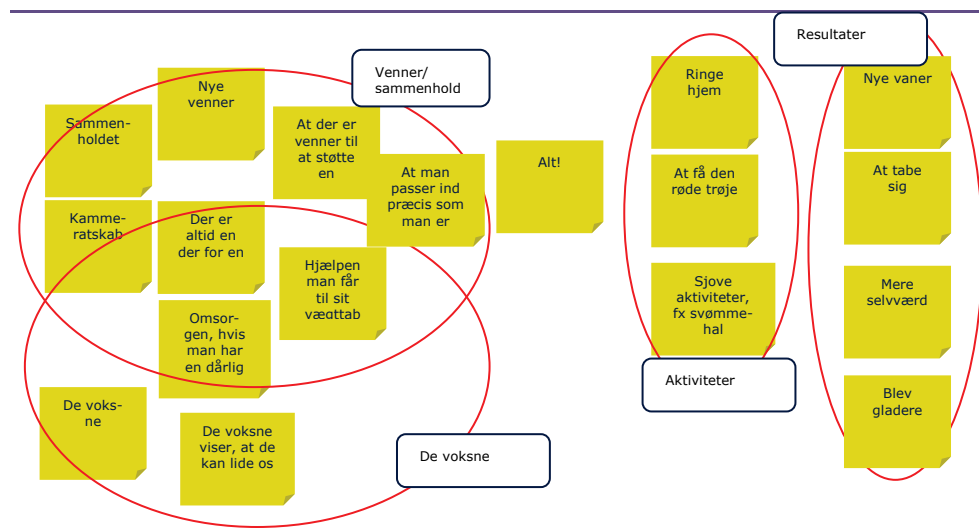
Kilde: Interview foretaget på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

DET BEDSTE

Børnene er blevet spurgt om, hvad det bedste var ved deres ophold på Julemærkehjemmet. De har skrevet svar på så mange post-it'er, som de ville, og efterfølgende er alle post-it'er blevet sammenfattet og grupperet, som det ses af figur 3.2.

FIGUR 3.2

Sammenfatning af børnenes svar på spørgsmålet: "Hvad var det bedste ved mit ophold på Julemærkehjem?"

Anm.: Sammenfatning af de post-it'er, som børnene selv har udfyldt, om, hvad der var det bedste ved deres ophold på Julemærkehjemmet.

Kilde: Interview foretaget på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

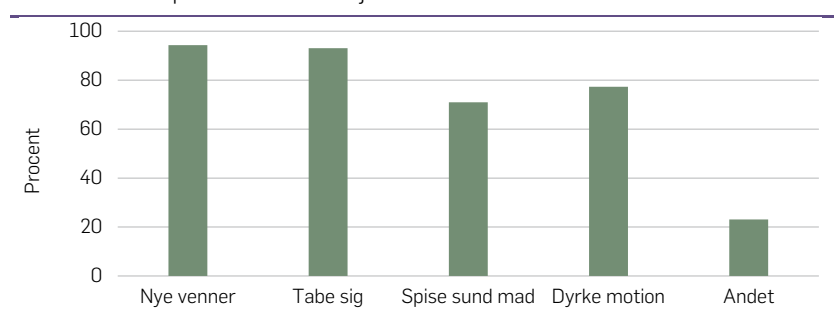
Der er fire grupper af besvarelser på, hvad der var det bedste ved opholdet. Den største gruppe handler om venner og sammenhold, herunder den støtte man får fra de andre børn, som også er på Julemærkehjemmet. En kategori handler om de voksne og den støtte, man får fra dem. Der er også en kategori med aktiviteter, som er konkrete ting, børnene har gjort under opholdet. Den sidste kategori indeholder de resultater eller forandringer, som børnene har opnået, og omhandler både vægttab og øget selvværd. En enkelt har svaret ”alt”.

Ud fra interviewene, herunder også den efterfølgende snak om børnenes post-it’er, er det vigtigste for børnene tilsyneladende de sociale forhold, dvs. tilknytningen til de andre børn, som de oplever et godt sammenhold med, og til de voksne, som støtter dem godt. De føler, at de passer ind, som de er, og kan slappe af socialt, hvilket har stor betydning. Vægttabet betyder også noget, men det fylder mindre for de fleste af børnene.

Der indgår også et spørgsmål om det bedste ved Julemærkehjemmene i spørgeskemaerne til børnene.

FIGUR 3.3

Andelen af børnene, der angiver specifikke svar på spørgsmålet ”Hvad er det bedste ved at være på et Julemærkehjem?” Procent.

Anm Baseret på 911 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015, der afslutter børnenes ophold.

Svarene ses i figur 3.3. Som det fremgår, er billedet af, hvad der betyder mest, ikke helt så entydigt, idet langt de fleste har valgt alle de fire valgmuligheder, men dog især ”nye venner” og ”at tabe sig”. Det stemmer godt overens med, at et barn har svaret ”alt”. Der er dog en lille overvægt, der har svaret ”nye venner”.

DET VÆRSTE

Børnene blev på samme måde spurgt om, hvad det værste var ved opholdet, og der ses et sammendrag af svarene i boks 3.1.

BOKS 3.1

Sammenfatning af børnenes svar på spørgsmålet "Hvad var det værste ved at være på Julemærkehjem"?

Under opholdet:

- At undvære sin mobiltelefon
- Hjemve
 - Familie
 - Venner
- At man skulle have sutsko på

I forbindelse med opholdet:

- Man mister kontakten med vennerne efter opholdet
 - Det er svært at holde gode vaner bagefter
-

Anm.: Sammendrag af de post-it'er, som børnene selv har udfyldt om, hvad der var det bedste ved deres ophold på Julemærkehjemmet.

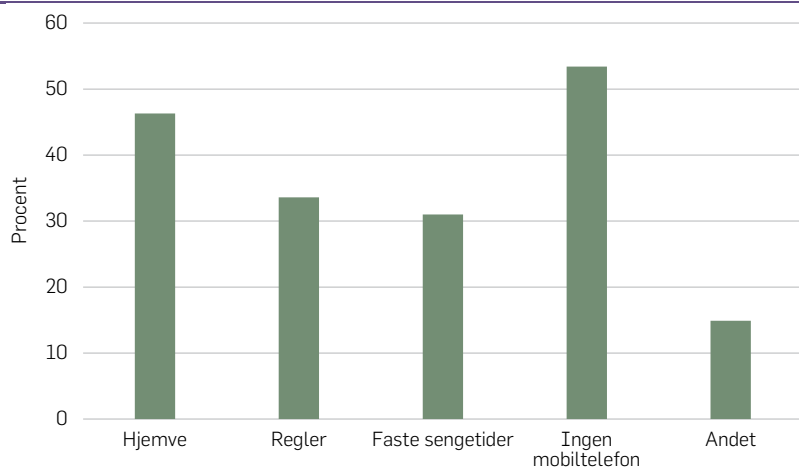
Kilde: Interview foretaget på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

Svarene vedrører mest forhold under selve opholdet, for eksempel at det var svært at undvære mobiltelefonerne, eller at de havde hjemve. Der var også var en del som nævnte emner, som vedrører tiden efter opholdet, herunder at børnene har mistet kontakten med vennerne og har svært ved at holde de gode vaner.

Der indgår ligeledes også et spørgsmål om det værste ved at være på Julemærkehjem i spørgeskemaerne til børnene. Svarene fremgår af figur 4.4. Det er nogle af de samme ting, der fremhæves som i interviewene, men i skemaet har man kun kunne vælge mellem faktorer, der knytter sig til selve opholdet. Når børnene blev spurgt mere frit, som i interviewet, kom de selv ind på emner, der vedrørte tiden efter.

FIGUR 3.4

Andelen af børnene, der har angivet specifikke svar på spørgsmålet "Hvad er det værste ved at være på Julemærkehjem?" Procent.

Anm.: Baseret på 911 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015, der afslutter børnenes ophold.

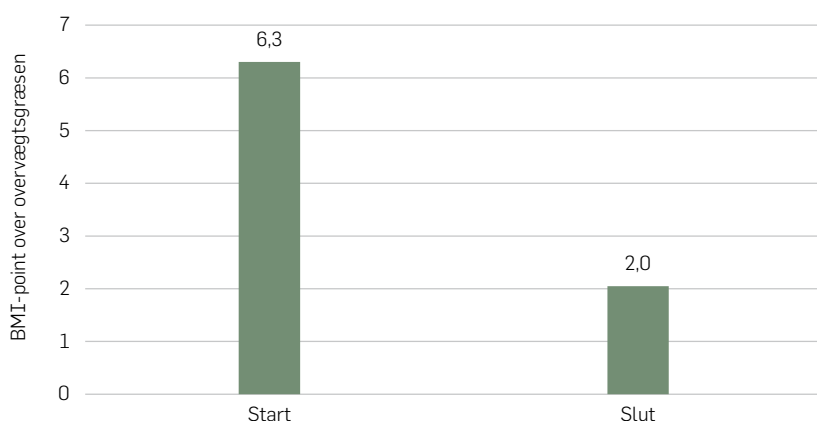
UDBYTTE UNDER OPHOLDET

I dette afsnit viser vi børnenes udvikling, mens de er på Julemærkehjem, i forhold til fire væsentlige parametre: BMI, selv vurderet sundhed, livskvalitet og tro på sig selv. Data er baseret på spørgeskemaer udfyldt af alle børnene ved starten og slutningen af opholdet. Resultaterne bygger således på et solidt datagrundlag. Alle ændringer i dette afsnit er statistisk signifikante.

BMI er målt med et mål for hvor langt de enkelte børn ligger over deres individuelle overvægtsgrænse. Vi kalder målet "BMI-point over grænsen for overvægt", og det er beskrevet nærmere i bilag 1 om metode. Børnene startede med at ligge 6,3 point over grænsen for overvægt ved opholdets start. Ved opholdets slutning lå de 2,0 point over grænsen, og har således bevæget sig meget tættere på normalvægt i løbet af opholdet. Resultaterne er vist i figur 3.5.

FIGUR 3.5

Gennemsnitligt antal BMI-point, som børnene ligger over grænsen for overvægt før og efter opholdet på Julemærkehjem.

Anm.: Baseret på 632 besvarelser.

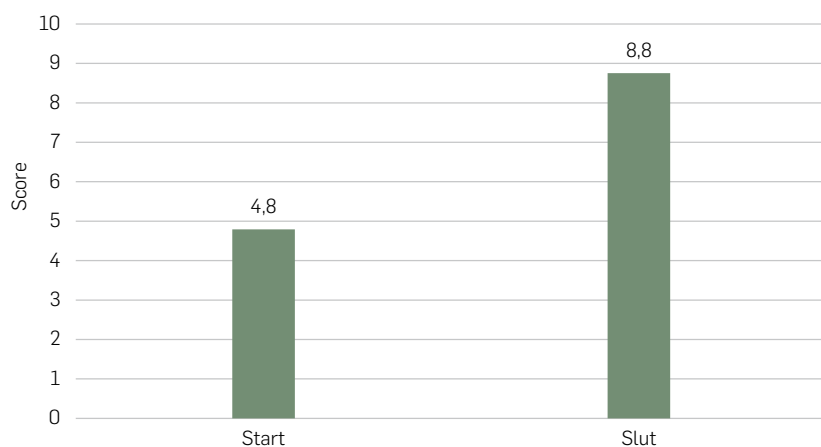
Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Selvvurderet sundhed er målt ved, at børnene har sat kryds på en stige, som går fra 0-10 med spørgsmålet ”Hvor sund føler du dig lige nu?”. Her svarede børnene ved opholdets start gennemsnitligt 4,8, mens de ved opholdets slutning gennemsnitligt svarede 8,8. Resultaterne er vist i figur 3.6.

Der er ligeledes sket markante ændringer i børnenes mentale sundhed, mens de har været på Julemærkehjem. Børnenes livkvalitet er blevet målt med WHO-5-skalaen som går fra 0 til 25. Her starter børnene med gennemsnitligt at score 15,0 point, mens de ved opholdets slutning gennemsnitligt scorer 19,2 point.

FIGUR 3.6

Børnenes selvoplevede sundhed før og efter opholdet på Julemærkehjem. Gennemsnitlig score på skala fra 0 til 10.

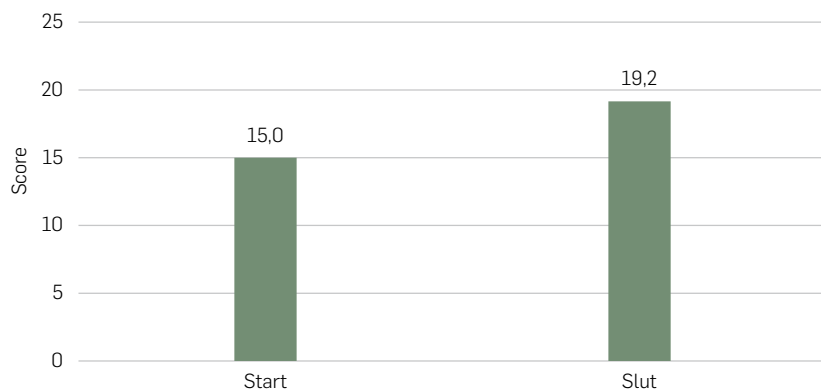

Anm.: Skala 0-10. Baseret på 664 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 3.7

Børnenes livskvalitet før og efter opholdet på Julemærkehjem. Gennemsnitlig score på skala fra 0 til 25.

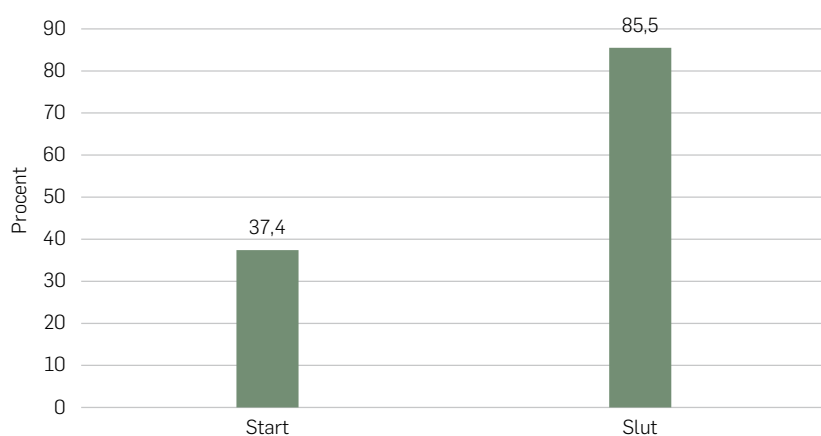
Anm.: Målt ved WHO-5-skala fra 0 til 25. Baseret på 636 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemene fra marts 2012 til april 2015.

Børnene er ligeledes blevet spurgt om deres tro på sig selv. Her svarer 37,4 pct. ved opholdets start, at deres tro på sig selv er ”god”, mens den tilsvarende andel ved opholdets slutning er 85,5 pct., som vist i figur 3.8.

FIGUR 3.8

Andelen af børnene, der angiver at have en god tro på sig selv, før og efter opholdet på et Julemærkehjem. Procent.

Anm.: Baseret på 633 besvarelser

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

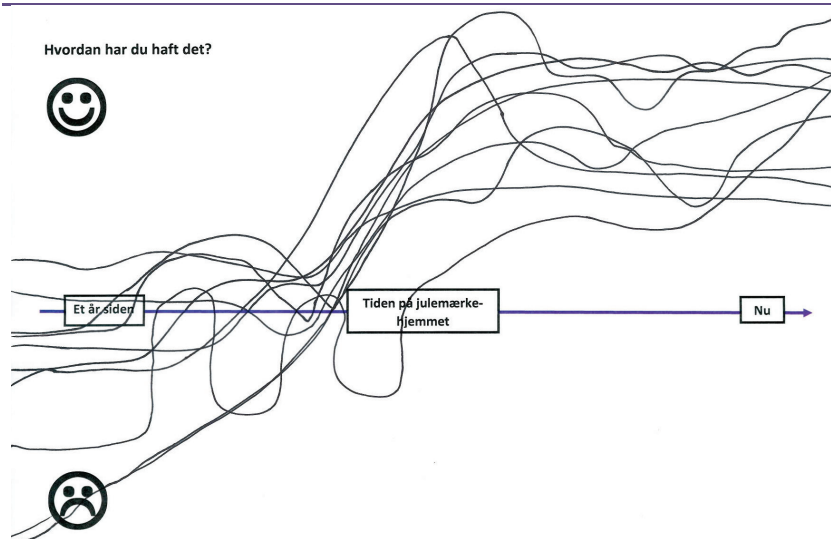
Der sker altså en række forbedringer for børnene, mens de er afsted på Julemærkehjem. På kort sigt er der altså et markant udbytte. I kapitel 6 vender vi tilbage til det langsigtede udbytte.

UDVIKLINGEN

Vi bad i interviewene børnene om at optegne en kurve over, hvordan de oplevede at have haft det før, under og efter opholdet på Julemærkehjemmet. Her har alle børn tegnet en kurve med en stigning under opholdet, som derefter har udviklet sig forskelligt. I figur 3.9 er alle børnes kurver sat ind i en samlet ”graf”.

FIGUR 3.9

Børnenes egen vurdering af, hvordan de har haft det før under og efter opholdet på et Julemærkehjem.

Anm.: Hvert barn har udfyldt et ark med en kurve over, hvordan de synes, de har haft det fra cirka et år før opholdet, under opholdet og frem til nu. Spørgsmålet er uddybet med spørgsmålet "Hvordan synes I, at jeres humør var?" Alle streger er i ovenstående figur er tegnet ind i ét ark.

Kilde: Interview foretaget på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

Det er tydeligt, at de ti interviewede børn oplever, at et ophold på Julemærkehjemmet har højnet deres humør. Dette understøttes endvidere af spørgeskemadata indsamlet på Julemærkehjemmene i projektperioden, som viser, at der er sket en god udvikling af børnenes livskvalitet fra starten af opholdet til et år efter.

Samtidig med at det er tydeligt, at Julemærkehjemmene gør en stor forskel i børnenes liv, så ses det også, at der sker et mindre fald i deres tro på sig selv, efter at de kommer hjem fra Julemærkehjemmet. Perioden efter opholdet betegnes i interviewene som svær, hvilket beskrives nærmere i næste afsnit.

DEN SVÆRE HJEMKOMST

I interviewene med børn og forældre blev der talt meget om, hvordan det er at komme hjem igen, da projektet jo i høj grad retter sig mod at sikre en god overgang til hjemmet. Der blev i denne sammenhæng talt mest om de håndgribelige emner som mad og motion, og både om, hvad der havde ændret sig, og hvad der var svært.

MAD

Børnene fortæller i interviewene, at de var meget bekymrede for, om de ville kunne holde vægten og fastholde de nye vaner. Men da de kom hjem, var det måske alligevel ikke så svært, som de havde forestillet sig. Flere børn oplever, at de simpelthen ikke har lyst til de usunde ting, som de førhen havde, og at de får det dårligt af dem.

Forældrene beskriver på samme måde, hvordan børnene efter opholdet selv kan styre deres madindtag, både i forhold til hvad de spiser, og hvor meget de spiser. Både børn og forældre fortæller, at børnene selv siger fra over for usund mad og fx retter forældrene i, hvad der skal købes ind, eller hvad der skal i madpakken.

Børnene fortæller, at familien i høj grad bakker op, og flere har ændret madvaner derhjemme. Der er også nogle børn, der fortæller, at vennerne bakker op ved at spise anderledes. Samtidig beskriver mange af børnene, hvordan det stadig er rigtig svært, fordi omverdenen ikke har ændret vaner i takt med dem selv. Et barn formulerer det således: ”Det er svært at se, at de andre spiser noget andet, end man selv gør”. I familien kan det for eksempel være, at barnet laver noget mad til sig selv, hvis familien køber fastfood, eller at den ene forælder ikke støtter op om de nye madplaner. Der er en særlig problematik omkring søskende, som ofte ikke støtter op om de nye madvaner:

Barn 1: Det er ligesom min storesøster, hun siger ”whatever” med gram, og så tager hun en hel Haribo-pose.

Interviewer: Så de [forældrene] spiser sundere, men ikke jeres søskende?

Mange i kor: Nej [griner bekræftende].

Barn 2: Det er kun ens forældre, der støtter op.

I forældrenes interview blev der også snakket om søskende, og her ses det samme billede af søskende, der spiser noget andet end barnet, der har været på Julemærkehjem:

Forælder 1: Hun tager frugten, og de andre de går i køleskabet. De tager ikke hensyn

Forælder 2: Nej, det samme gør [søster] heller ikke, hun er hjemme fra efterskolen. Det er jo lige før, hun spiser mere end faderen, ikke?

Forælder 3: Vores siger også "skal vi virkelig indrette vores hverdag efter [barn der har været på Julemærkehjem]"?. Og så siger vi: "Nej, det skal I selvfølgelig ikke, men aftensmaden, der spiser vi jo ens".

Som det ses, synes forældrene ikke, at de andre søskende skal indrette sig efter de nye vaner hos det barn, der har været på Julemærkehjem. Det kan gøre det svært for børnene at fastholde de nye vaner, at de usunde ting er i huset, og at de ser deres søskende spise dem.

På samme måde beskriver flere børn, at det er hårdt, når de hører, at forældrene åbner chipsposer i stuen, efter at de selv er kommet i seng. De lægger altså meget mærke til, hvad resten af familien spiser.

Der er også flere børn, der beskriver, hvordan det er svært at se de andre i skolen spise usunde ting i frikvarterene:

Barn 1: For eksempel, min skole ligger lige over for købmanden, og der kommer altid folk over og har købt en stor pose Oreos eller cola, og så sidder man sådan og... [viser at man banker i bordet].

Barn 2: I frikvarterene, så spørger jeg nogle veninder, om de vil lege. Men der er det problem, at alle spiser sådan nogle Yum-Yum-nudler.

Barn 3: Nogle fra min klasse, de køber kebab fra boden hver dag. Det er værre.

Nogle af børnene beskriver, at det gør det svært for dem at være sammen med dem fra klassen, mens andre ikke synes det.

MOTION

Når der bliver talt om motion, efter de er kommet hjem fra Julemærkehjemmene, så er det tydeligt, at mange af de interviewede børn er blevet

meget mere aktive. De er for eksempel begyndt at gå til fritidsaktiviteter, som de ikke gik til før, og de går ture og cykler i skole. Ofte er familien også aktive med opbakning til ændrede vaner:

Vi har sådan en grusvej. Der er sådan 4 eller 5 km. Så går vi den eller løber den. Min far vil også gerne med ud nu, før i tiden, der dornede vi bare på sofaen.

Der er også nogle af børnene, der ikke holder motionsplanerne, efter at de er kommet hjem. Forældrene opfordrer dem måske til at gå ture mv., men de håndhæver det typisk ikke. Et barn fortæller:

Min mor siger, at jeg selv må tage ansvar for det, hvis jeg ikke får gjort det. Hun gider ikke komme herved og få skæld ud for, at hun ikke har hængt mig op på det.

SKOLEN

Det kan være svært at komme tilbage i skolen for de børn, som er blevet mobbet. En forælder beskriver det således:

... der havde de rykket sig helt vildt. Og så kommer de tilbage til en klasse, hvor man har været væk i 10 uger, og der er ikke sket en skid, vel? Så du kommer herop fra, i hvert fald for [barn]'s vedkommende, og så ryger du bare derned igen, for det er dernede, hvor bunden den ligger. Og vi står med de samme problemer i dag.

PSYKE

Børnene synes stadig, at de har det psykisk meget bedre end før, de kom på Julemærkehjem, hvilket blandt andet afspejler sig i de kurver, de selv har tegnet med deres humør, jf. figur 3.9. Det samme beskriver forældrene. Begge grupper fremhæver at barnet har øget selvværd og selvtillid og en meget større grad af mod og selvstændighed. Et barn har fx vist en stærkere psyke ved at holde oplæg for klassen ved hjemkomst om Julemærkehjemmet. Børnene fortæller også, at de stadig har glæden i sig.

ANSVAR OG OPBAKNING

Forældrene lægger stor vægt på, at børnene har lært at styre det selv og har fået nye, gode vaner, som de kan overholde. De forklarer blandt andet, at de alligevel ikke kan bestemme over børnene, når de ikke er der, så derfor vil de helst ikke lave mange regler:

Men det er jo også hende: Når hun kommer ud i verden, eller nogle steder hen, så skal hun også lære det her – det er min begrænsning. Så vi har heller ikke haft så meget med ”du må kun tage...” eller ”alle må kun tage...”.

Børnene bruger deres viden fra Julemærkehjemmet til at være med til at styre familiens madvaner, fx ved at købe ind og lave mad. I forhold til indkøb siger en forælder:

[Barn] kan godt finde på at tage ting op, som jeg har taget, og lægge tilbage og bytte den med en anden, som har nøglehulsmærket.

Børnene fortæller, som tidligere nævnt, også, at de selv siger meget fra over for usund kost, som blandt andet tilbydes i familien.

Samtidig er forældrene, når de taler om ansvar, meget enige om, at hovedansvaret ligger hos dem, og at deres børn er for unge til, at de kan tage det ansvar. Men reelt ligger meget af ansvaret hos barnet selv. Der er enkelte eksempler på, at et fx barn *skal* cykle i skole, eller at forældrene ikke vil købe sodavand, men ellers opstiller forældrene ikke mange regler, og det er op til børnene selv at holde sig på sporet.

At der ikke er mange regler, er dog ikke ensbetydende med, at forældrene ikke bakker op. Alle børnene fortæller om en stor opbakning hjemmefra i form af ros og opmuntring. En anden vigtig opbakning, som de fleste familier udviser i større eller mindre grad, er at hele familien ændrer kost- og motionsvaner. Begge slags opbakning udvises også fra venner. Opbakningen fra både familie og venner beskrives som enormt vigtig for børnene i deres fastholdelse af de nye vaner.

Noget af det sværeste for børnene er, når familie eller venner fortsætter deres usunde vaner foran dem.

DELKONKLUSION

En sammenfatning af, hvad der af de forskellige målgrupper betegnes som de vigtigste formål med et Julemærkehjemophold, og hvordan børnene kan nå dertil, er sat ind i en forandringsteori i figur 3.10. De lyse bokse er selve teorien, som overordnet set består af to dele: en der handler om livsstilsændringer og fysisk sundhed, og en der handler om den mentale sundhed og trivsel. Det er de to elementer, som Julemærke-

hjemmene skal fremme. Det ses, at de to kæder hænger sammen flere steder, idet den fysiske og mentale sundhed ikke kan skilles meningsfuldt ad for børnene.

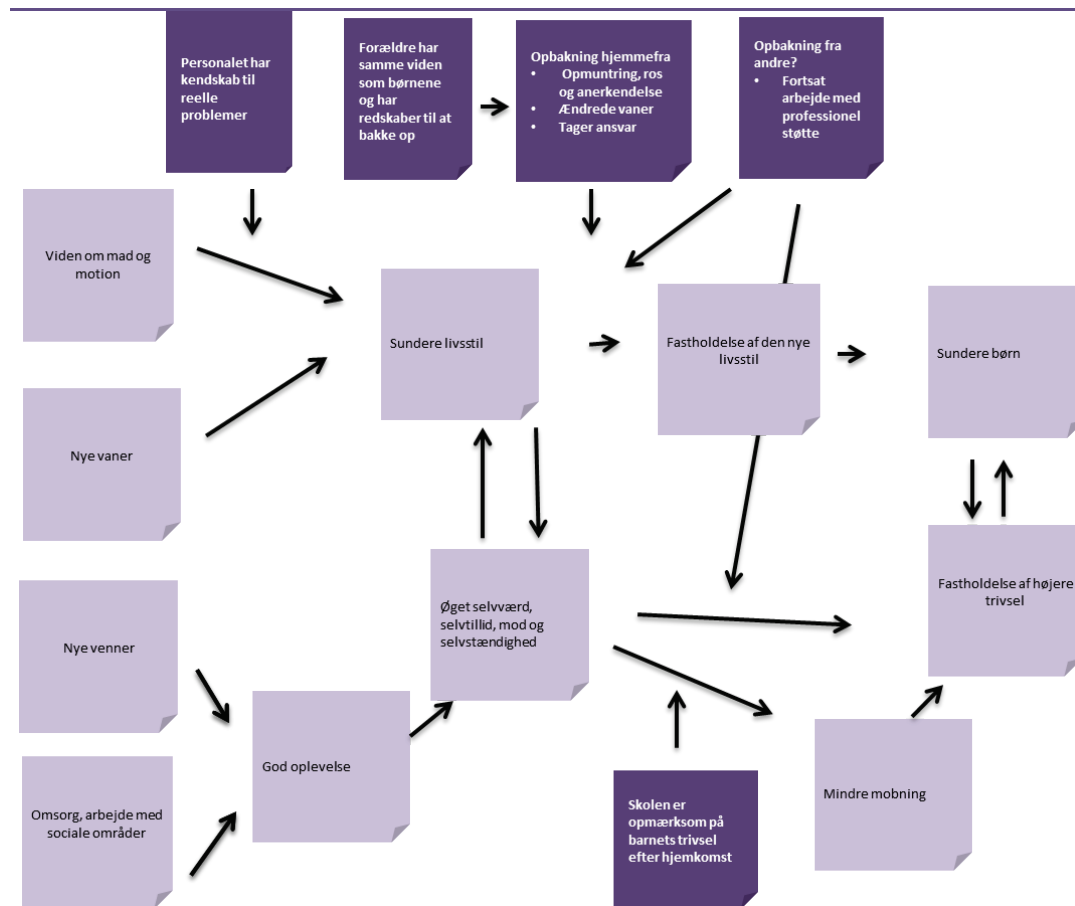
De mørke bokse skal ses som moderatorer i forandringsteorien, dvs. forudsætninger for, at den forventede udvikling kan ske. Disse moderatorer spiller en afgørende rolle i evalueringen af projektet. Moderatorerne er udviklet ud fra de dele af interviewene med børn, forældre og personale, hvor de har snakket om, hvad der skal til for, at der sker en god udvikling, og at udviklingen fastholdes. Som det ses i figur 3.10, er der indsat fem moderatorer:

1. Personalet skal have kendskab til barnets og familiens reelle problemer for at kunne yde den rette støtte og omsorg og give barnet og familien de rette værktøjer med hjem.
2. Familiens opbakning er en forudsætning for, at livstilsændringerne kan fastholdes. Det kan både være i form af opmuntring, men også ved, at hele familien selv ændrer vaner og måske tager mere ansvar for at fastholde aftaler vedrørende sundhed med børnene.
3. En forudsætning for dette er, at familien får den samme viden som børnene og de rette redskaber til at kunne bakke op.
4. Opbakning fra andre, fx den kommunale sundhedstjeneste, kan være en relevant forudsætning for at sikre fastholdelsen af både livstilsændringerne og trivslen generelt.
5. Hvis der har været mobning, og barnet skal tilbage til samme skole/klasse, er det en forudsætning, at skolen tager hånd om dette, hvis mobningen ikke skal fortsætte.

I den følgende del af rapporten vil de nævnte moderatorer være i fokus, da de spiller ind på børnenes udbytte af Julemærkehjemmene.

FIGUR 3.10

Forandringsteori for opnåelse af mål med ophold på et Julemærkehjem.

Anm.: De lyse bokse er selve forandringsteorien, mens de mørke er moderatorer/forudsætninger for teorien.

Kilde: Egen analyse på baggrund af interview med børn, forældre, pædagoger og forstandere på Julemærkehjem i foråret 2014.

Evalueringen viser, at børnene opnår et markant udbytte af at opholde sig på Julemærkehjem, i forhold til både fysisk og mental sundhed. De følgende kapitler handler i høj grad om fastholdelsen af dette udbytte, og på hvilken måde projekt "Øget udbytte" styrker dette gennem de nævnte moderatorer.

FORÆLDRESAMARBEJDET – KVALITATIV ANALYSE

FORÆLDRESAMARBEJDET OG DETS FORMÅL

Forældresamarbejdet på Julemærkehjemmene er beskrevet i kapitel 2. De vigtigste nye elementer i projekt ”Øget udbytte” er:

- Mere struktureret forældresamarbejde
- Alle medarbejdere har fået ansvar for forældresamarbejde.
- Ny organisering på begge Julemærkehjem i projektet
- Infodag for forældre og børn inden opholdet
- Forældredag under opholdet
- Opfølgingsdag for forældre og børn efter opholdet.

Forældresamarbejdet har stor betydning i forhold til at give børnene et øget varigt udbytte. Konkret spiller det ind på tre af de moderatorer, som blev opstillet i kapitel 3:

1. Personalet skal have kendskab til barnets og familiens reelle problemer for at kunne yde den rette støtte og omsorg og give barnet og familien de rette værktøjer med hjem.

6. Familiens opbakning er en forudsætning for, at livstilsændringerne kan fastholdes. Det kan både være i form af opmuntring, men også ved, at hele familien selv ændrer vaner og måske tager mere ansvar for at fastholde aftaler vedrørende sundhed med børnene.
7. En forudsætning for dette er, at familien får den samme viden som børnene og de rette redskaber til at kunne bakke op.

I dette kapitel gennemgår vi forældrenes, børnenes og personalets oplevelser af forældresamarbejdet og dets betydning.

GENERELT

Alle interviewede grupper, dvs. børn, forældre, pædagoger og forstandere, tilkendegiver, at forældreinvolvering er afgørende for et succesfuldt ophold. Flere nævner uopfordret dette som noget af det vigtigste, og alle svarer, når de spørges, at det betyder rigtig meget. En af de interviewede siger for eksempel om forældresamarbejds rolle:

Interviewer: Tror I, at den her øgede forældreinddragelse gør en forskel for børnene på sigt?

Pædagog: Det tror jeg, ja, helt klart. Det gør jeg, fordi forældre bliver mere klar over, hvad det er barnet er inde i, ikke? Så de kan snakke sammen på et helt andet plan. Så det tror jeg helt sikkert, er afgørende.

Alle grupper er i øvrigt også enige om, at samarbejdet har været godt. Forældrene lægger vægt på, at de er blevet løbende inddraget og ringet op, hvis fx deres datter har været ked af det, da hun ringede hjem, men efterfølgende er blevet glad igen. Personalet fortæller, at de lægger vægt på at kontakte forældre, både når der er problemer, og når det går godt. Samtidig giver forældrene udtryk for, at de altid bare kunne ringe, hvis der var noget. En forælder siger: ”Det var lige meget, hvornår du ringede herop, så var der hjælp at få, lige med det samme”.

Især hvis barnet har hjemve, er det vigtigt, at forældrene bakker op om, at det er den rigtige beslutning, at barnet er på Julemærkehjem. Ellers vil barnet mærke tvivlen og endnu mere ønske at komme hjem. Hvis forældrene fx selv viser, at de har det svært, kan det blive sværere for barnet, hvilket fremgår af nedenstående citat fra en pædagog:

Der er også nogle, der bekymrer sig, fordi deres forældre har det så svært: "Hvem skal så passe på mor og far, når jeg er bernede?". Nogle af dem har jo ansvar for deres forældre.

Der er gennem en årrække op til projektet blevet færre weekender, hvor børnene bliver på Julemærkehjemmet, dvs. flere weekender, hvor de skal hjem, i løbet af de ti uger, som opholdet varer. Det gør det sværere for børnene at få "kappet navlestrengen", som det udtrykkes, og gøre sig mere fri af forældrene. Til gengæld pointerer flere respondenter, at det giver forældrene mere ansvar allerede under opholdet, da de har ansvaret for, hvordan det går i weekenden. Det gør måske overgangen lettere, når barnet kommer hjem.

Et vellykket ophold kræver en tillidsfuld relation og åben dialog. Det skabes netop gennem dette projekt, hvilket uddybes i de kommende afsnit om de forskellige elementer. Forældre og pædagogers kendskab til hinanden er en væsentlig forudsætning for, at det lykkes. I nedenstående citat fortæller en pædagog, at han er begyndt at identificere sig med forældrene, når de kommer på besøg, og det gør, at han er mere tilbøjelig til at ringe til dem senere og fortælle om, hvordan deres børn har det. Kendskabet skaber identifikation, som er med til at styrke den dialog, som også er vigtig for forældrene.

Jeg kan se det på nogen af forældrene om søndagen, så tænker jeg: "Hvis jeg selv havde sådan nogle børn...". Så tænker jeg: "nu ringer jeg sgu' hjem [til børnenes forældre]"

Pædagogerne på begge Julemærkehjem skriver, at der er meget stor forskel på, hvordan forældrene var involveret tidligere, dvs. for en del år siden, i forhold til nu. De forklarer begge steder, at der tidligere var forældre, der afleverede deres børn, og stort set bare hentede dem 10 uger efter. Sådan har det dog ikke har været de seneste år, da arbejdet med forældresamarbejde allerede var i gang inden dette projekt.

Forældrenes opbakning til de forskellige besøgsdage o.l. er overordnet set stor, men svingende. Mange forældre har brug for en reminder for ikke at glemme det. Som en del af indsatsen er pædagogerne meget klare i udmeldingerne og forventningerne til forældrene allerede fra starten. De lægger vægt på, at det er et fælles projekt, og at det er vigtigt, at forældrene bakker op, blandt andet ved at deltage i arrangementerne.

I tråd med dette taler personalet på begge Julemærkehjem meget direkte om problemerne og lægger de vægt ikke at have berøringsangst, noget de oplever, at forældrene er blevet mødt med mange andre steder. For eksempel fortæller de forældrene, hvordan det påvirker børnene, når forældrene skændes. En af pædagogerne fortæller i interviewet, at så længe man siger tingene respektfuldt til forældrene, så kan man sige meget.

INFODAG

Infodagen inden selve opholdet er det tidspunkt, hvor børnene møder dem, de skal starte med for første gang, ligesom forældrene får mødt hinanden og set stedet og omgivelserne.

Børnene betegner det som spændende få sat ansigt på dem, de skal starte sammen med, og selv om børnene ikke snakker så meget sammen til selve infomødet, er det med til at give dem en øget tryghed omkring det med at skulle starte. Personalet fortæller også, at nogle af børnene udveksler telefonnumre og sms'er med hinanden inden opstarten, så der på den måde allerede er dannet nogle relationer.

For både børn og forældre har det at se stedet og omgivelserne en gang til (de fleste har set det en gang til formødet) også givet en øget tryghed. De bliver fx vist rundt af nogle af de børn, som på det tidspunkt var på Julemærkehjemmet, hvilket en af forældrene betegner som fantastisk: ”Samtidig var det med til at gøre, at [barnet] følte, at hun allerede kendte en, som ville være her, når hun startede”.

Det er på infodagen, at forældregruppen mødes først gang, og grundlaget for netværket dannes. Det er forskelligt, hvor meget forældrene taler sammen – det afhænger af, hvordan dagen konkret er planlagt. På nogle infomøder får de lejlighed til at tale om deres forventninger, og hvordan de vil tackle udfordringer, og her får de gavn af hinandens erfaringer og gode råd.

Noget af det nye ved infodagen er, at forældrene møder en stor del af personalet, herunder de pædagoger, som er i teamet/afdelingen omkring barnet. Tidligere mødte de typisk kun én pædagog, nemlig kontaktpædagogen. Det at have mødt flere pædagoger øger trygheden for forældrene, hvilket illustreres af følgende citat fra en forælder: ”[det var rigtig godt at] se nogle af de voksne og se, at de faktisk også var søde og rare, og sjove”.

At have mødt flere personer fra personalet gør den løbende kontakt lettere, idet forældrene altid kan få fat i en fra personalet, som de har mødt, både i telefonen og når de kommer og henter eller afleverer i forbindelse med en weekend. Forstanderen på Fjordmark fortæller:

Jeg synes, jeg kan mærke i hverdagen, at den der sårbarhed, hvis en bestemt pædagog ikke er på arbejde, den er ikke så markant. Når jeg tager telefonen, så kan jeg næsten altid finde en fra teamet. Det er rigtig rart og betryggende for forældrene. Selv om de har en primær kontaktpædagog, så har de et team at trække på, som de har ansigter på. Det med at tale i telefon med en, man ikke har set, det er svært, især hvis det er noget, som er svært at tale om. Så det betyder meget at have mødt dem.

Personalet beskriver også, at det også går den anden vej – at det er nemmere for dem at kontakte forældrene om en problemstilling, når man har mødt dem i forvejen. I det hele taget giver det en mere åbenhjertig dialog, og det er dermed nemmere at samarbejde om at hjælpe barnet bedst muligt.

Ud over pædagogerne møder forældrene også fx køkkenlederen og lærere fra skolen, hvilket også kan gøre kommunikationen lettere. Ved de efterfølgende besøgssøndage er køkkenlederen også tilstede og bliver ofte brugt af forældrene.

På infodagen får forældrene altid en masse information, hvilket en medarbejder betegner som ”et bombardement af informationer”. Informationen er vigtig, men det er ikke sikkert, at forældrene husker det hele bagefter. Evalueringen tyder på, at det kan betale sig også at have fokus på erfaringsudveksling og netværksskabelse mellem forældrene i en form, som faciliteres af personalet.

Den nye struktur har betydet, at alle medarbejdere har ansvar for at samarbejde med forældre, hvor det tidligere kun var enkelte medarbejdere. En af forstanderne fortæller, at hun oplever, at udbredelsen har været et stort plus, både fordi flere har taget ansvar og fået kompetencer, og fordi alle hører, hvordan det går børnene bagefter, hvilket er meget motiverende for arbejdet.

En medarbejder fortæller hvordan forældresamarbejdet har ført til mere struktur:

Jeg kan da mærke, at det skaber en anden struktur end før [...] Nu er jeg da helt sikker på, at mine kollegaer sidder med den samme mappe, som jeg gør, til forbesøget og slutsamtaler.

FORÆLDREDAG

Forældrene er generelt glade for forældredagen, fordi de lærer de andre forældre at kende og får snakket nogle emner igennem. En forælder beskriver betydningen af at møde de andre forældre således:

Såvel for at børnene finder nogle soulmates, som har det på samme måde, så er det fandeme også rart som forælder at finde nogen, der har de samme problemer at slås med derhjemme. De ved at det er op ad bakke, når man skal ud og dyrke motion, det er op ad bakke, når man ikke må tage slikket, det er op ad bakke så mange gange i løbet af en uge. Og det er altså rart at møde nogle ligesindede, det er det i hvert fald for mig, og så er det jo lige meget, om det er overvægt eller mobning, for man står tit med de samme problematikker, man står med et barn, som er ked af det.

Personalet beskriver, at man tydeligt kan mærke, at der er skabt mere netværk blandt forældrene. Der beskrives en tryggere og mere afslappet stemning, når forældrene kommer for at hente og bringe deres børn og på besøgsøndagene. Forældrene beskriver også selv, at det er rart i de situationer lige at hilse på kendte ansigter.

I nogle grupper bliver der lavet Facebook-grupper, og her beskrives det på samme måde, at det er rart at se, at andre har nogle af de samme oplevelser og problemer, som man selv har. Grupperne løber dog typisk ud i sandet efter et stykke tid, og forældrene siger, at de ikke har meget kontakt efter opholdet.

Også pædagoger og forældre kommer til at lære hinanden bedre at kende på forældredagen, hvilket især pædagogerne lægger meget vægt på. En pædagog forklarer betydningen af det således:

Der kan jeg mærke, at jeg ved lidt mere. At Ole har to rottweilere derhjemme og sådan noget og går tur med dem sammen med far og mor. Sådan nogen ting. Jeg synes, at det er nemmere at sige de svære ting, og ja, og få aftalt nogen ting også, konkrete aftaler og sådan noget, for det kræver også lidt, at man stoler på hinanden, når man skal lave de aftaler.

Han forklarer også, at han selv giver mere af sig selv på forældredagene og fortæller mere private ting om sig selv, fordi det falder naturligt. På den måde lærer forældrene også pædagogerne bedre at kende, og den gensidige tillid og dermed dialogen forbedres.

Nogle forældre synes, at tiden på forældredagen godt kan blive lang, og at de oplever, at de ikke helt vidste, hvad de skulle. Her blev der dog talt både om forældredag og besøgsøndagene (søndagene i de weekender, hvor børnene bliver weekenden over på Julemærkehjemmet, og forældrene kommer på besøg). En forælder siger: ”Jo altså, så skal der være nogle aktiviteter, man ligesom skal gøre. For det bliver også akavet at skulle sidde ved et bord”.

Pædagogerne forklarer, at der er stor forskel på, hvor meget forældregrupperne snakker sammen af sig selv, og hvor meget de skal hjælpes i gang. I grupper, hvor snakken går trægt, eksperimenterer de fx med at lægge kort frem med emner, der kan diskuteres. En af forstanderne siger også, at der er mindre brug for aktiviteter, fx på besøgsøndage, da der er skabt netværk, og forældrene bedre kan klare det selv. Men den ene gruppe forældre lægger meget vægt på, at det gik nemmest, når der var planlagt noget, da det ellers føltes langstrakt og akavet at mødes.

En enkelt forælder fortæller, at hun ikke fik så meget ud af forældredagen, da de selv havde arbejdet med kosten derhjemme.

En konkret ting, der kommer ud af nogle af forældredagene, er, at den handleplan, som laves til tiden efter opholdet på Julemærkehjemmet, bliver kvalificeret af, at man allerede begynder at arbejde på den der. Der går en pædagog rundt og giver sparring, og efterfølgende kan man undersøge, om elementerne er realiserbare, fx om det er muligt at gå til hockey i barnets hjemby. På den måde kan den endelige version af handleplanen bære mere præg af at være en reel aftale, da tingene er undersøgt og talt igennem inden afslutningssamtalen.

En forælder kom i interviewet med en ide om, at børnene kunne undervise forældrene på forældredagen, så forældrene bedre at kunne forstå børnenes dagligdag. Det kunne være en ide til den videre udvikling.

OPFØLGNINGSDAG

Opfølgningdagen beskrives af forældrene som fin. Det var hyggeligt for dem at møde hinanden og få snakket sammen. Men samtidig var dagen

efter nogle af forældrenes mening præget af, at relativt mange ikke dukkede op. Personalet bekræfter, at det er meget svingende med opbakningen til opfølgingsdagen. Nogle familier er ”videre”, og for børnenes vedkommende har det ofte også betydning for fremmødet, hvem der ellers kommer.

De interviewede forældre mener, det er en ”forpligtelse” at møde op, når man er inviteret og ens børn har fået et ophold på Julemærkehjemmet. Her lægger de ikke så meget vægt på, om de får et udbytte af dagen.

Et forældrepar fortæller, at de var til opfølgingsdag op til jul, og at de her fik meget brugbare redskaber til, hvordan man kunne klare sig igennem juledagene.

Forælder 1: Jamen, det havde vi jo så faktisk – vi havde et opfølgingsmøde lige før jul. Og der fik vi nogle redskaber til, hvordan vi skulle komme igennem juledagene. Det var rigtig, rigtig godt.

Forælder 2: Der fik vi ligesådan en historie om, hvordan vi kunne tackle den der julesituation med de julefrokoster. Den tog [barnet] i hvert fald til sig

Forælder 1: Det gjorde vi andre også.

Forældrene har lidt den samme erfaring som fra forældredagen. Det, der beskrives som mest udbytterigt, er de planlagte aktiviteter.

Programmet på opfølgingsdagen er generelt meget løst. En af pædagogerne mener, at man måske burde kalde det ”gensyn” snarere end opfølgning for ikke at give forældrene forventninger, som ikke bliver indfriet. Pædagogerne beskriver, at det er meget forskelligt, hvordan opfølgingsdagen udvikler sig. I nogle grupper snakker de løs, og det bliver måske også planlagt at gå en tur sammen. I andre grupper har de ikke så meget at sige hinanden og tager måske tidligere hjem end planlagt.

På opfølgingsmødet er der stor vægt på erfaringsudveksling, og det fungerer som regel godt. Som på forældredagen er forældrene meget åbne og ærlige. Forældrene får givetvis noget ud af det, men et andet vigtigt udbytte er efter flere pædagogers mening den viden, de selv får ud af forældrenes erfaringsudveksling. Det beskrives således af en pædagog:

Men ved opfølgningen, der kan man mærke, hvad det er, der er svært. Det kan gøre os klogere på, hvad skal vi forberede dem derhjemme på, hvad kan vi skrive, hvad er vigtigt, vi får med der også. Det er noget af en forskel, som har været vigtig, synes jeg, positivt.

ANDRE ELEMENTER

RÅDGIVNINGSTELEFON

Rådgivningstelefonen er aldrig kommet til at fungere efter hensigten. Både forældrene, som blev præsenteret for tiltaget ved midtvejsevalueringen, og personalet var ellers umiddelbart positivt indstillede over for telefonrådgivningen. De så den som en systematisering af den tidligere praksis og troede, at det kunne gøre rådgivning lettere tilgængelig for forældre til børn, som havde afsluttet deres ophold.

Erfaringen er dog, rådgivningstelefonen stort set ikke er blevet brugt af forældrene. Der er simpelthen ingen, der har ringet på det særlige nummer.

I stedet fortsætter forældrene med at ringe til den afdeling eller det team, som de og barnet kender, hvis de har brug for en snak. Viceforstanderen på Julemærkehjemmet i Hobro beskriver det således: ”Det er meget mere bundet op på relationerne til dem på afdelingerne”. Her ser vi igen, hvordan nære relationer mellem personale og forældre er afgørende og har stor betydning for det gode samarbejde.

Blandt personalet er der dog også en fornemmelse af, at det er svært for forældrene at ringe, når de er kommet hjem. Hvis det går godt, har forældrene ikke noget behov for at ringe, og hvis det går dårligt, er det svært, fordi de ser det som et nederlag. De tættere og mere tillidsbaserede relationer mellem personale og forældre kan forhåbentlig mindske denne barriere. Men der opstår uundgåeligt en større afstand, når opholdet på Julemærkehjemmet er slut, hvilket kan betyde, at forældrene alligevel ikke får den råd og støtte, de måske har brug for.

MANDAGSVEJNING

Mandagsvejningen er et af de nye elementer, som diskuteres meget blandt personalet og lederne.

Diskussionen går især på, om vejning to gange om ugen skaber for stærkt fokus på vægten. En pædagog siger for eksempel: ”Man skal ikke møde børnene på vægten” og mener, at det er bedre at have fokus

på selvværd og selvtillid og se børnene som hele mennesker. Flere oplever også, at børnene bliver kede af det i forbindelse med vejningen. En forstander forklarer:

Det har måske været lidt svært at skulle tilbage efter en weekend, fordi man har hjemme. Hvis man så ovenikøbet skal konfronteres med, at man har taget et kilo på, så kan det altså næsten være fuldstændig uoverskueligt. De kan blive simpelthen så kede af det.

Hvis børnene har taget på, kan det være et stort nederlag, og det kan tage tid at bygge børnenes selvværd op igen. Omvendt kan det være en god anledning til at få børnene til at se vægtproblemet i øjnene og handle på det ved at komme ud og dyrke noget motion.

Der er også praktiske problemer knyttet til vejningen. Skal de, der ikke vejer for meget, også vejes to gange om ugen? Her risikerer man måske at skabe et problem, der ikke er der i forvejen. Det kan desuden være svært at bruge resultaterne til noget, da vejningerne ligger så tæt.

I forhold til forældresamarbejdet kan mandagsvejningerne ses som et godt redskab. En medarbejder siger, at vejningen er med til at styrke samarbejdet mellem personale og forældre. Andre synes dog, at det kan virke meget hårdt at kræve, at forældrene holder øje med, præcis hvordan vægten ændrer sig i weekenden. Formålet med mandagsvejningen er at bruge den som et konkret redskab til at vejlede forældrene, og sådan er den også kommet til at fungere. Derfor har man valgt fastholde mandagsvejningerne, undtagen for enkelte børn, hvor det får vægten til at fylde så meget, at det bliver et problem for opholdet.

På Julemærkehjemmet i Hobro bruger man efter eget udsagn mandagsvejningerne til også at få en lille snak om, hvordan det er gået i weekenden. Inden selve vejningen kigger de i "Familiens bog", og ser hvad der er skrevet, og spørger barnet til forventninger til vægten, og om der har været noget, der var svært. Her kan personalet mærke, hvis børnene ikke modtager den støtte hjemmefra, som de har brug for, hvorefter de kan ringe til forældrene og fortælle, at børnene har brug for mere støtte.

Det eneste af de interviewede forældrepar, der har prøvet at blive ringet op efter en mandagsvejning, oplever det noget positivt:

Jeg synes da faktisk, at det har været rigtig godt. Fordi [barnet] har sådan set taget på i mange weekender. Selvom vi har gjort alt det rigtige, og hvad

kan vi så gøre? Så har de [pædagogerne og barnet] egentlig fået en god snak om det og så noget med at gå tidligt i seng. Hvor hun har syntes, at nu var det weekend, og hun var hjemme, så haster det ikke sådan lige med at komme i seng. Men at have en sengetid, det hjalp faktisk. Så kunne hun tage sig igen.

De børn, som har omtalt vejningen, oplevede den som nervepirrende og spændende, men oplevede også at tænke ”åh, igen” inden vejningen. De pågældende børn havde imidlertid aldrig taget på mellem vejningerne.

Efter børnene er kommet hjem, bliver de ikke vejet så tit. En forælder siger eksplicit, at de ikke vil have for meget fokus på det.

Mandagsvejninger ser altså ud til at leve op til formålet om at skabe en bedre sammenhæng mellem, hvad der sker hjemme, og hvad der sker på Julemærkehjemmet, og være en anledning til at inddrage forældrene. Spørgsmålet er, om det skaber for meget fokus på vægten og dermed bliver et problem for børnene.

MULIG UDVIKLING AF FORÆLDRESAMARBEJDET

I dette afsnit kommer vi ind på nogle områder, hvor forældresamarbejdet kan udvikles fremadrettet.

FASTHOLDELSE AF DEN GODE UDVIKLING

Julemærkehjemmenes samarbejde med forældrene er styrket betydeligt i løbet af projektperioden. Udviklingen og de nye tiltag er meningsfulde og udbytterige både for de børn, som er på Julemærkehjemmene, og for forældrene og personalet. Det er derfor vigtigt, at Julemærkehjemmene fastholder udviklingen med øget forældresamarbejde.

KOMPETENCEUDVIKLING

Personalet udtrykker, at det kan være vanskeligt at arbejde med nogle grupper af forældre, og at deres uddannelse generelt har været fokuseret på at arbejde med børn, ikke forældre. Det kan være nødvendigt at arbejde mere aktivt med nogle forældre, og her er kompetenceudvikling af personalet et muligt udviklingsområde. Formålet skal være dels at kunne støtte forældrene bedre i forhold til de ting, de har problemer med, og som måske står i vejen for, at deres barn får det bedre, dels at blive end-

nu bedre til at motivere forældrene til at holde fast i de gode vaner, når barnet er hjemme igen.

STØTTE EFTER ENDT OPHOLD

I overgangsperioden mellem opholdet og hjemkomsten kan der være behov for fortsat støtte på forskellig vis, afhængigt af den enkelte families problemer og ressourcer. Evalueringen viser, at forældrenes netværk ofte ikke fastholdes efter opholdet, blandt andet på grund af de fysiske afstande. Her kunne Julemærkehjemmene understøtte netværkene ved brug af Facebook-grupper eller lignende. De kunne også arbejde mere med information og rådgivning til hjemvendte familier, fx gennem nyhedsbreve eller Facebook-nyheder. Her kunne de give gode råd til at fastholde de nye vaner, fx omkring juletid, skolestart og fødselsdage.

MANDAGSVEJNING

Da vejningen efter weekenden på den ene side kan være et godt redskab i dialogen med forældrene og på den anden side kan sætte for meget fokus på vægt frem for trivsel og selvværd, er det nødvendigt fortsat at diskutere formålet med vejningen samt positive og negative effekter af den – i personalekredsen, blandt forældrene og ved at inddrage børnenes syn på den.

GODE RÅD I FORBINDELSE MED IMPLEMENTERING PÅ SJÆLLANDSKE JULEMÆRKEHJEM

Vi har spurgt både personale og forstandere om, hvilke gode råd de har til de to sjællandske Julemærkehjem, hvis de skal til at implementere projektet hos dem.

Det første overordnede råd er ”Gør det!”, og det bes: ”Hvis jeg skal være helt seriøs, så synes jeg, at gevinsten er det værd i forhold til arbejdsindsatsen”.

Julemærkehjemmenes råd er sammenfattet i tabel 8.1. På begge Julemærkehjem synes de, at deres proces har været god, og personalet vil først og fremmest anbefale at inddrage personalet i den konkrete udformning af projektet, som det er sket i deres eget tilfælde. I dette ligger en bekymring om, at projektbeskrivelsen nu er lavet, og at man kan risikere, at de andre to Julemærkehjem bliver bedt om at kopiere det, som de har gjort på projektjulemærkehjemmene. Selv om alle synes, det er en god ide at bruge de erfaringer, der er gjort, så er det lige så vigtigt, at

medarbejderne på de sjællandske Julemærkehjem også er med i en udviklingsproces omkring projektet.

Så er det at starte op på samme måde som os med, at de får indflydelse på, hvordan det skal formidles, så de kan tage ejerskab af det. Ellers kommer det ikke til at fungere. Det er alfa og omega.

TABEL 4.1

Sammenfatning af gode råd fra projektets Julemærkehjem i forbindelse med implementering af forældresamarbejdet på andre Julemærkehjem.

Råd fra:	Hobro	Kollund
Personale	<ul style="list-style-type: none"> • De skal selv have lov at sætte deres fingeraftryk på det. • Respekt for, at de er fagligt dygtige – det er ikke, fordi de gør tingene forkert, at det skal laves om. 	<ul style="list-style-type: none"> • Indflydelse giver ejerskab. • De skal have lov til at eksperimentere. • De skal være indstillet på at lave en ændring; de skal glemme "plejer". • Mulighed for supervision ved ledelsen eller en konsulent. • Ledelsen skal informere og inddrage. • Der skal være en tovholder
Forstander	<ul style="list-style-type: none"> • Medarbejderne skal klædes på. • Brug erfaringerne fra de to Julemærkehjem, som er i gang. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hold mange møder. • Tag hensyn til, at medarbejdere tackler det forskelligt. • Gennemtænk strukturen fra starten. • Del opgaven ud til alle medarbejdere, så det bliver et fælles projekt. • Der skal være rammer til opgaven – fx afsat tid til at tale i telefon.

Kilde: Interview med pædagoger og forstandere på Julemærkehjemmene i foråret 2014.

Andre råd går mere på organiseringen af implementeringen, fx at ledelsen spiller en vigtig rolle i forhold til at informere, inddrage og eventuelt supervisere personalet. Alle de overordnede råd kan ses i tabel 4.1.

OPSAMLING

RELATIONEN MELLEM FORÆLDRE OG PERSONALE

Det udbytte, som fremhæves stærkest i interviewene, er en styrkelse af relationen mellem forældre og personale på Julemærkehjemmene. Personalet lærer forældrene at kende og får dermed en viden og en forståelse, som de kan bruge i arbejdet med børnene. Forældrene kommer til at kende personalet og føler sig trygge ved, at barnet er på Julemærkehjem, og ved de metoder, de bruger. Begge dele er med til at styrke sammenhængen og understøtte udbyttet af Julemærkehjemopholdet.

NETVÆRK

En anden ting, der fremhæves i interviewene, er forældrenes netværk med hinanden og betydningen af dette. Forældrene beskriver, at det er virkelig rart at tale med andre, der har de samme udfordringer, som de selv har. Det styrker fællesskabet, og de kan bruge hinandens erfaringer. Det gør det også rarere at færdes på Julemærkehjemmet for forældrene, idet de kender andre, og dermed bliver de typisk hængende længere, end de ellers ville. På den måde opnår man en positiv spiral, hvor forældrenes involvering i opholdet vokser.

En styrkelse af forældrenes netværk kan påvirke udbyttet af et Julemærkehjemophold på to måder. For det første kan forældrene gøre direkte brug af hinandens erfaringer. For det andet er fællesskabet med til at gøre forældrene stærkere og mere robuste, hvilket de har brug for, når de skal støtte deres børn og for eksempel møder modgang eller skal sige ”nej” mange gange.

PÅVIRKNING AF UDBYTTET

I tabel 4.2 er indholdet af de tre dage, som er primære i det nye forældre-samarbejde, sammenfattet i forhold til, hvad der sker på dagene, hvordan de hver især virker, og hvilken påvirkning der kommer ud af det.

TABEL 4.2

Opsummering af elementer ved forældresamarbejdet, og hvordan de virker.

	Infodag	Forældredag	Opfølgingsdag
Hvad sker der?	Ser stedet Møder de andre børn og forældre Møder personalet Oplæg om kost mv. Forventningsafstemning	Erfaringsudveksling Gåtur eller lignende Evt. oplæg Evt. arbejde med handleplan	Erfaringsudveksling Evt. oplæg om, hvordan man tackler tiden efter Julemærkehjemmet
Resultater/virkninger	Spirende netværk Kendskab til personalet øger trygheden og fremmer dialogen/samarbejdet under opholdet Tryghed for børnene at have set de andre børn	Netværk mellem forældre – > fællesskab Får ideer fra hinanden Personale og forældre lærer hinanden bedre at kende – > tryk og tillidsbaseret base for samarbejde	Hygge i det etablerede netværk Brug af andres erfaringer Oplæg kan bruges Personalet får viden om, hvordan det er for familierne bagefter.
Betydning for oplevet udbytte	Tillidsbaseret dialog mellem forældre/personale fremmer personalets muligheder for at støtte optimalt. Tilliden til personalet betyder, at forældrene bakker op om den måde, de arbejder på, hvilket øger sandsynligheden for, at forældrene vil fortsætte med at bakke op derhjemme. Netværk mellem forældre gør dem mentalt stærkere, og dermed er det nemmere for dem at støtte deres børn. Erfaringsudveksling mellem forældre giver viden og inspiration til, hvordan de kan bakke op. Forældre opnår viden om kost og motion fra personalet, som matcher det, børnene har lært.		

Kilde: Egen analyse på baggrund af interview med børn, forældre, pædagoger og forstandere på Julemærkehjem i foråret 2014.

Alt i alt har forældresamarbejdet en positiv indvirkning på alle de tre moderatorer, som er opstillet:

1. Personalet skal have kendskab til barnets og familiens reelle problemer for at kunne yde den rette støtte og omsorg og give barnet og familien de rette værktøjer med hjem.
2. Familiens opbakning er en forudsætning for, at livstilsændringerne kan fastholdes. Det kan både være i form af opmuntring, men også ved, at hele familien selv ændrer vaner og måske tager mere ansvar for at fastholde aftaler vedrørende sundhed med børnene.
3. En forudsætning for dette er, at familien får den samme viden som børnene og de rette redskaber til at kunne bakke op.

KOMMUNESAMARBEJDET – KVALITATIV ANALYSE

SAMARBEJDSMODELLEN OG DENS FORMÅL

Modellen for samarbejdet mellem kommunerne og Julemærkehjemmene er beskrevet i kapitel 2 og er desuden indsat i sin helhed i bilag 3. Kernelementerne er:

- Alle kommuner har en tovholder for samarbejdet med Julemærkehjemmene
- Kommunen får besked, når et barn er optaget på Julemærkehjem
- Kommunen tildeler barnet en kontaktperson i kommunen og giver Julemærkehjemmet besked om denne, samt hvilket tilbud barnet kan få i kommunen før, under og efter opholdet.

Modellen indeholder ingen krav om, hvilket tilbud kommunen skal give til børnene.

Det kommunale samarbejde spiller en stor rolle i forhold til øget varigt udbytte. Det er især i forbindelse med fastholdelse af resultaterne at det er vigtigt, at der kan være en langsigtet effekt af et ophold på Julemærkehjem.

I kapitel 3 er der opstillet to moderatorer, som omhandler dette:

2. Opbakning fra andre, fx den kommunale sundhedstjeneste, kan være en relevant forudsætning for at sikre fastholdelsen af både livsstilsændringerne og trivslen generelt.
8. Hvis der har været mobning, og barnet skal tilbage til samme skole/klasse, er det en forudsætning, at skolen tager hånd om dette, hvis mobningen ikke skal fortsætte.

STATUS PÅ IMPLEMENTERING AF MODELLEN

Den kommunale samarbejdsmodel er efterhånden bredt implementeret vest for Storebælt, dvs. i det område, hvor Projekt Øget udbytte har kørt. Det har ellers vist sig at være sværere at implementere modellen for det kommunale samarbejde end modellen for øget forældresamarbejde. I hvert fald var erfaringen ved midtvejsevalueringen, at kun få kommuner fulgte modellen, og at de færreste familier havde kontakt med deres hjemkommune efter opholdet.

Begge Julemærkehjem oplever nu at have en tættere kontakt til kommunerne i deres område. Alle kommuner har udpeget en kommunal tovholder, og der bliver tilknyttet en kontaktperson til næsten alle børn. Der er altså en kommunal person, som familien kan kontakte efterfølgende, men i mange tilfælde er det tilsyneladende familien selv, der skal tage initiativet til kontakten. Det kan også være, at familien kontakter Julemærkehjemmet, som så rykker kommunen for at tage kontakt til familien.

En del af modellen er, at Julemærkehjemmene får tilsendt en beskrivelse af det tilbud, som kommunen har til børn, der har haft et ophold på Julemærkehjem. På den måde kan Julemærkehjemmet formidle det videre til familien, som så ved, hvad de kan forvente. Disse tilbudsbeskrivelser modtager Julemærkehjemmene efterhånden fra de fleste kommuner, men det kræver en stor indsats fra Julemærkehjemmenes side, da de ofte skal rykke for dem.

Begge Julemærkehjem fortæller, at der er meget arbejde i samarbejdsmodellen fra deres side – også mere, end de havde regnet med. Formentlig er dette grunden til den langsomme implementering. Jule-

mærkehjemmene har nu taget et meget stort ansvar på sig for at få modellen til at fungere, hvilket blandt andet indebærer:

- Løbende kontakt til hjemkommunen om det enkelte barn (fx ved at rykke for kontaktpersoner eller tilbudsbeskrivelser).
- Løbende generel dialog med kommunerne om deres dens og organisering – herunder en del besøg i kommunen af en medarbejder på Julemærkehjemmene.
- Netværksdage på Julemærkehjemmene for kommuner 1-2 gange om året.

Netværksdagene bliver beskrevet af både Julemærkehjemmene og af de kommunale aktører, som vi har interviewet, som rigtig gode og vigtige for samarbejdet. På netværksdagen får kommunerne lov at se Julemærkehjemmet, de hører lidt om dagligdagen, kostpolitik o.l. Der er også rum til erfaringsudveksling og diskussion, fx om hvordan man bedst håndterer overgange. Lederen af sundhedsplejen i Vejen Kommune beskriver, hvordan det helt konkret har givet inspiration til at skærpe deres egen indsats:

Leder: Det er også rigtig godt for en leder at være med til. Vi blev virkelig skærpet omkring nogle ting til sådan et møde. Vi fandt ud af, at der er meget, vi ikke gør godt nok, som vi kan gøre bedre.

Interviewer: Har du et konkret eksempel?

Leder: Fx handleplanen, som børnene får med hjem [fra Julemærkehjemmet] [...] Skolesundhedsplejerskerne var ikke alle sammen helt skarpe på den handleplan, men det er de nu. Så den bliver der spurgt ind til fremadrettet.

Til netværksdagene kommer der nu deltagere fra flere kommuner, end der gjorde for et par år siden. Dette kan også ses som en indikator for et tættere samarbejde.

Den store indsats, Julemærkehjemmene har gjort for at få implementeret kommunesamarbejdsmodellen effektivt, ser ud til at bære frugt. Der er nu et velfungerende samarbejde med de fleste kommuner, om end det stadig kræver kontinuerlig dialog.

Enkelte kommuner er sværere at samarbejde med og har fx ikke ville indgå i samarbejdet og fx tildele en reel kontaktperson til børnene og sende materiale til Julemærkehjemmene. Det er typisk de store kommuner, som allerede har deres egne systemer.

De kommunale tilbud til målgruppen er meget forskellige. Det kan være, at barnet kan blive fulgt og vejret af skolesundhedsplejersken et par gange om året. Det kan også være, at der er gruppeforløb, som barnet kan komme på, hvor der er fokus på kost, motion og selvværd. Der er også kommuner, der har overvægtklinikker, hvor børn fra Julemærkehjemmene får lov at komme foran i køen. Tilbud, som er inspirerede af den såkaldte ”Holbækmodel”³, er tilsyneladende tiltagende populære i kommunerne.

De fleste tilbud er rettet mod perioden efter, at barnet kommer hjem fra Julemærkehjem. Der er i modellen et tilbud om at deltage i møder med familien på Julemærkehjemmene, men det er meget få kommuner, der benytter sig af dette, hvilket primært handler om ressourcer. To eksempler på konkrete tilbud er beskrevet i næste afsnit.

TO EKSEMPLER PÅ KOMMUNALE TILBUD: SØNDERBORG OG VEJEN

Sønderborg og Vejen Kommuner er blandt de kommuner som har et velfungerende samarbejde med Julemærkehjemmene. Det indebærer specifikt, at de

- har en kommunal tovholder
- tildeler kontaktpersoner til børn, der er på Julemærkehjem
- sender Julemærkehjemmet information om kommunens tilbud i forbindelse med, at et barn fra kommunen skal på Julemærkehjem
- har et tilbud til børn, der har fået plads på et Julemærkehjem.

I dette afsnit vil vi beskrive, hvilke tilbud de to kommuner har til børn, der har fået et ophold på et Julemærkehjem. Tilbuddene forudsætter, at familien siger ja tak til kontakten og samarbejdet. Afsnittet baserer sig på fire interview med hhv. børn, forældre, sundhedsplejersker og ledende

3. Holbækmodellen er en særlig behandling til overvægtige børn, som er udviklet på Enheden for overvægtige børn og unge på Holbæk Sygehus.

sundhedsplejerske i Sønderborg og kun et interview med ledende sundhedsplejerske i Vejen Kommune. Derfor er der flere nuancer med i beskrivelsen af Sønderborg Kommune, mens beskrivelsen af Vejen Kommune mere fokuserer på, hvordan tilbuddet er organiseret formelt. De to kommuner er valgt for at vise nogle ret forskellige måder at organisere indsatsen på.

SØNDERBORG KOMMUNE

I Sønderborg Kommune tilbyder de individuelle forløb med en sundhedsplejerske til de børn, der kommer hjem fra Julemærkehjem. Tovholderen er kommunens ledende sundhedsplejerske og hun fordeler børnene ud til tre sundhedsplejersker, der står for at afholde forløbene og fungerer som kontaktperson. De tre sundhedsplejersker er tilknyttet hver deres geografiske område, og børnene fordeles efter, hvilket område de bor i. Konsultationerne foregår i det lokale sundhedshus, så børnene og forældrene ikke skal så langt. De tre sundhedsplejersker er alle uddannede vægtstoprådgivere og har dermed særlige kompetencer til og særlig interesse for at arbejde med overvægtige børn og unge.

SELVE TILBUDET

I Sønderborg Kommune starter tilbuddet, når børnene er kommet hjem fra Julemærkehjem. Familien bliver kontaktet en eller to uger, før børnenes ophold slutter, og kommunen arrangerer den første konsultation ca. 14 dage efter hjemkomst. Nogle forældre oplevede dog ikke, at de fik besked om en kontaktperson før efter, de kom hjem.

Selve tilbuddet består af en række konsultationer. Forældrene er altid med til konsultationerne ud fra en forståelse af, at forældrenes rolle og opbakning er meget central for, at barnet kan fastholde de nye vaner. Igen afviger børnenes og forældrenes svar lidt fra modellen, idet et af børnene (og hendes mor) taler om at have været til flere samtaler alene. Antallet og hyppigheden af konsultationerne afhænger af barnets individuelle behov, men kan fx være 5-6 konsultationer i alt, hvor der er flest i starten og færrest senere. Det typiske er, at familien slippes efter et års tid. Forløbet kan dog sagtens være mere intensivt og længere, fx beskriver en af sundhedsplejerskerne, at hun har fulgt et barn hver måned i et par år.

På konsultationerne snakker de om, hvordan det går, og giver råd til den næste tid. Første gang snakker de om, hvordan opholdet på Julemærkehjemmet har været. Den ene af de to sundhedsplejersker, vi

har interviewet, udleverer en mappe med forskelligt materiale om vaner og netværk, mens den anden fortsætter med at bruge mappen fra Julemærkehjemmet (Familiens bog). De laver nogle aftaler til næste gang ud fra ”Små skridt-metoden”⁴, som bliver noteret i mappen. Børnene bliver også vejret hver gang. Noget af det, de kan snakke om, er, hvilke muligheder, der er for sport i området, eller hvordan barnet håndterer gruppepres, når vennerne spiser usunde ting. Generelt arbejder de altid med at motivere børnene gennem anerkendelse.

FORDELE OG ULEMPER VED MODELLEN

Sundhedsplejerskerne i Sønderborg Kommune fremhæver særligt forældrenes deltagelse i tilbuddet som central for, at tilbuddet skal virke. Sundhedsplejerskerne beskriver, hvordan de tidligere har afholdt opfølgende konsultationer på skolerne uden forældre, hvilket de har haft meget dårlige erfaringer med, idet vægten for børnene ofte steg igen. De peger også på, at de godt kan mærke, at Julemærkehjemmene fokuserer på forældresamarbejde, idet forældrene er meget mere interesserede i at deltage og bakke op.

At børnene kan være relativt anonyme, når de møder til konsultation, beskrives også som en fordel. Når man afholder konsultationerne på sundhedscenteret i stedet for på skolerne (som mange andre steder), behøver barnets klassekammerater ikke at få at vide, at barnet stadig følges af en sundhedsplejerske på grund af overvægt. Herved undgår man den barriere for deltagelse, som frygten for stigmatisering kan være. Erfaringerne fra de kommunale projekter i samme satspulje (Niss og Rasmussen, 2015) viser, at dette er en relevant problemstilling.

Det er også en fordel, at de sundhedsplejersker, som varetager tilbuddet, er uddannede vægtstoprådgivere og dermed har særlige kompetencer fra deres uddannelse, særlig erfaring og særlig interesse og motivation for at arbejde med denne type børn.

En ulempe ved modellen er, at børnene og sundhedsplejerskerne ikke kender hinanden, før forløbet starter. Det gør det svært at udvikle en tæt relation, hvilket kan være en udfordring for at kunne give en god støtte til barnet og familien.

En yderligere ulempe ved de individuelle forløb er, at børnene og familierne ikke får et lokalt netværk, de kan støtte sig til og dele erfa-

4. Små skridt metoden går ud på, at man laver små ændringer i sine nuværende spise-, drikke- og aktivitetsvaner med henblik på at opnå sundere vaner, som holder.

ringer med. Netværket er en af de store fordele ved forældresamarbejdet på Julemærkehjemmene, men de kan være svære at vedligeholde, efter at børnene er vendt hjem, på grund af de lange afstande.

VEJEN KOMMUNE

I Vejen Kommune er barnets skolesundhedsplejerske kontaktperson for barnet og familien. Tovholderen, som er den ledende sundhedsplejerske, giver den relevante skolesundhedsplejerske besked, hvorefter skolesundhedsplejersken kontakter familien. Denne kommunale kontaktperson er i løbende dialog med Julemærkehjemmet i forbindelse med Julemærkehjemmets møder med familien for at være helt klar over, hvilke problemer, der har været diskuteret, og hvilke aftaler der er indgået.

SELVE TILBUDET

I Vejen Kommune er der tilbud til familien før, under og efter opholdet. Det konkrete forløb aftales individuelt med familien ud fra dennes behov og motivation. Men grundlæggende kan der være tale om et gruppeforløb eller et individuelt forløb.

Nogle børn er allerede i et forløb, inden de får et ophold på Julemærkehjemmet. I Vejen Kommune har de et forløb, som der "Sund Ung", og som i øvrigt er finansieret af en anden del af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge". Sund Ung er et gruppeforløb for 12-16-årige, som ligger over grænsen for overvægt. Her er forældrene også inddraget. Hvis barnet passer ind i målgruppen, er sådan et forløb en mulighed både før og efter opholdet på Julemærkehjemmet, og de to indsatser supplerer dermed hinanden godt.

Alternativt arrangeres et individuelt forløb med skolesundhedsplejersken. Forløbet består typisk af 2-4 møder hos familien eller på skolen, hvor de snakker om motivation, kost, bevægelse og det kommende ophold på Julemærkehjemmet. På den måde kommer familien allerede i gang inden opholdet.

Under opholdet kontakter skolesundhedsplejersken forældrene en gang for at høre, hvordan det går, hvilke problemer de støder på, og om der er noget, hun kan hjælpe med. Desuden tager skolesundhedsplejersken kontakt til klasselæreren, så de sammen kan aftale, hvordan klassen har kontakt til barnet under opholdet, og hvordan de vil modtage barnet efterfølgende.

Efter opholdet er der igen tilbud om deltagelse i Sund Ung, hvis barnet er i målgruppen, eller et individuelt forløb med skolesundhedsplejersken. Det første møde er senest 14 dage efter hjemkomst, og derefter kommer det an på det konkrete behov. Et typisk forløb består af 4-6 møder efterfulgt af en eller flere opfølgninger noget tid efter. Møderne foregår hjemme eller på skolen.

På det første møde tager de udgangspunkt i handleplanen fra Julemærkehjemmet, og derefter aftaler de løbende nye målsætninger. De snakker om, hvad der er svært i forhold til at nå disse mål, og hvilke udfordringer der er. Nogle gange, hvis familien har behov for at blive vejledt mere præcist, har familien fået sundhedsplejersken til at komme hjem til sig og kigge på de konkrete madvarer, som de har i skabene, for at tage en snak om, hvad der er sundt at spise, og hvad der er usundt.

FORDELE OG ULEMPER VED MODELLEN

Den største fordel ved denne model er den løbende kontakt med barnet og familien, idet der både er tilbud før, under og efter opholdet. Det betyder, at der er en kontinuitet i forløbet og dermed, at opholdet på Julemærkehjemmet ikke ses adskilt fra den kommunale indsats.

Relationen mellem barnet og kontaktpersonen er relativt tæt i denne model. De kender hinanden fra skolen, idet kontaktpersonen er skolesundhedsplejerske. Relationen bliver tættere og tættere i løbet af forløbet, der er lagt både før og efter opholdet. Dermed er der gode muligheder for at udvikle en åben og tillidsbaseret relation, hvilket giver de bedste muligheder for støtte.

I forhold til modellen i Sønderborg kan det være en ulempe, at de fleste konsultationer afholdes på skolen, hvilket ikke giver mulighed for anonymitet og måske gør, at forældrene ikke er med ligeså konsekvent. Kontaktpersonerne har i forhold til Sønderborg Kommune heller ikke samme specialiserede viden om og interesse for overvægt.

OPSUMMERING – KOMMUNALE INDSATSER

I tabel 5.1 ses en oversigt over tilbuddet i de to kommuner, som er beskrevet.

TABEL 5.1

Oversigt over to forskellige kommunale tilbud til børn, der har fået et ophold på et Julemærkehjem.

	Sønderborg Kommune	Vejen Kommune
Organisering	Tre særlige sundhedsplejersker står for tilbuddet. Møder holdes primært i det lokale sundhedscenter.	Skolesundhedsplejersken står for tilbuddet. Møder holdes primært på skolen.
Før	Intet tilbud	Individuelt forløb el. deltagelse i gruppeforløb
Under	Intet tilbud	Opkald til forældrene. Dialog med klasselæreren
Efter	Individuelt forløb	Individuelt forløb el. deltagelse i gruppeforløb
Særlige kendetegn	Tilbuddet varetages af uddannede vægtstøprådgivere. Forældrene er med til alle møder.	Kontinuitet og tæt relation

Kilde: Interview og beskrivelser i de to kommuner.

OPLEVELSER AF, HVORDAN DET KOMMUNALE SAMARBEJDE VIRKER

Der er generel enighed blandt alle aktører om, at det kommunale samarbejde er godt for børnene. Samarbejdet har betydning for familiernes mulighed for at fortsætte den gode udvikling og fastholde gode vaner, efter at børnene kommer hjem fra et Julemærkehjem. Generelt er familierne glade for alle tiltag og giver udtryk for, at de ønsker så meget støtte, de overhovedet kan få.

TRYGHED

Noget af det, som alle aktører fremhæver som vigtigt, er den tryghed, der ligger i ikke at stå alene med sine udfordringer. Når familien har fået en kontaktperson, ved de også, at de har et sted at få hjælp og støtte, hvis de skulle få brug for det. En forstander beskriver det således:

Jeg synes, de [kommunale kontaktpersoner] skal blive en del af børnenes netværk eller bagland. Dem, der kan gribe dem, når de falder. At børn og forældre får en visshed om, at når lokummet brænder, ”så kan jeg bare ringe til Doris”.

Trygheden føles størst, når familien oplever, at kontaktpersonen er en person, der faktisk kan og vil hjælpe. For eksempel fremhæves det, at de hos kommunen er ”interesserede i, hvordan det går”, og at ”de ved, vi er der”. En god relation mellem barnet og sundhedsplejersken betyder meget. At familien bliver kontaktet hurtigt efter opholdet (eller før det slutter), og altså ikke selv skal være opsøgende, har en stor betydning for, at tilbuddet føles som en reel hjælp. Nedenstående citat fra et af børneinterviewene understreger, hvor meget det betyder, at kommunen er opsøgende:

Barn: Det var meningen, hun skulle kontakte os, men det har hun ikke gjort. Hun gider ikke. [Der grines]. Det tror jeg ikke.

Interviewer: Ville du gerne have, at hun gjorde det?

Barn: Ja, det ville være meget dejligt at blive vejetovre ved hende. Fordi det ville være dejligt, hvis der var andre, der holdt øje med det [barnets vægt] end kun mig.

KONTINUITET OG FOKUS

Overgangen fra Julemærkehjem og til det almindelige liv hjemme er en sårbar periode, og for mange børn er det svært at vende hjem. Det er nemt i den situation at komme til at vende tilbage til de gamle mønstre og vaner.

Det kommunale samarbejde er med til at skabe en bedre overgang og noget kontinuitet i indsatsen for barnet og familien. De bliver ikke sluppet og overladt til sig selv. Der er tværtimod nogen der stadig har fokus på barnet fysiske og mentale sundhed. Den kommunale indsats medvirker dermed til, at familien fastholder fokus på den gode og sunde udvikling.

Kontinuiteten fungerer bedst, når Julemærkehjemmet har fået og videregivet viden om kommunens tilbud, og når kommunen har fået og bruger viden om, hvordan det er gået barnet på Julemærkehjemmet. Det kræver en del dialog mellem de to parter. En konkret ting, som har stor betydning, er, at kommunen følger op på den handleplan, som familien har lavet på Julemærkehjemmet.

Følelsen af sammenhæng kan være udfordret, hvis kommunerne og Julemærkehjemmene arbejder med forskellige metoder, fx anbefalinger om, hvad barnet bør spise. Det erfarer Julemærkehjemmene fra de

familier, der er vendt hjem. En særlig udfordring er, at flere og flere kommuner bruger eller er inspirerede af den såkaldte "Holbækmodel", som har nogle meget faste kostregler, som på nogle områder afviger fra Julemærkehjemmenes. Der er opmærksomhed på og arbejdes med denne udfordring i Julemærkefonden.

AUTORITET

Noget af det, som de kommunale tilbud kan hjælpe med på samme måde som Julemærkehjemmene, er at optræde som autoriteter i forhold til, hvordan barnet kan leve sundt. Mange forældre har oplevet det som en stor hjælp, når der kommer en sundhedsplejerske udefra og støtter i at fastholder aftaler mv. Forældrene oplever, at børnene lytter på en anden måde til den udefrakommende autoritet end til dem. En forælder fortæller fx:

Men så længe motivationen skifter meget, så har jeg brug for, at der er andre voksne der også hjælper. [Barnet] hun siger tit: "Mor nu stopper du", og det [jeg har sagt] er jo for at hjælpe. Men når det er herinde, så kommer vi op på hesten på en anden måde.

Denne kommunale hjælp gør det er nemmere for dem at bakke op på en positiv måde, og man kan undgå nogle unødvendige konflikter.

KONKRET HJÆLP

I visse tilfælde indeholder de kommunale tilbud en helt konkret hjælp til børnene. Vi har få eksempler på dette, da vi kun har interviewet tre børn og forældre, som har indgået i kommunale tilbud. Men et barn beskriver, hvordan tilbuddet hjalp familien på et vanskeligt tidspunkt:

Interviewer: Hvad har i så gjort, når det var svært?

Barn: Der var en periode, hvor vi ikke rigtig dyrkede motion, og så snakkede vi med sundhedsplejersken og kom op på hesten igen.

Et andet eksempel er en sundhedsplejerske, der beskriver, hvordan de helt konkret har fundet et passende motionstilbud til et barn.

OVERORDNET VIRKNING

Det er svært at sige noget præcist om, hvilken forskel det kommunale samarbejde har gjort. Julemærkehjemmene slipper børnene helt efter et par måneder og kan ikke sige, om det går dem bedre efter opholdet end før. Børn og forældre kan ikke sige noget om, hvordan det ville have været uden det kommunale samarbejde.

I de to kommuner, hvor vi har fortaget interview, oplever man en klar tendens til, at børn, der kommer hjem fra Julemærkehjem, holder vægten bedre end tidligere. I Sønderborg Kommune har de i en periode lavet statistik over det.

Sundhedsplejerske: Tidligere tog børnene det hele på i løbet af et år. Eller i hvert fald langt de fleste. Dem, som jeg har kendt fra den skole, jeg var på, der var ikke så mange, der holdt det.

Interviewer: Og det er ikke længere tilfældet?

Sundhedsplejerske: Nej. [Medarbejder i kommunen] lavede en statistik – over 20 børn, der havde været igennem. Enten så var de på samme niveau, som da de blev færdige på Julemærkehjemmet, altså hverken tabt sig eller taget på. Der var ét barn, der havde taget på, og ellers havde resten tabt sig.

Ovenstående citat er et øjebliksbillede, men de har samme oplevelse i Vejen Kommune. Tendensen understøttes desuden af udtalelser fra personalet på Julemærkehjemmene og det kvantitative materiale i kapitel 6.

Vurderingen fra de kommunale respondenter er, at børn, der kommer hjem fra Julemærkehjem, efterfølgende klarer sig bedre, end de gjorde tidligere. Men det er svært at sige, hvor meget der skyldes det øgede forældresamarbejde, og hvor meget der skyldes det øgede kommunale samarbejde. De to ting spiller også sammen, idet mange kommuner også har et øget fokus på forældresamarbejde i deres tilbud til målgruppen. I Sønderborg Kommune fremhæver de netop forældresamarbejdet som det mest centrale for, at børnene klarer sig bedre. De påpeger også, at forældrene er meget mere forberedte på og motiverede til at involvere sig i det kommunale tilbud på grund af det øgede forældresamarbejde på Julemærkehjemmene. På den måde supplerer de to delelementer i projektet hinanden.

MULIG UDVIKLING AF DET KOMMUNALE SAMARBEJDE

I dette afsnit kommer vi ind på, hvordan det kommunale samarbejde kan udvikles fremadrettet.

FASTHOLDELSE AF BEDRE KONTAKT OG DIALOG

Julemærkehjemmene har i projektperioden gjort et stort stykke arbejde for at implementere samarbejdsmodellen og forbedre det kommunale samarbejde. Det kræver en kontinuerlig indsats at fastholde og udvikle dette. Og det kan stadig gøres bedre, hvilket der også er ønske om fra Julemærkehjemmenes side. Blandt andet ønsker de at sikre, at alle familier får hurtig kontakt til deres kontaktperson, at der altid ligger en beskrivelse af kommunens tilbud, som de kan formidle til familien ved slutningen af opholdet, og at kommunerne gør brug af materialet fra Julemærkehjemmene for at sikre sammenhæng og kontinuitet.

BRUG AF FAMILIENS BOG

Familiens bog er et af de materialer fra Julemærkehjemmene, som kommunerne med fordel kunne bruge mere. "Familiens bog" er, som tidligere beskrevet, en bog, der indeholder forskelligt materiale om kost og motion, og hvor familierne og Julemærkehjemmene noterer, hvordan det går samt hvilke aftaler de har lavet. Mange af de kommunale sundhedsplejersker kender ikke denne bog, og familierne tager den typisk ikke frem af sig selv, når de mødes med de kommunale sundhedsplejersker. Det er en oplagt udviklingsmulighed at bruge bogen mere aktivt til at binde Julemærkehjemmene og de kommunale tilbud bedre sammen.

For at styrke brugen af Familiens bog i kommunerne kræver det to ting: at kommunerne kender til bogen, og at de føler, at den er anvendelig. Begge dele kan der arbejdes med i Julemærkehjemmenes dialog med den enkelte kommune, men det er også et oplagt diskussionsemne til kommende netværksdage. For eksempel blev det under et af interviewene nævnt, at man for at styrke anvendeligheden i kommunerne kunne tilføje en side, hvor familien og den kommunale sundhedsplejerske kan skrive de aftaler ned, som laves i opfølgingsforløbet.

SKOLE

Samarbejdet med skolerne har ikke været en direkte del af den kommunale samarbejdsmodel. Der har dog været en udvikling på området, idet

der kommer flere klasser på besøg på Julemærkehjemmet, og der generelt er mere kontakt med hjemskolen. Vejen Kommune har en god hjemkomst til klassen som en del af deres model.

Skolen er en meget vigtig del af børnenes hverdag, også efter hjemkomsten. Ofte har der inden opholdet været massive sociale problemer på skolen i form af mobning. Hvis den gode udvikling, som Julemærkehjemmet har skabt, skal fastholdes, så er det nødvendigt at have fokus på, at barnet fungerer socialt i skolen. Her er udviklingen mod øget samarbejde med skolerne central.

SØNDERBORG KOMMUNE

I forhold til tilbuddet i Sønderborg Kommune, har både sundhedsplejerskerne og forældrene nogle ønsker til videreudvikling. Det ene er, at sundhedsplejerskerne gerne vil have kontakt med familien inden eller under opholdet på Julemærkehjemmet. De synes også, at det ville være relevant at deltage i opfølgingsmødet på Julemærkehjemmet. Det er ikke blevet prioriteret, da der ikke er ressourcer til det. Men det kunne styrke kontinuiteten og relationen mellem familien og sundhedsplejersken og er derfor et oplagt område at videreudvikle. Forældrene peger netop på, at det er et problem, at sundhedsplejersken ikke kender barnet, og at dette betyder, at der ikke er samme åbenhed og grundlag for støtte, når der er problemer. En forælder fortæller således:

Når sundhedsplejersken spørger om, hvordan det går, så svarer de bare: "Jo, det går da fint". Havde det været en på Julemærkehjemmet, der havde spurgt, så havde du haft mere tillid og lyst til at gå i dybden.

De interviewede børn fortalte på samme måde, at der har været vanskelige områder, som de ikke havde talt med sundhedsplejersken om, selv om det ville have været relevant.

Det anden ting, som især forældrene efterlyser, er en form for gruppeindsats. Familierne føler, at både de og børnene savner et netværk. Forældrene foreslår for eksempel en model, hvor børn, der har været på Julemærkehjem (ikke nødvendigvis samme periode), kan samles i motionscenteret en gang om ugen, og at forældrene samtidig kan snakke om deres udfordringer og dele erfaringer. Sundhedsplejen fortæller, at de arbejder med en mulig gruppeindsats.

IMPLEMENTERING I ANDRE KOMMUNER

De kommunale aktører har givet nogle råd til andre kommuner, der skal implementere modellen.

Det første råd er, at der skal være ledelsesopmærksomhed i processen. Implementeringen vil føre til nogle omlægninger i kommunens hidtidige procedurer, og det kræver, at ledelsen tager ansvaret for, at der sker de nødvendige ændringer, og taler modellen igennem med medarbejderne. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at modellen ikke nødvendigvis koster noget – den forudsætter bare nogle andre måder at arbejde på.

Et konkret råd til indholdet er at sikre en høj grad af forældre-deltagelse. Det hænger godt sammen med Julemærkehjemets måde at arbejde på, og det styrker børnenes mulighed for at fastholde gode, sunde vaner.

Det tredje og sidste råd er at være opsøgende i forhold til viden udefra. Det kan både være viden fra andre kommuner, der har implementeret modellen og viden, der erhverves ved besøg på Julemærkehjemmet og der få et mere konkret billede af, hvad børnene har oplevet, mens de har været der. Det kan give det bedst mulige udgangspunkt for samarbejde med Julemærkehjemmene og for nogle gode snakke med børn, der har været på Julemærkehjem.

IMPLEMENTERING ØST FOR STOREBÆLT

Vi vil også skitsere enkelte råd vedrørende implementeringen af samarbejdet med kommuner øst for Storebælt. De bygger på interviewet med en af de ledende sundhedsplejersker, som har deltaget i arbejdet med og formidlingen af modellen.

En anbefaling fra den ledende sundhedsplejerske er at man gør en stor indsats, når modellen skal udbredes til hele landet. Hun foreslår at Kommunernes Landsforening (KL) bliver involveret i processen med udbredelsen, fx ved at tage initiativ til en konference om emnet og/eller sende information ud i et nyhedsbrev.

Det er vigtigt, at information om modellen stiles direkte til lederen af sundhedsplejen. Erfaringen er, at information, der kommer ud højere oppe i systemet (fx til sundhedschefen) ikke nødvendigvis siver ned til dem, der rent faktisk skal arbejde med det. Modellen med at tage modellen op i fora for ledende sundhedsplejersker kan hun godt anbefale.

Et generelt godt råd til Julemærkehjemmene er at gøre meget ud af at afholde netværksdage og tage samarbejdsmodellen op i det regi.

OPSAMLING

Det kommunale samarbejde er blevet implementeret og fungerer overordnet set tilfredsstillende. Modellen har en række gavnlige virkninger, idet den giver tryghed, kontinuitet, autoritet og konkret hjælp. Der er dog opmærksomhedspunkter for alle elementerne, for eksempel at det kommunale tilbud bør være opsøgende, og at man bør tage Julemærkehjemmets handleplan op i hjemkommunen.

Som opsamling er det relevant at vende tilbage til de to grundlæggende moderatorer/forudsætninger for øget udbytte:

3. Opbakning fra andre, fx den kommunale sundhedstjeneste, er ofte en forudsætning for at sikre fastholdelsen af både livsstilsændringerne og trivslen generelt.
9. Hvis et barn er blevet mobbet og skal tilbage til samme skole/klasse, er det en forudsætning, at skolen tager hånd om dette, hvis mobningen ikke skal fortsætte.

Evalueringen af projektet understøtter vigtigheden af begge ovenstående punkter og peger dermed på, at det kommunale samarbejde er en vigtig faktor for at sikre øget udbytte.

Det første punkt er opfyldt for så vidt, at rammerne er på plads. Modellen kører, og der er mulighed for en god kommunal opbakning, der har sammenhæng til Julemærkehjemmet. Men det er meget forskelligt, hvilken type og grad af opbakning til barnet og familien kommunen tilbyder.

Det andet punkt er stadig et udviklingsområde, idet sammenhængen til skoledelen ikke har været et eksplicit fokusområde i dette projekt.

LANGSIGTET UDBYTTE AF OPHOLD PÅ JULEMÆRKEHJEM

I dette kapitel analyseres spørgeskemadata med fokus på børnenes langsigtede udbytte af deres ophold på Julemærkehjem.

Analyserne er generelt opdelt på de to Julemærkehjem, som har været en del af projekt ”Øget udbytte”, og de to, som ikke har. Det vil synliggøre en eventuel forskel mellem de to grupper af Julemærkehjem for projektdeltagerne og kan dermed styrke billedet af, at projekt ”Øget udbytte” gør en vigtig forskel.

Man kan ikke i forvente en målbar forskel imellem de to Julemærkehjem, som deltager i projektet og de to, som ikke gør. Det skyldes, at der kun tale om i alt fire Julemærkehjem, og at der kan være mange grunde til, at der er forskel på Julemærkehjemmene, fx personalets sammensætning og måden, de arbejder på. Forskelle eller manglen på forskel i resultaterne kan således tilskrives en lang række faktorer, og derfor ikke kun projektet.

Da Julemærkehjemmene har været i bevægelse mod øget forældresamarbejde igennem længere tid, er det sandsynligt, at de gode resultater hænger sammen med netop forældresamarbejdet, selv om man ikke kan koble det til netop dette projekt. Samtidig er disse målinger lavet i en implementeringsperiode, hvor Julemærkehjemmene skulle lære at arbejde på den nye måde. Særligt kommunesamarbejdet har først fungeret til

sidst i projektperioden. De samlede resultater kan derfor ikke forventes at være slået igennem i vores målinger.

Alle de angivne resultater er statistisk signifikante, for så vidt gælder forskellen mellem førmålingerne og de efterfølgende målinger. Det betyder at der er en høj grad af sikkerhed (mere end 95 pct.) for, at forskellene er reelle og ikke udtryk for en tilfældighed. Forskelle mellem de efterfølgende målinger (for eksempel målingen ved slutningen af opholdet og fire måneder efter) og mellem de Julemærkehjem, som er med i projektet, og dem, som ikke er, er generelt ikke statistisk signifikante. Her er resultaterne således udtryk for tendenser, som kan skyldes en tilfældighed.

DATAGRUNDLAG

Datagrundlaget i analyserne i dette kapitel er spørgeskemaer, som er udfyldt af børnene (og deres forældre). I tabel 6.1 ses, hvor mange spørgeskemaer analyserne bygger på, og svarprocenter for de enkelte kombinationer af skemaer. Vi har taget udgangspunkt i, hvor mange der har udfyldt spørgeskemaer i starten og slutningen af deres ophold i den periode, hvor projektet har kørt. Skemaerne er udfyldt i forbindelse med start- og slutsamtaler på Julemærkehjemmene, og derfor har alle børnene udfyldt disse skemaer.

TABEL 6.1

Antal udfyldte spørgeskemaer samt svarprocenter. Særskilt for de enkelte spørgerunder.

Skema(er):	Antal udfyldte skemaer	Svarprocent
I alt (udfyldte start- og slutskemaer)	672	100
4 måneder efter	190	28
8 måneder efter	115	17 (24)
12 måneder efter	38	6 (14)
8-12 måneder efter	129	19 (27)
Start, slut, 4 måneder og 8-12 måneder efter	67	10 (14)
Alle skemaer	13	2 (5)

Anm. Tallene i parentes dækker over en svarprocent, der er korrigeret for hvor stor en andel af de børn, der har været på ophold på Julemærkehjem i projektperioden, der har haft mulighed for at svare på det pågældende skema inden dataindsamlingen sluttede.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Det ses, at svarprocenterne er relativt lave på de opfølgende målinger. Det skyldes til dels, at en del af børnene, har haft mulighed for at udfylde alle skemaer i dataindsamlingsperioden. De sidste børn blev optaget i januar 2015 og afsluttede opholdet i marts 2015. Dataindsamlingen lukkede i sommerferien 2015, hvorfor alle børnene i princippet havde mulighed for at udfylde skemaet 4 måneder efter. Men det er kun 485 børn, der kunne nå at udfylde spørgeskemaet 8 måneder efter, og kun 180 børn, der kunne nå at udfylde spørgeskemaet 12 måneder efter opholdet. Der er derfor i parentes i tabellen indsat en korrigeret svarprocent, der tager højde for, hvor mange der reelt havde mulighed for at besvare skemaet. Men selv med denne korrektion ligger svarprocenterne på de enkelte skemaer på 14-28 pct., og det er kun 5 pct., der har svaret på alle fem skemaer. For at få et større datagrundlag for analysen har vi lavet et gennemsnit af tallene ved de to sidste målinger, så børnenes data kommer med, hvis de har udfyldt skemaet 8 måneder efter og/eller skemaet 12 måneder efter opholdet.

Spørgeskemaerne i opfølgingsmålingen er sendt ud og returneret med post. Der må forventes, at de, der svarer på skemaerne, klarer sig gennemsnitligt bedre end dem, der ikke besvarer skemaerne. Frafaldet forårsager dermed en vis skævvridning eller bias, hvor data formentlig indeholder en overvægt af gode resultater. Dette er en betydelig fejlkilde, som der må tages højde for i fortolkningen af resultaterne.

Den lave svarprocent har naturligvis indflydelse på, hvilke analyser man kan lave. Vi har prioriteret at lave analyser med data 4 måneder efter endt ophold (hvor svarprocenten er 28 pct.) og i nogle tilfælde kombineret det med en analyse, der supplerer med skemaer fra 8-12 måneder efter (hvor svarprocenten er 14 pct.), for at kunne sige noget om udviklingen over længere tid. Jo lavere svarprocenten er, jo større usikkerhed er der naturligvis om analyserne. Det skyldes ikke mindst den forventelige bias.

Svarprocenterne er nogenlunde ens på henholdsvis projekt- og kontroljulemærkehjem, hvorfor det ikke er afreporteret særskilt.

FYSISK SUNDHED

BMI

For de fleste af børnene er overvægt en af de vigtigste grunde – måske den vigtigste grund – til, at de er kommet på Julemærkehjem. Derfor er det også et vigtigt mål, at de taber sig. Da grænsen for overvægt hos børn varierer med køn og alder, har vi valgt at måle graden af overvægt med et mål for, hvor langt de ligger over deres individuelle overvægtsgrænse. Vi kalder målet ”BMI-point over grænsen for overvægt”, og det er beskrevet nærmere i bilag 1 om metode. I tabel 6.2 og figur 6.1 ses, hvor langt over grænsen for overvægt de børn, som har besvaret det første opfølgningsskema, var ved starten og slutningen af opholdet samt fire måneder efter, de kom hjem. Det ses, at børnene bliver meget mindre overvægtige, mens de er på Julemærkehjem. Ved starten af opholdet lå de gennemsnitligt 5,7 point over overvægtsgrænsen, mens de ved slutningen af opholdet kun var 1,5 point over. Det er endvidere interessant, at de ved opfølgningmålingen fire måneder efter gennemsnitligt er kommet endnu tættere på normalvægt, idet de på det tidspunkt kun ligger 1,3 point over grænsen.

TABEL 6.2

Gennemsnitligt antal BMI-point over grænsen for overvægt hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score

Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	6,2	5,2	5,7
Slut	2,1	0,7	1,5
4 måneder efter	1,9	0,5	1,3
N	93	81	174

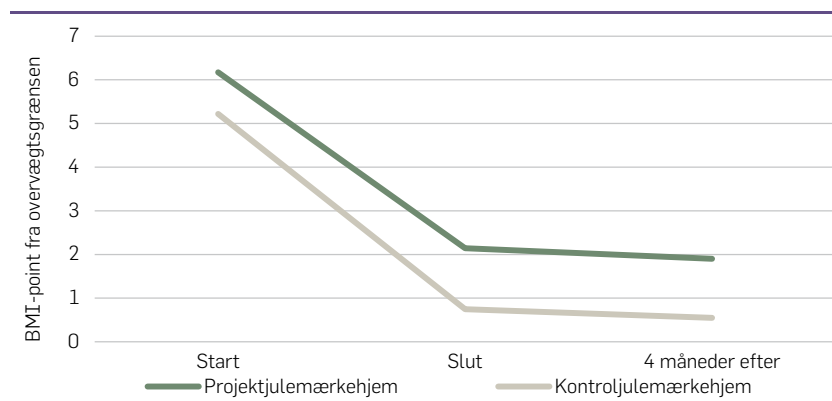
Anm.: Baseret på 174 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015, der afslutter børnenes ophold.

Hvis man retter opmærksomheden mod forskellen mellem de to jyske Julemærkehjem, hvor ”Projekt Øget udbytte” har kørt, så er den ret lille. På de to jyske Julemærkehjem ligger børnenes kurve ”højere”, dvs. længere fra overvægtsgrænsen end på de to sjællandske Julemærkehjem, men udviklingen er den samme. Der er et kraftigt vægtfald, mens børnene er på Julemærkehjem, og et lille yderligere fald ved opfølgningmålingen.

FIGUR 6.1

Gennemsnitligt antal BMI-point over grænsen for overvægt hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score.

Anm.: Baseret på 174 besvarelser i alt, fordelt på 93 fra projektjulemærkehjemmene og 81 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

For at se udviklingen over længere tid, har vi har lavet en tilsvarende analyse, hvor vi også har inkluderet de børn, som har udfyldt opfølgningsskemaer enten 8 eller 12 måneder efter. Resultaterne ses i tabel 6.3 og figur 6.2. Her ses tilsvarende, at børnene gennemsnitligt er kommet meget tættere på overvægtsgrænsen, mens de er på Julemærkehjem – fra 5,4 point over grænsen til kun 1,3 point over. Udviklingen udbygges, og fire måneder efter er de gennemsnitligt kun 0,9 point over overvægtsgrænsen og altså næsten normalvægtige. Ved opfølgningmålingen, som foretages 8-12 måneder efter, er de dog gennemsnitligt steget en lille smule igen til 1,2 point over grænsen. Analysens resultater tyder således, på at vægtfaldet stagnerer, og at der kommer et lille tilbagefald mod slutningen af perioden.

TABEL 6.3

Gennemsnitligt antal BMI-point over grænsen for overvægt hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem og som der er langsigtet data for. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score.

Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	5,5	5,3	5,4
Slut	1,5	1,1	1,3
4 måneder efter	1,2	0,5	0,9
8-12 måneder efter	1,6	0,8	1,2
Antal	33	28	61

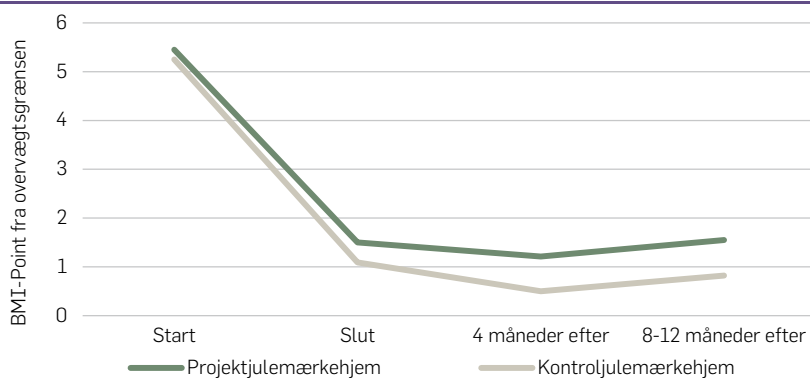
Anm.: Baseret på 61 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Hvis vi igen kigger på, om der er forskel på de jyske projektjulemærkehjem og de to andre Julemærkehjem, så ser vi, at der er tale om samme udvikling. Børnene taber sig meget, mens de er på Julemærkehjem, og det fastholdes eller udbygges de første fire måneder, hvorefter der sker en lille stigning igen. Igen ser det ud til at børnene på de to sjællandske Julemærkehjem kommer tættere på normalvægten end børnene på de to projektjulemærkehjem.

FIGUR 6.2

Gennemsnitligt antal BMI-point over grænsen for overvægt hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem og som der er langsigtet data for. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score.

Anm.: Baseret på 61 besvarelser i alt, fordelt på 33 fra projektjulemærkehjemmene og 28 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015

Der er to forhold, der er særligt interessante i denne analyse. Det ene er, at børnenes overvægt falder så meget, som den gør, mens de er på Julemærkehjem, og at børnene ender med et BMI, som er relativt tæt på grænsen til overvægt for deres alder og køn. Det er værd at bemærke, da indsatsen kun varer 10 uger og altså er relativt kort. Denne konklusion er solid, da alle børnene er målt og vejlet før og efter opholdet.

Det andet meget interessante forhold er, at vægttabet ser ud til at holde efter opholdet på Julemærkehjem. Der er mange ting der kan influere på, hvordan det går børnene efter opholdet, blandt andet fordi de vender hjem til vidt forskellige kommunale opfølgninger. Julemærkehjemmene påvirker dermed kun langsigteffekterne i begrænset grad. Analysen peger på, at selv om der ses en lille stigning efter et lille år, så er slutresultatet stadig langt under det niveau, hvor børnene startede. Vi kender ikke børnenes udvikling på endnu længere sigt og kan derfor ikke sige noget om langtidseffekter. Alligevel giver analysen en kraftig indikation af, at opholdet på Julemærkehjemmet gør en stor forskel for børnenes vægt – også på længere sigt. Det gør op med en forestilling, som flourer flere steder, om, at børn, der kommer hjem fra Julemærkehjem, tager på, når de vender hjem (fx Mehlsen, 2003; og hørt i interview i forbindelse med denne evaluering). Det er muligt, at det har været sandt tidligere, men det ser ikke ud til at være tilfældet længere. Der skal dog tages forbehold for den lave svarprocent og den deraf følgende bias mod for positive resultater.

For at underbygge konklusionen har vi lavet signifikanstest for at kontrollere, om vægttabet er signifikant.

TABEL 6.4

Gennemsnitlig ændring i antal BMI-point over overvægtsgrænsen hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fra før opholdet til efterfølgende målinger. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score.

Måletidspunkt:	Projekt	Antal	Kontrol	Antal	I alt	Antal
Slut	-4,0 ***	340	-4,5 ***	632	4,3 ***	632
4 mdr. efter	-4,3 ***	93	-4,7 ***	174	4,6 ***	174
8 mdr. efter	-3,9 ***	63	-4,1 ***	109	4,0 ***	109
12 mdr. efter	-3,6 ***	18	-2,9 ***	37	3,2 ***	37

Anm.: *** = $p < 0,01$, ** = $p < 0,05$, * = $p < 0,1$.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

I tabel 6.4 ses den gennemsnitlige ændring i afstanden til overvægtsgrænsen fra før, børnene startede på Julemærkehjemmene, og til de forskellige efterfølgende målinger. Tabellen er delt op på projekt- og kontroljulemærkehjem. Det fremgår, at der, selv når man bryder det op på denne måde og derved får nogle meget små grupper (ned til 18 respondenter), er sket en statistisk signifikant ændring i graden af overvægt for børnene i alle målinger.

SELVOPLEVET SUNDHED

Et af spørgsmålene i spørgeskemaet omhandler børnenes selvvaluerede fysiske sundhed. Børnene har besvaret spørgsmålet: ”Hvor sund føler du dig lige nu?” i alle fem spørgeskemaer. De har vurderet deres sundhed ud fra en stige, som går fra 0 til 10, hvor trin 0 angiver: ”Jeg føler mig slet ikke sund, og min krop har det ikke så godt”, mens trin 10 angiver: ”Jeg føler mig rigtig sund, og min krop har det godt”.

For at undersøge udviklingen af børnenes svar på dette spørgsmål har vi i tabel 6.5 og figur 6.3 indsat de gennemsnitlige værdier ved besvarelsen af spørgsmålet blandt de børn, som har besvaret skemaet efter fire måneder.

TABEL 6.5

Gennemsnitlig score for selvoplevet sundhed hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score fra 0 til 10.

Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	5,1	5,2	5,1
Slut	8,9	8,6	8,8
4 måneder efter	7,3	7,3	7,3
Antal	97	85	182

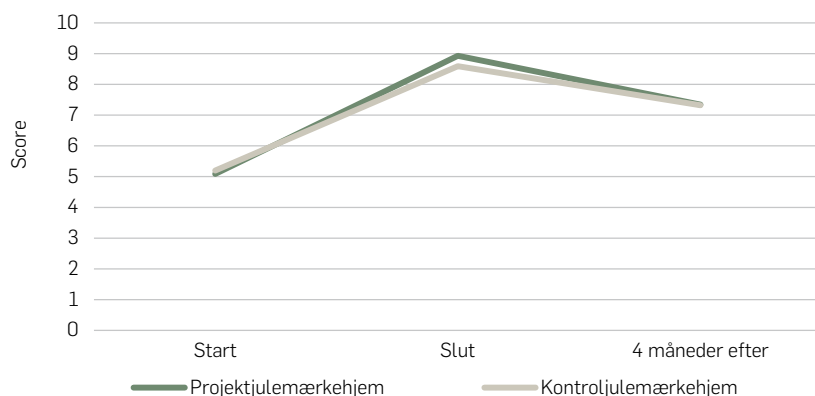
Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 97 fra projektjulemærkehjemmene og 85 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Det ses i tabel 6.5 og figur 6.3, at børnene under deres ophold på Julemærkehjem selv oplever en stor forbedring af deres sundhed, idet scoren gennemsnitligt går fra 5,1 til 8,8 på sundhedsstigen. Efter opholdet ses et fald, idet scoren efter 4 måneder er på gennemsnitligt 7,3. Der er stort set ingen forskel mellem projekt- og kontroljulemærkehjem, hvad angår dette spørgsmål.

FIGUR 6.3

Gennemsnitlig score for selvoplevet sundhed hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score fra 0 til 10.

Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 97 fra projektjulemærkehjemmene og 85 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

En nærmere undersøgelse af udviklingen, efter at børnene kommer hjem, viser, at faldet i selvoplevet sundhed er størst i starten, hvorefter niveauet stabiliserer sig. I tabel 6.6 og figur 6.4 viser vi denne nuance for de børn, der har udfyldt skema ved starten, slutningen, 4 måneder efter opholdet og 8 og/eller 12 måneder efter opholdet.

TABEL 6.6

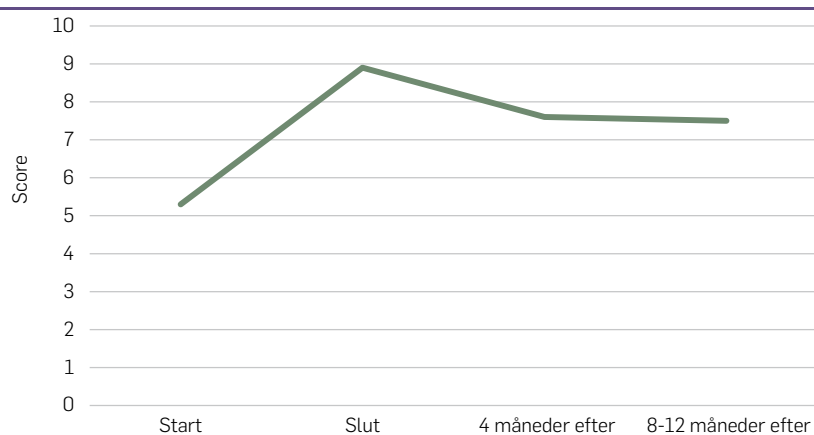
Gennemsnitlig score for selvoplevet sundhed hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem og som der er langsigtet data for. Særskilt for måletidspunkt frem til 8-12 måneder efter. Score fra 0 til 10.

Måletidspunkt:	I alt
Start	5,3
Slut	8,9
4 måneder efter	7,6
8-12 måneder efter	7,5
Antal	63

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.4

Gennemsnitlig score for selvoplevet sundhed hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem og som der er langsigtet data for. Særskilt for måletidspunkt frem til 8-12 måneder efter. Score fra 0 til 10.

Anm.: Baseret på 63 besvarelser i alt.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Sammenfattende kan man konkludere, at børnenes selvoplevede sundhed er højest lige ved slutningen af opholdet, og at den stabiliserer sig på et lavere niveau, når børnene kommer hjem. Der er tale om en stigning i alt fra et gennemsnit på ca. 5, det vil sige midt på stigen, til et gennemsnit på ca. 7,5, dvs. tre fjerdedele oppe på stigen. Det betyder, at børnene føler sig væsentligt mere sunde efter opholdet – også efter et stykke tid. Stigningen er statistisk signifikant på alle delanalyser.

KOSTVANER

Forældrene er blevet spurgt, om familien har ændret kostvaner efter barnets ophold på Julemærkehjem. Her har vi valgt at analysere på data fra spørgeskemaet, som forældrene har besvaret 4 måneder efter opholdet. Det skyldes, at barnet lige skal være kommet hjem, før familiens eventuelle nye vaner kan blive til egentlige vaner. Hvis der er gået længere tid, kan det til gengæld være svært at huske tilbage på vanerne inden opholdet.

Besvarelserne viser, at de fleste forældre oplever, at familien har ændret vaner. Som det ses i tabel 6.7 og figur 6.5 er der 37,4 pct. af forældrene, der svarer, at familien har ændret sine vaner meget, mens 53,3

pct. svarer, at de har ændret deres vaner lidt. 9,3 pct. fortæller, at familien slet ikke har ændret kostvaner.

TABEL 6.7

Forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad de oplever, at familien har ændret kostvaner efter opholdet. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

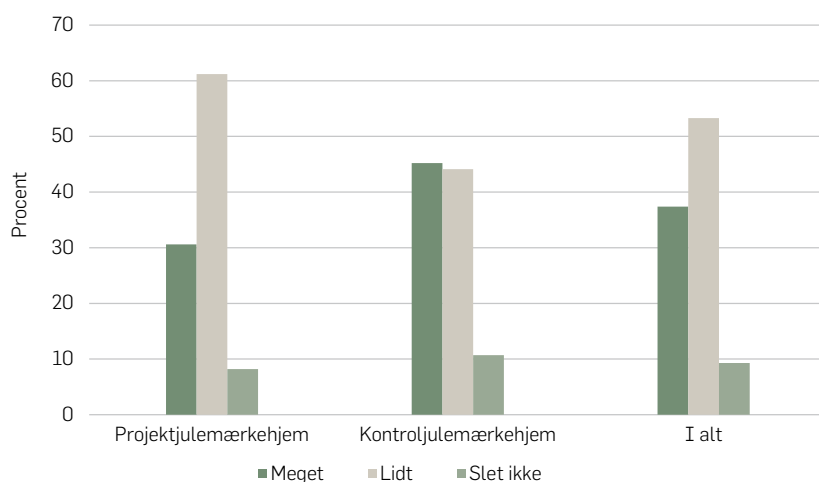
	Meget	Lidt	Slet ikke	Antal
Projektjulemærkehjem	30,6	61,2	8,2	98
Kontroljulemærkehjem	45,2	44,1	10,7	84
I alt	37,4	53,3	9,3	182

Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.5

Forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad de oplever, at familien har ændret kostvaner efter opholdet. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Der ses en lille forskel mellem de Julemærkehjem, som var med i projektet og dem, som ikke var. Der var en større andel af forældrene på kontroljulemærkehjemmene, der svarede, at de havde ændret deres vaner

meget. Der er til gengæld en lidt mindre andel på projektjulemærkehjemmene, der svarede, at de slet ikke havde ændret kostvaner.

Billedet af, at familierne har fået sundere kostvaner, understøttes af udviklingen i deres svar på, hvor ofte de spiser forskellige fødevarer. Fra starten af opholdet på Julemærkehjemmet til fire måneder efter opholdet fortæller børnene, at de gennemsnitligt spiser frugt og grønt oftere, og at de sjældnere drikker sodavand og spiser slik og chips (ikke vist).

MOTIONSVANER

Forældrene er også blevet spurgt, om familien har ændret motionsvaner efter barnets ophold på Julemærkehjem. Som ved spørgsmålet om motionsvaner har vi valgt at analysere på data fra spørgeskemaet, som forældrene har besvaret 4 måneder efter opholdet. Det skyldes, at barnet lige skal være kommet hjem, før familiens eventuelle nye vaner kan blive til egentlige vaner. Hvis der er gået længere tid, kan det til gengæld være svært at huske tilbage på vanerne inden opholdet.

Besvarelserne viser, at de fleste forældre oplever, at familien har ændret vaner. Som det ses i tabel 6.8 og figur 6.6 er der 20,3 pct. af forældrene, der svarer, at familien har ændret sine vaner meget, mens 58,8 pct. svarer, at de har ændret deres vaner lidt. 20,9 pct. fortæller, at familien slet ikke har ændret motionsvaner. Der ser altså ud til at være flere familier, der har ændret kostvaner, end tilfældet er for motionsvaner.

TABEL 6.8

Forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad de oplever, at familien har ændret motionsvaner efter opholdet. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

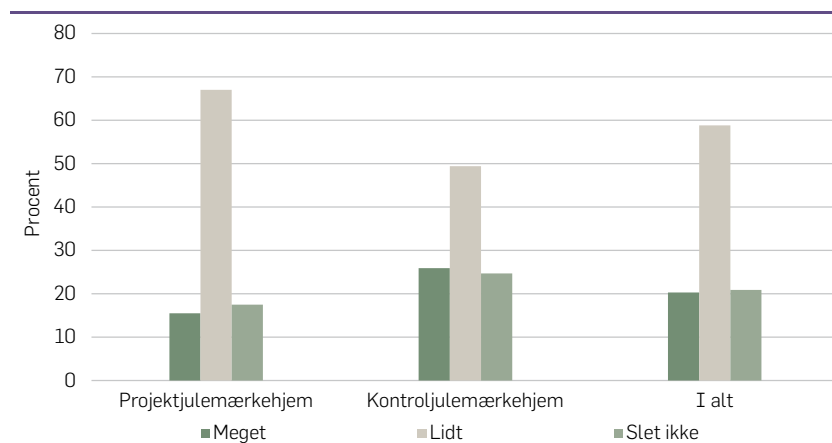
	Meget	Lidt	Slet ikke	Antal
Projektjulemærkehjem	15,5	67	17,5	98
Kontroljulemærkehjem	25,9	49,4	24,7	84
I alt	20,3	58,8	20,9	182

Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.6

Forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad de oplever, at familien har ændret motionsvaner efter opholdet. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

Anm.: Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Der ses også her en lille forskel mellem de Julemærkehjem, som var med i projektet, og dem, som ikke var. Der er tale om samme tendens, som gjorde sig gældende i spørgsmålet om kostvaner. Der er flest forældre blandt kontroljulemærkehjemmene, der svarer, at de har ændret deres vaner meget. Der er til gengæld færre på projektjulemærkehjemmene, der svarer, at de slet ikke har ændret motionsvaner.

MENTAL SUNDHED

LIVSKVALITET

Det primære mål for mental sundhed i denne evaluering er børnenes livskvalitet. Der er ofte tale om børn, som har det rigtig svært, som det også fremgår af den kvalitative del af undersøgelsen. Børnenes livskvalitet er i spørgeskemaerne målt på en skala fra 0 til 25 med det validerede spørgeskemainstrument WHO-5 (beskrevet i bilag 1 om metode).

Børnenes gennemsnitlige livskvalitet stiger betydeligt i løbet af opholdet. Af tabel 6.9 fremgår tallene for børn, der har svaret på det op-

følgende skema fire måneder opholdet på Julemærkehjemmet. Disse børn har en gennemsnitlig livskvalitet på 14,9 ved opholdets start og har ved slutningen af opholdet en gennemsnitlig livskvalitet på 19,1.

Fire måneder efter opholdet ses, at livskvaliteten er faldet, dog ikke til samme niveau som før opholdet. Fire måneder efter opholdet er den gennemsnitlige livskvalitet på 17,5.

TABEL 6.9

Score for gennemsnitlig livskvalitet hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score fra 0 til 25.

Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	15,2	14,5	14,9
Slut	19,4	17,8	19,1
4 måneder efter	17,6	17,3	17,5
Antal	97	85	182

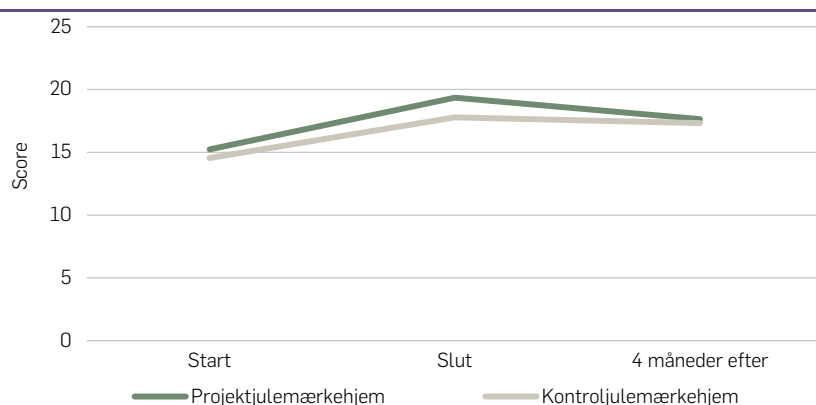
Anm.: Målt ved WHO-5, skala 0-25. Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 85 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

En sammenligning af projekt- og kontroljulemærkehjem viser, at børnene på projektjulemærkehjemmene har en højere gennemsnitlige livskvalitet ved opholdets start, og at deres livskvalitet stiger mere end børnene på kontroljulemærkehjemmenes. Efter 4 måneder er livskvaliteten en lille smule højere på projektjulemærkehjemmene end de på to andre Julemærkehjem. Stigningen var således størst under opholdet på disse Julemærkehjem, men faldet efter opholdet er tilsvarende større. Udviklingen for de to grupper af Julemærkehjem er vist i figur 6.7.

FIGUR 6.7

Score for gennemsnitlig livskvalitet hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Score fra 0 til 25.

Anm.: Målt ved WHO-5, skala 0-25. Baseret på 182 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 85 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

En langtidsofølgning viser, at livskvaliteten bibeholdes nogenlunde på det niveau, den var på fire måneder efter opholdet. Når vi kigger på de børn, der også har besvaret spørgeskemaet enten 8 eller 12 måneder efter opholdet, med i analysen, kan vi ses, at den gennemsnitlige livskvalitet efter 8-12 måneder er 17,7, som det ses i tabel 6.10.

TABEL 6.10

Score for gennemsnitlig livskvalitet hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem og som der er langsigtet data for. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt frem til 8-12 måneder efter. Score fra 0 til 25.

Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	15,5	15,3	15,4
Slut	19,8	19,1	19,5
Efter 4 måneder	18,5	18,0	18,3
Efter 8-12 måneder	17,9	17,3	17,7
Antal	39	28	67

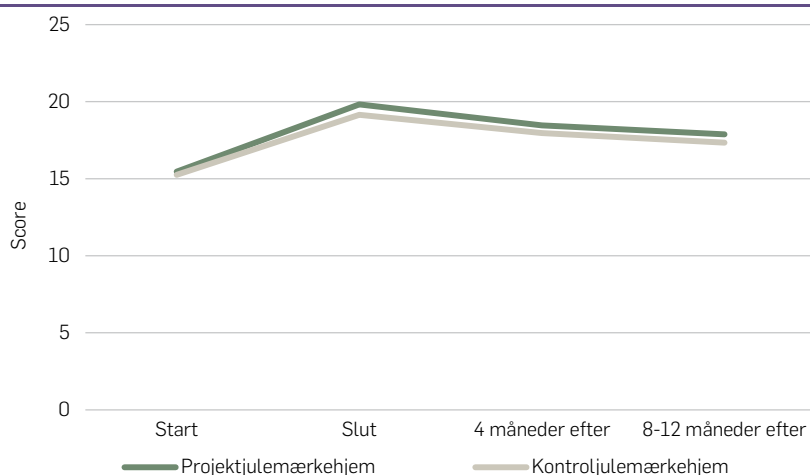
Anm.: Målt ved WHO-5, skala 0-25. Baseret på 67 besvarelser i alt, fordelt på 39 fra projektjulemærkehjemmene og 28 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

I figur 6.8 ses udviklingen over tid fordelt på hhv. kontrol og projektjulemærkehjem.

FIGUR 6.8

Score for gennemsnitlig livskvalitet hos børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, og som der er langsigtet data for. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt frem til 8-12 måneder efter. Score fra 0 til 25.

Anm.: Målt ved WHO-5, skala 0-25. Baseret på 67 besvarelser i alt, fordelt på 39 fra projektjulemærkehjemmene og 28 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Det ses af figuren, at der er en stor stigning i livskvalitet, mens børnene er på Julemærkehjem, hvorefter den falder noget igen – mest i starten for så at jævne mere ud. Det svarer til det billede, børnene selv tegnede, da de skulle svare på, hvordan de havde det og tegne en streg på en tidslinje (se figur 3.9). Når man kigger på forskellen på de to grupper af Julemærkehjem, er den meget lille. Her ligger kurven for børn på projektjulemærkehjemmene lidt højere end kurven for børn på kontroljulemærkehjem.

TRO PÅ SIG SELV

Børnene blev i spørgeskemaet spurgt om deres selvværd/selvtillid ved hjælp af spørgsmålet ”Hvordan er din tro på dig selv?”. I tabel 6.11 ses en analyse af, hvor stor en andel, som svarer, at den er ”god” henholdsvis ved starten af opholdet, slutningen af opholdet og fire måneder efter

opholdet. Det ses, at der er en markant stigning i børnenes gennemsnitlige tro på sig selv, mens de er på Julemærkehjem, idet andelen stiger fra 38,0 til 87,7 pct. Andelen med en ”god” tro på sig selv falder dog lidt, efter at børnene kommer hjem. 4 måneder efter svarer 75,4 pct. af børnene ”god”.

TABEL 6.11

Andelen børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, der angiver at have en god tro på sig selv. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Procent.

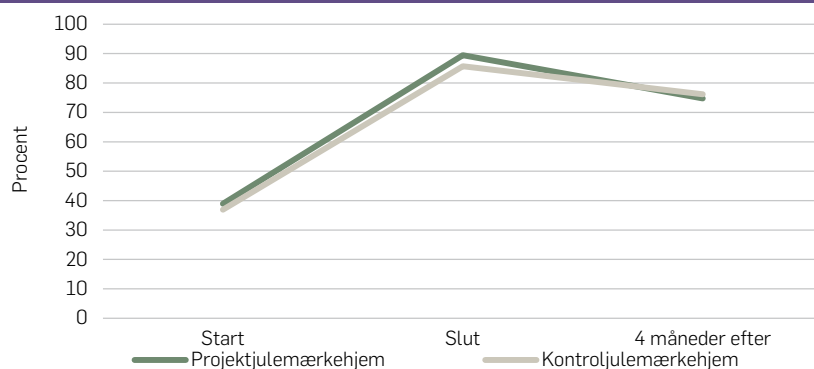
Måletidspunkt:	Projektjulemærkehjem	Kontroljulemærkehjem	I alt
Start	39,0	36,9	38,0
Slut	89,5	85,7	87,7
4 måneder efter	74,7	76,2	75,4
Antal	95	84	179

Anm.: Baseret på 179 besvarelser i alt, fordelt på 95 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.9

Andelen børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, der angiver at have en god tro på sig selv. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 179 besvarelser i alt, fordelt på 95 fra projektjulemærkehjemmene og 84 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

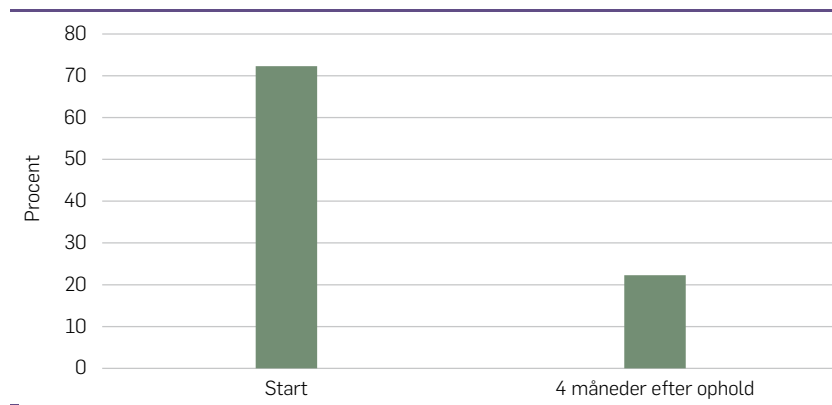
I figur 6.9 ser vi, at udviklingen stort set er ens på henholdsvis projekt- og kontroljulemærkehjem. Der er en stor stigning i andelen af børn med en god tro på sig selv, mens børnene er på Julemærkehjem, og et lille fald efterfølgende.

Forældrene er i deres del af spørgeskemaet spurgt, om de oplever, at deres barn har forskellige typer af problemer. En af mulighederne er "lavt selvværd". I figur 6.10 ses andelen af forældre, der har svaret, at lavt selvværd var det problem, ved opholdets start og 4 måneder efter endt ophold.

Det ses, at 72,3 pct. af forældrene vurderer, at barnet har et problem med lavt selvværd ved opholdets start, mens det fire måneder efter endt ophold er 22,3 pct., der vurderer dette. Udviklingen ser ud til at holde 8 og 12 måneder efter endt ophold. Der er en lille forskel på projekt- og kontroljulemærkehjemmene (ikke vist), idet der er en større andel af børnene fra de to projektjulemærkehjem, der vurderes at have problemer med selvværdet (svarende til ovenstående analyse), mens de ender med lidt færre selvværdsproblemer.

FIGUR 6.10

Andelen af forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, der angiver, at deres barn har problemer med lavt selvværd. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 179 besvarelser i alt.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

SKOLE OG KAMMERATER

MOBNING

De fleste af de børn, der kommer på Julemærkehjem, har problemer med mobning i skolen. Dette parameter er blevet undersøgt i spørgeskemaet, hvor det viser sig, at 22,4 pct. af børnene svarer, at de bliver mobbet flere gange om ugen, og 29 pct. svarer, at de ikke bliver mobbet. Tallene ses i tabel 6.12, hvor de også er opdelt på projekt- og kontroljulemærkehjem. Det ses, at der er en meget stor udvikling på dette parameter. Fire måneder efter opholdet svarer kun 1,6 pct. af børnene, at de bliver mobbet hver dag, mens 85,3 pct. svarer, at de ikke bliver mobbet. Her er tendensen, at de to Julemærkehjem, der var med i projektet, har lidt bedre resultater end de to andre Julemærkehjem.

TABEL 6.12

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de oplever problemer med mobning i skolen. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Procent.

	Oplever ikke	En eller to gange	To-tre gange pr måned	En gang om ugen	Flere gange om ugen
<i>Projektjulemærkehjem</i>					
Start	28,6	33,7	10,2	6,1	21,4
4 måneder efter ophold	86,7	10,2	1,0	2,0	0,0
<i>Kontroljulemærkehjem</i>					
Start	29,4	35,3	7,1	4,7	23,5
4 måneder efter ophold	83,5	9,4	2,4	1,2	3,5
<i>I alt</i>					
Start	29,0	34,4	8,7	5,5	22,4
4 måneder efter ophold	85,3	9,8	1,6	1,6	1,6

Anm.: Baseret på 183 besvarelser i alt, fordelt på 98 fra projektjulemærkehjemmene og 85 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015, der afslutter deres ophold.

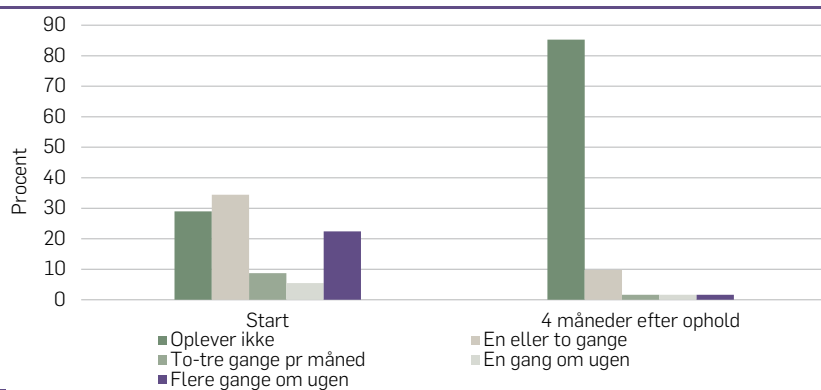
Udviklingen fra start til fire måneder efter opholdet er illustreret i figur 6.11. Spørgeskemaerne efter 8 og 12 måneder viser den samme positive tendens, hvor børnene undgår at vende tilbage en skolegang med mobning (ikke vist).

Forældrene er også blevet spurgt, om de oplever, at barnet har problemer med mobning. Ved opholdets start mente 39,1 pct. af forældrene, at dette var tilfældet. Ved målingen fire måneder efter barnets ophold på Julemærkehjemmet mente kun 5,4 pct. af de samme forældre, at

barnet på det tidspunkt havde problemer med mobning. Det er altså en ret lille gruppe af børnene, der stadig bliver mobbet, efter at de er kommet hjem. Udviklingen ser ud til at være stabil over de følgende målinger (ikke vist). Der er ingen forskel af betydning mellem de to Julemærkehjem, der er med i projektet og de to, som ikke er.

FIGUR 6.11

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de oplever problemer med mobning i skolen. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Procent.

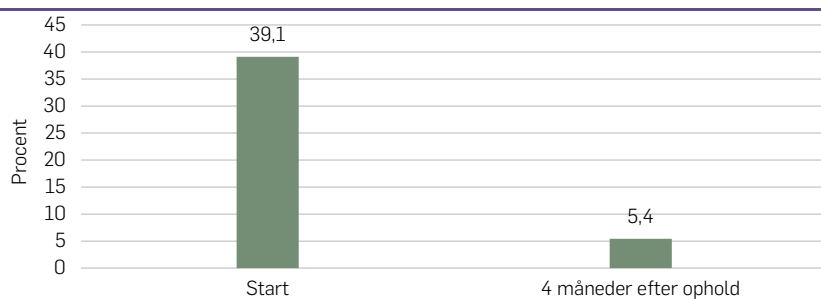

Anm.: Baseret på 183 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.12

Andelen af forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, der angiver, at deres barn har problemer med mobning. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 183 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

TILFREDSHED MED SKOLEN

Selv om mange af børnene bliver mobbet i skolen, er de fleste tilsyneladende overordnet set glade for deres skole. I alt svarer 64,5 pct., at de altid eller ofte er glade for at gå i skole, når de starter på et Julemærkehjem. 4 måneder efter opholdet er denne andel steget til 76,7 pct. Også på dette parameter sker der altså en udvikling, efter at barnet har været på Julemærkehjem. I tabel 6.13 ses børnenes svar ved opholdets start og fire måneder efter opholdet, i alt og fordelt på projekt- og kontroljulemærkehjem.

Af tabellen ses, at den største udvikling på dette parameter sker på de to Julemærkehjem, hvor projekt ”Øget udbytte” har kørt. Fire måneder efter opholdet er der på projektjulemærkehjemmene 11 procentpoint flere, der svarer, at de altid er glade for deres skole, i forhold til ved opholdets start, mens det på kontroljulemærkehjemmene faktisk er en lille smule færre, der svarer, at de altid er glade for deres skole fire måneder efter.

TABEL 6.13

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de er glade for deres skole. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem og for måletidspunkt. Procent.

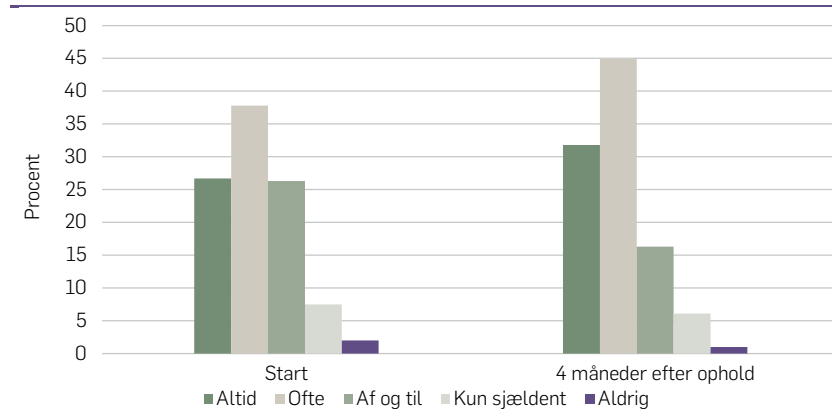
	Altid	Ofte	Af og til Kun sjældent	Aldrig	
<i>Projektjulemærkehjem</i>					
Start	24,8	40,4	23,9	8,3	2,8
4 måneder efter ophold	35,8	43,1	14,7	5,5	0,9
<i>Kontroljulemærkehjem</i>					
Start	28,6	35,2	28,6	6,6	1,1
4 måneder efter ophold	27,8	46,7	17,8	6,7	1,1
<i>I alt</i>					
Start	26,7	37,8	26,3	7,5	2,0
4 måneder efter ophold	31,8	44,9	16,3	6,1	1,0

Anm.: Baseret på 200 besvarelser i alt, fordelt på 109 fra projektjulemærkehjemmene og 91 på kontroljulemærkehjemmene.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.13

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de er glade for deres skole. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 200 besvarelser

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015

I figur 6.13 er udviklingen samlet set (på alle Julemærkehjem) i skoletilfredshed fra starten af opholdet til fire måneder efter fremstillet grafisk. Der ses, at der er en udvikling mod, at børnene er gladere for deres skole. Udviklingen sker, som beskrevet ovenfor, primært på de to projektjulemærkehjem.

ENSOMHED OG VENNER

Mange børn, der kommer på Julemærkehjem, har problemer med ensomhed. For at måle dette er børnene blevet spurgt, hvor ofte de føler sig alene i hverdagen. I tabel 6.14 og figur 6.14 ses børnenes gennemsnitlige svar. Ved opholdets start er der 20,7 pct., der ofte føler sig alene i hverdagen, mens denne andel fire måneder efter opholdet er faldet til 9,8. I den anden ende af skalaen ses at 23,9 pct. aldrig følte sig alene i hverdagen inden opholdet, men fire måneder efter opholdet er andelen steget til 35,8 pct. Der er altså sket en markant ændring på denne parameter. Der er ikke forskel i udviklingen på de to grupper.

TABEL 6.14

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de oplever ensomhed. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

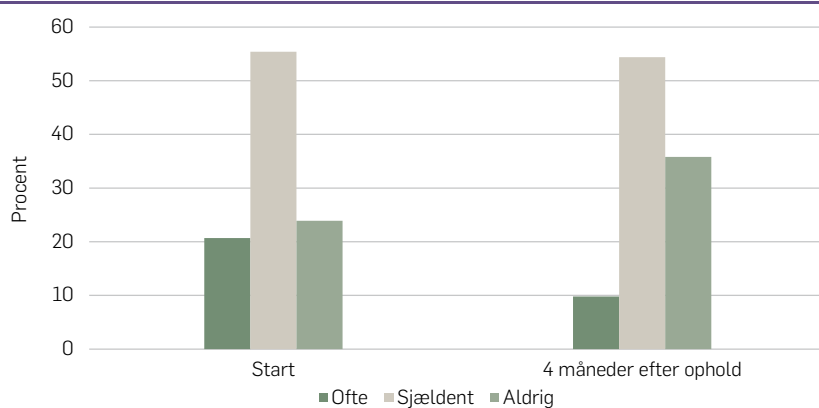
Måletidspunkt:	Ofte	Sjældent	Aldrig
Start	20,7	55,4	23,9
4 måneder efter ophold	9,8	54,4	35,8

Anm.: Baseret på 184 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

FIGUR 6.14

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter hvor ofte de oplever ensomhed. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 184 besvarelser.

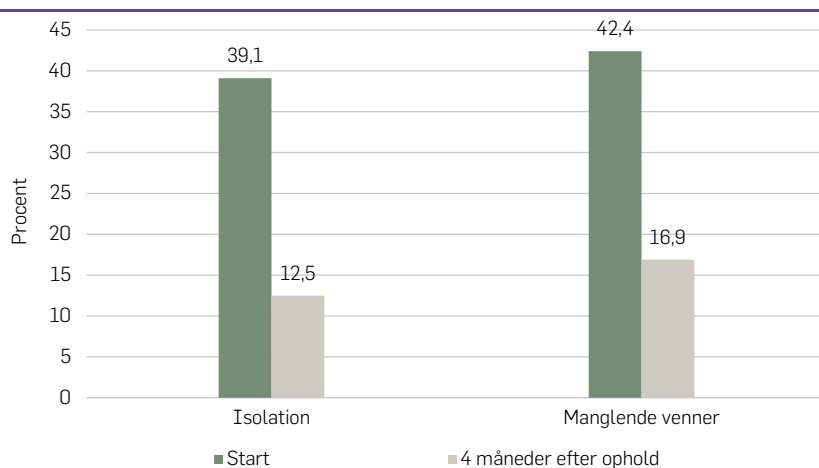
Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Der sker altså en positiv udvikling efter opholdet på Julemærkehjemmet i den forstand, at børnene føler sig mindre ensomme. Udviklingen ser ud til at fastholdes også 8 og 12 måneder efter (ikke vist).

Billedet af, at børnene bliver mindre ensomme, bekræftes af spørgeskemadata om, hvor ofte børnene er sammen med venner i fritiden, hvor der også sker en udvikling mod, at børnene er oftere sammen med venner, og færre siger, at de ikke har nogen venner for tiden (ikke vist).

FIGUR 6.15

Andelen af forældre til børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, der angiver, at deres barn har problemer med henholdsvis isolation og manglende venner. Særskilt for måletidspunkt. Procent.

Anm.: Baseret på 184 besvarelser.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Forældrene er også blevet spurgt om barnets forhold til venner mv. Her lyder spørgsmålet: ”Hvilke problemer oplever du, at dit barn har?” og to af mulighederne er ”Isolation” og ”Manglende venner”. Svarene ved opholdets start og fire måneder efter opholdet er vist for alle børn, hvor forældrene har udfyldt begge skemaer, i figur 6.15. Der ses et stort fald på begge parametre, hvilket bekræfter billedet af, at børnene er blevet mere sociale og har fået flere venner. Udviklingen ser ud til at være stabil over de følgende målinger (ikke vist). Der er ingen forskel af betydning mellem de to Julemærkehjem, der er med i projektet, og de to, som ikke er.

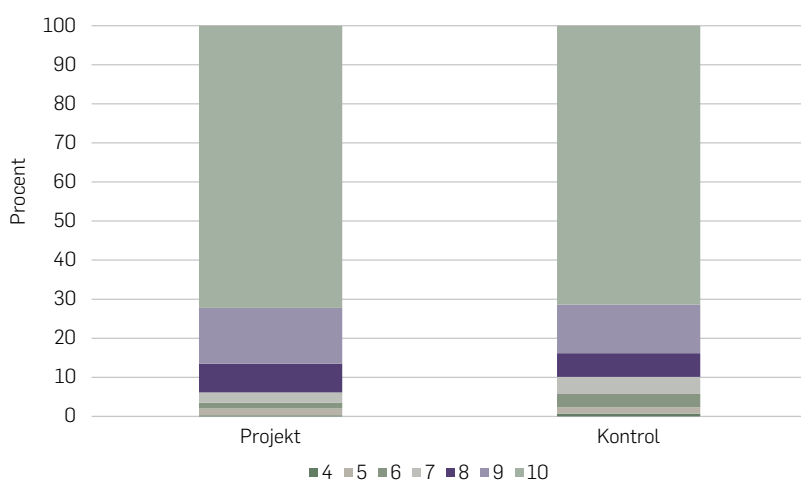
BØRNEENS VURDERING AF FORÆLDREDELTADELSENS BETYDNING

Forældredeltagelse er en meget stor del af projekt ”Øget udbytte”, og børnene har fået nogle spørgsmål, hvor de selv har skullet vurdere, hvad det har betydet for dem.

Det første spørgsmål lyder: ”Den/de voksne, som primært deltog sammen med mig, syntes, at mit ophold på Julemærkehjemmet var vigtigt”, og børnene kunne svare på en skala fra 1 til 10, hvor 1 var forklaret med ”Passer ikke på mig”, mens 10 var forklaret med ”Passer på mig”. Svarene fordelt på de to grupper af Julemærkehjem ses i figur 6.16.

FIGUR 6.16

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad på en skala fra 1 til 10 de vurderer, at forældrene deltog og syntes, at opholdet var vigtigt. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

Anm.: Højere tal angiver, at udsagnet passer bedre. Baseret på 629 besvarelser, fordelt på 338 besvarelser på de to projektjulemærkehjem og 290 besvarelser på de to kontroljulemærkehjem.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

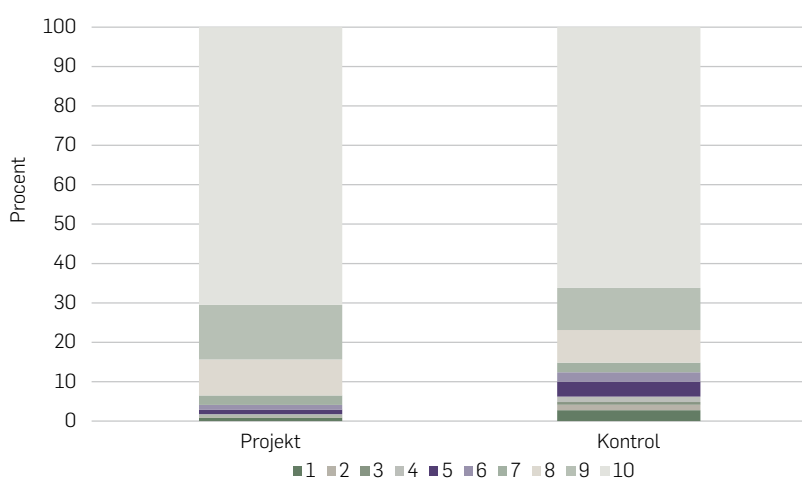
Det ses, at børnene generelt oplever, at deres forældre syntes, opholdet var vigtigt, idet over 90 pct. svarer enten 8, 9 eller 10 på spørgsmålet. Der ses en lille forskel mellem projekt- og kontroljulemærkehjem, idet denne andel er 94 pct. på de to projektjulemærkehjem, mens den er 90 pct. på de to andre.

Det næste spørgsmål om forældredeltagelsen lyder: ”Det har været en hjælp for mig, at mine forældre eller en anden voksen har været involveret i forbindelse med besøgsdage, forældredage”. Svarfordelingen ses i figur 6.17. Her ses, at børnene generelt synes, at det har været en stor hjælp, at deres forældre har været involveret i opholdet. Her er der igen en forskel mellem de to grupper af Julemærkehjem, og tendensen

her er lidt tydeligere. På de to jyske projektjulemærkehjem er der 94 pct., der svarer enten 8, 9 eller 10, mens den tilsvarende andel for de to kontroljulemærkehjem er 85 pct.

FIGUR 6.17

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad på en skala fra 1 til 10 de vurderer, at forældrenes involvering i opholdet var en hjælp. Særskilt for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

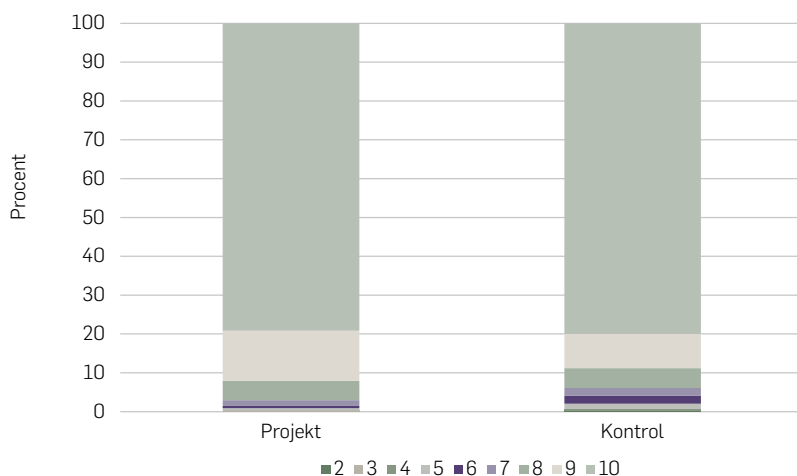
Anm.: Højere tal angiver, at udsagnet passer bedre. Baseret på 629 besvarelser, fordelt på 338 besvarelser på de to projektjulemærkehjem og 290 besvarelser på de to kontroljulemærkehjem.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Det tredje spørgsmål om forældredeltagelsen lyder: ”Den/de voksne, som har deltaget sammen med mig, har støttet mig i mit ophold på Julemærkehjemmet”. Svarfordelingen fordelt på de to grupper af Julemærkehjem ses i figur 6.18. Igen ses det tydeligt, at børnene oplever deres forældre som en støtte i opholdet på Julemærkehjemmet. På projektjulemærkehjemmene er der 97 pct. af børnene, der svarer enten 8, 9 eller 10 på spørgsmålet, mens det samme gælder 94 pct. på kontroljulemærkehjemmene.

FIGUR 6.18

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad på en skala fra 1 til 10 de vurderer, at forældrene har støttet og deltaget i aktiviteter. Særså for projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

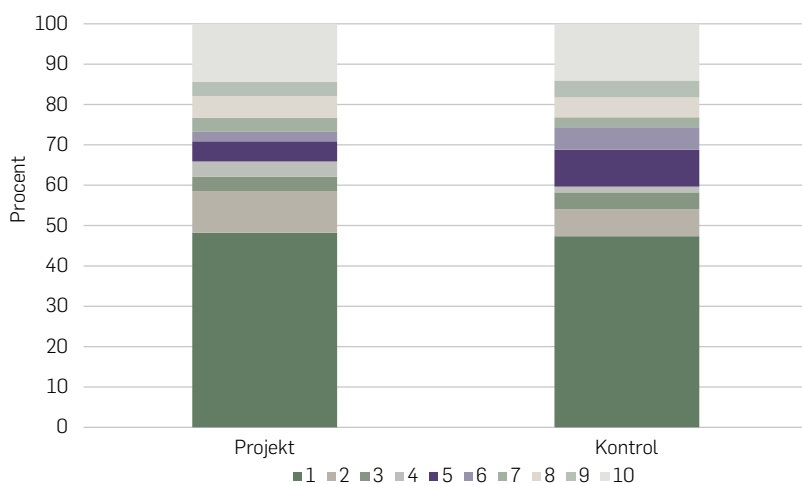
Anm.: Højere tal angiver at udsagnet passer bedre. Baseret på 629 besvarelser, fordelt på 338 besvarelser på de to projektjulemærkehjem og 290 besvarelser på de to kontroljulemærkehjem.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemene fra marts 2012 til april 2015.

Det sidste spørgsmål om forældredeltagelse lyder: ”Jeg synes godt, at den/de voksne, som deltog sammen med mig, kunne have deltaget noget mere i aktiviteter og møder, hvor forældre/voksne var inviteret”. Svarfordelingen på de to grupper af Julemærkehjem er vist i figur 6.19. Her er spørgsmålet formuleret ”omvendt”, så her er det de mindste tal, der angiver det mest positive svar. Der ses en større variation i besvarelserne på dette spørgsmål. Næsten halvdelen svarer mest positivt (1), hvilket angiver, at de ikke synes deres forældre kunne/burde have deltaget mere. Samtidig svarer ca. 30 pct. overvejende (svar 5-10), at deres forældre godt kunne have deltaget mere. Der ses en lille overvægt af børn på kontroljulemærkehjemene, der ønsker mere deltagelse fra deres forældre.

FIGUR 6.19

Børn, der har haft ophold på Julemærkehjem, fordelt efter i hvilken grad på en skala fra 1 til 10 de vurderer, at forældrene kunne have støttet mere. Opdelt på projekt- og kontroljulemærkehjem. Procent.

Anm.: Højere tal angiver at udsagnet passer bedre. Baseret på 629 besvarelser, fordelt på 338 besvarelser på de to projektjulemærkehjem og 290 besvarelser på de to kontroljulemærkehjem.

Kilde: Spørgeskemaer uddelt på Julemærkehjemmene fra marts 2012 til april 2015.

Analysen af børnenes holdning til forældredeltagelsen viser meget klart, at børnene sætter pris på deres forældres involvering, og at de oplever, at forældrene støtter dem. Det svarer til, hvad vi så ved analysen af interviewene i kapitel 4, hvor børnene også tillagde deres forældre og deres støtte stor betydning. Denne overordnede konklusion er ens for både projekt- og kontroljulemærkehjem, men der er en tendens til, at børnene på projektjulemærkehjemmene er lidt mere tilfredse med deres forældres involvering og har oplevet lidt mere støtte.

ANDRE ANALYSER

Vi har lavet en række delanalyser på de forskellige effektmål (BMI, livskvalitet mv) med henblik på at undersøge om der er forskelle i hvordan et ophold på Julemærkehjem virker for forskellige grupper. Vi har undersøgt, om der er forskelle på udviklingen for henholdsvis drenge og piger og mellem forskellige aldersgrupper. Dette er ikke tilfældet, hvorfor det ikke afreporteres.

Julemærkehjemmene har fulgt deres børn ved hjælp af spørgeskemaer før dette projekt ”Øget udbytte”. Spørgeskemaet, som er anvendt i dette projekt, er lavet til projektet, men nogle af spørgsmålene er de samme, som Julemærkehjemmene brugte før. På disse spørgsmål har vi undersøgt, om der er sket en udvikling i besvarelserne. Vi har her undersøgt data fra en periode på 2 ½ år før projektet og sammenlignet med ovenstående data fra projektperioden. Det viser sig, at der ikke er markant forskel, og at de små forskelle peger i forskellige retninger afhængigt af, præcis hvilken analyse man laver. Derfor er dette ikke afrapporteret.

DELKONKLUSION

De kvantitative resultater viser tydeligt, at børn, der er på Julemærkehjem, oplever en lang række forbedringer – de opnår en højere livskvalitet, opnår øget tro på sig selv og bliver mobbet mindre i skolen. De føler sig også sundere, får bedre kost- og motionsvaner og opnår en lavere vægt.

Forbedringerne under børnenes ophold på et Julemærkehjem er meget markante på alle parametre. Analyserne er her meget solide, da alle børn har udfyldt spørgeskemaer og er blevet målt og vejede.

Når børnene kommer hjem igen, sker der typisk et lille fald i de opnåede resultater, som stabiliserer sig på et niveau, som er væsentligt bedre, end det var, før børnene startede deres ophold på Julemærkehjemmet. I forhold til børnenes vægt indikerer resultaterne, at børnene fortsætter med at tabe sig en lille smule de første fire måneder, hvorefter vægten stiger en smule igen. De slutter gennemsnitligt meget tættere på normalvægten, end de var, da de startede. Hvad der sker, når børnene kommer hjem afhænger af flere forhold, blandt andet den kommunale opfølgning (som er meget forskellig). Analyserne på opfølgingsdata skal desuden tages med et vist forbehold, da de kan være påvirket af en relativt lav svarprocent.

Når man sammenligner de Julemærkehjem, der har været en del af projekt ”Øget udbytte” og dem, der ikke har, så er der kun mindre forskelle på deres resultater. Samtidig går resultaterne begge veje, forstået på den måde, at det nogle gange er projektjulemærkehjemmene og nogle gange kontroljulemærkehjemmene, der har de bedste resultater.

BILAG

BILAG 1 METODE

Evalueringen består af en kvantitativ del og en kvalitativ del. Metoden for de to dele beskrives særskilt efter en kort indledning om målgruppen.

MÅLGRUPPEN

Målgruppen for Julemærkehjemmene er børn mellem 7 og 14 år, som har lettere fysiske og/eller psykiske vanskeligheder. De fleste af børnene er overvægtige, men det er ikke et krav at være overvægtig. Børnenes forældre udfylder et ansøgningsskema i samarbejde med deres praktiserende læge. Hvis de ligger inden for målgruppen bliver de optaget af Julemærkefondens visitator på det Julemærkehjem, der hører til deres hjemkommune.

Projektet er gennemført på to ud af fire Julemærkehjem. Det er Julemærkefonden der har valgt at det var de to Julemærkehjem i Jylland, der skulle deltage. Alle børn, der på de to Julemærkehjem, har været en del af projektet.

DEN KVALITATIVE DEL

Formålet med den kvalitative del er at komme i dybden med, hvordan projektet har fungeret. Ved at interviewe personale og forstandere på

Julemærkehjemmene har vi fået viden om formålet med forældre- og kommunesamarbejdet, implementeringen, hvordan aktiviteterne har forløbet, samt de interviewedes indtryk af udbyttet af dem. Ved at interviewe børn og forældre har vi fået viden om, hvad de synes, er vigtigt at have fokus på, og hvordan de forskellige dele af forældre- og kommunesamarbejdet har fungeret.

Der er foretaget interview/fokusgruppeinterview med børn, forældre, personale og forstandere på begge Julemærkehjem, der har deltaget i projektet. Derudover er der foretaget interview med børn, forældre, udførende sundhedsplejersker og den ledende sundhedsplejerske i Sønderborg Kommune samt et interview med en af de ressourcepersoner, der var med til at udvikle samarbejdsmodellen med kommunerne, nemlig ledende sundhedsplejerske i Vejen Kommune Ulla Bjørn. I bilagsboks B1.1 vises en oversigt over, hvilke interview der er foretaget.

BILAGSBOKS B1.1

Oversigt over interview, der indgår i evalueringen.

Julemærkehjemmet i Kollund (Fjordmark)

- Interview med forstander Vibeke Sørensen
- Fokusgruppeinterview med 6 ansatte pædagoger
- Fokusgruppeinterview med 6 børn mellem 10 og 14 år
- Fokusgruppeinterview med 9 forældre (til ovenstående børn)
- Supplerende fokusgruppeinterview med 5 ansatte pædagoger og viceforstander Jesper Lilholdt.

Julemærkehjemmet i Hobro

- Interview med forstander Lise Claësson
- Fokusgruppeinterview med 6 ansatte pædagoger
- Fokusgruppeinterview med 4 børn mellem 12 og 14 år
- Fokusgruppeinterview med 6 forældre (til ovenstående børn)
- Supplerende telefoninterview med viceforstander Klaus Rasmussen.

Sønderborg Kommune

- Interview med ledende sundhedsplejerske Helle Kirk Christensen
- Fokusgruppeinterview med udførende sundhedsplejersker Tine Palm Roth
- Fokusgruppeinterview med 3 børn på 13 og 14 år
- Fokusgruppeinterview med 6 forældre (til ovenstående børn).

Vejen Kommune

- Interview med ledende sundhedsplejerske Ulla Bjørn
-

Interviewene i Kollund er i første omgang foretaget den 19. februar 2014 af Tina Termansen og Nete Krogsgaard Niss, og interviewene i Hobro er foretaget den 5. marts 2014 af Nete Krogsgaard Niss og Ida Scheel Rasmussen. De supplerende interview med personale på begge Julemærkehjem og med aktører i Sønderborg og Vejen Kommune er foretaget den 16. og 17. juni 2015 af Nete Krogsgaard Niss og Asger Aarup Hansen.

Interviewformen har været semi-struktureret med inspiration fra Kvale og Brinkmann (2009). Det indebærer, at vi ved hvert interview har lavet en interviewguide med forskningsspørgsmål og en række formulerede interviewspørgsmål, som kan bruges til at belyse forskningsspørgsmålene. Vi har sikret os, at vi kom ind på alle temaer, men ikke nødvendigvis i den planlagte rækkefølge.

Alle interview er blevet optaget og efterfølgende transskriberet. Derefter er alle udskrifterne kodet i NVivo, dels for at lette overblikket over, hvilke grupper der sagde hvad, og dels for at sikre en systematik i analysearbejdet. Kodelisten er vedlagt som bilag 4.

Som grundlag for analysen er anvendt gængse principper for fremstilling af kvalitative data (Dahler-Larsen, 2010). Hvor det har været relevant i analysen, er data sammenfattet i et ”display”, som er en fremstilling af data i kondenseret form. Vi har i analysen gjort brug af de tre principper autenticitetsreglen, inklusionsreglen og transparensreglen, hvilket kort fortalt indebærer, at data er præsenteret i den rene mulige form, hvor anomalier ikke er udeladt, og der er arbejdet for at sikre gennemskuelighed. Citater er anvendt løbende i rapporten til at illustrere pointer, ikke til at bevise dem.

ANALYSERNE FRA MIDTVEJSRAPPORTEN

Dele af rapporten er enslydende med midtvejsrapporten for samme projekt (Niss og Termansen, 2014), da store dele af det bagvedliggende materiale er det samme. Helt konkret betyder det, at de kvalitative analyser af henholdsvis udbyttet af et ophold på et Julemærkehjem og forældresamarbejdet primært er baseret på analysen i midtvejsrapporten. Det skyldes, at vi vurderede, at disse emner var godt belyst midtvejs, og de efterfølgende interview derfor primært har haft fokus på det kommunale samarbejde. Vi har dog været inde på både udbytte og forældresamarbejdet i de efterfølgende interview, og vi har derfor gennemgået analyserne for at supplere med nye eller opdaterede indsigter og oplysninger, hvor det har været relevant.

ANDET MATERIALE

De foreløbige resultater blev fremlagt på et midtvejsseminar for projektet den 29. april 2014 på Julemærkehjemmet Fjordmark i Kollund og en afsluttende konference den 9. oktober på Julemærkehjemmet i Skælskør. Her deltog personale, forstandere, børn og forældre, som kommenterede på projektet og resultaterne. Deres kommentarer er ligeledes inddraget i denne analyse.

DEN KVANTITATIVE DEL

Der er ligeledes en kvantitativ del af den samlede evaluering. Den består af en række spørgeskemaer til børn og forældre på alle fire Julemærkehjem. Børn og forældre udfylder spørgeskemaer fem gange i alt:

- Ved opholdets start
- Ved afslutningen på opholdet
- 4 måneder efter opholdet
- 8 måneder efter opholdet
- 12 måneder efter opholdet.

Spørgsmålene i skemaerne handler om livskvalitet, sundhed, kost, motion, forældredeltagelse og oplevelsen af opholdet. Der angives også vægt og højde i hvert skema.

Formålet med spørgeskemaerne er at følge børnene på de to projektjulemærkehjem før og efter opholdet og følge op på, hvordan det går dem, efter at de er kommet hjem. Disse resultater kan sammenlignes med, hvordan det går børnene på de andre to Julemærkehjem med henblik på at undersøge, om udbyttet er større på de to projektjulemærkehjem end på de to andre. Nogle af spørgsmålene blev også stillet inden indsatsen, så det vil være muligt at sammenligne resultaterne før og efter indsatsen på disse spørgsmål.

ANALYSER OG EFFEKTMÅL

Som tidligere nævnt er der fokus på både mental og fysisk sundhed i indsatserne, hvilket afspejles i effektmålene. Nogle af effektmålene er beskrevet nedenfor.

LIVSKVALITET

Vi har anvendt WHO-5 trivselsindeks til måling af børnenes livskvalitet. (Bech 2004). Det er et meget kort instrument, idet det kun består af fem spørgsmål. Spørgsmålene sætter fokus på barnet velbefindende inden for de seneste to uger. Instrumentet er udviklet og valideret i en dansk sammenhæng, og det er meget anvendt i både danske og internationale studier.

Børnene får hver fem udsagn og skal på en på 5-points Likert-skala angive, hvor ofte inden for de sidste uger de har haft det på den pågældende måde. Svarkategorierne er: På intet tidspunkt, lidt af tiden, lidt over halvdelen af tiden, det meste af tiden og hele tiden. Spørgsmålene er:

4. Jeg har været glad og i godt humør
10. Jeg har følt mig rolig og afslappet
11. Jeg har følt mig aktiv og energisk
12. Jeg er vågnet frisk og veludhvilet
13. Min dagligdag har været fyldt med ting, der interesserer mig.

VÆGTUDVIKLING I BMI

Vægtudviklingen målt ved Body Mass Index (BMI) følges ved højde- og vægtmålinger. Ved starten og slutningen af opholdet foretages målingen af Julemærkehjemmets personale, mens det er familien selv, der laver de opfølgende målinger.

De unges vægtudvikling vurderes ud fra deres BMI. BMI er et praktisk, objektivi målt til at vurdere graden af overvægt og beregnes ud fra vægt og højde.

For voksne er der faste grænser for overvægt, idet et BMI mellem 25 og 30 ($25 \leq \text{BMI} < 30$) indikerer moderat overvægt, og et BMI på 30 eller derover ($30 \leq \text{BMI}$) indikerer svær overvægt. De grænser, som man benytter hos børn og unge, er relateret til køn og alder, idet BMI varierer med alder og pubertetens indtræden. I denne rapport har vi anvendt de grænseværdier for overvægt, som anbefales af Sundhedsstyrelsen til børn og unge i skolealderen, kaldet ISO-BMI-kurver (Sundhedsstyrelsen, 2014).

De kønsspecifikke og aldersstandardiserede BMI-kurver stiger med alderen op til 18 år, og derfor vil en naturlig vægtudvikling medføre et stigende BMI, jo ældre børnene bliver. Det betyder, at hvis et barn

fastholder samme BMI over fx et halvt år, så vil barnet reelt være mindre overvægtigt efter det halve år.

Udviklingen i BMI for det enkelte barn er beregnet ud fra, hvor meget den unges BMI ligger over grænseværdien for overvægt ved før- og efter-målingen. Alle unge i denne undersøgelse har et BMI over grænsen for overvægt, så effektmålet viser, om deltagerne kommer tættere på normalvægtsområdet for deres alder og køn.

For at eksemplificere viser bilag 2 aldersstandardiserede BMI-kurver for piger, hvor grænseværdierne for overvægt (IOTF-25) og svær overvægt (IOTF-30) er tegnet ind. I bilaget er der sat kryds for en pige på 13 ½ år med et BMI på 27,5. Efter et halvt år, hvor hun er blevet 14 år, er BMI stadig 27,5. Afstanden mellem pigens BMI og grænseværdien for overvægt er ved førmålingen 4,6, mens den er 4,2 ved eftermålingen. Hun er dermed kommet 0,4 BMI-point tættere på at være normalvægtig.

I rapporten bruger vi ”BMI-point fra overvægtsgrænsen” som betegnelse for den afstand, der er fra de unges BMI til den køns- og aldersstandardiserede grænseværdi for overvægt.

SELVOPLEVET SUNDHED

Selvoplevet sundhed måles ved, at den unge bliver bedt om at vurdere sin overordnede sundhed lige nu på en skala fra 0 til 10, som rent grafisk er repræsenteret ved en stige som den, der ses i bilagsfigur B1.1. Metoden med stigen er inspireret af Hadley Cantril's Self-Anchoring Striving Scale (1965).

BILAGSFIGUR B1.1

Selvoplevet sundhed.

Anm.: Teksten til spørgsmålet lyder: "Her er et billede af en stige. Toppen af stigen, "10", er bedst, og bunden, "0", er dårligst. Hvor på stigen føler du, at du står lige for tiden? – sæt et kryds".

Kilde: Spørgeskemaet til de unge før og efter indsatsen.

ANDRE EFFEKTMÅL

I rapporten er der anvendt en række andre effektmål, som ikke behøver yderligere forklaring end den, som er angivet i teksten samt de relevante figurer og tabeller.

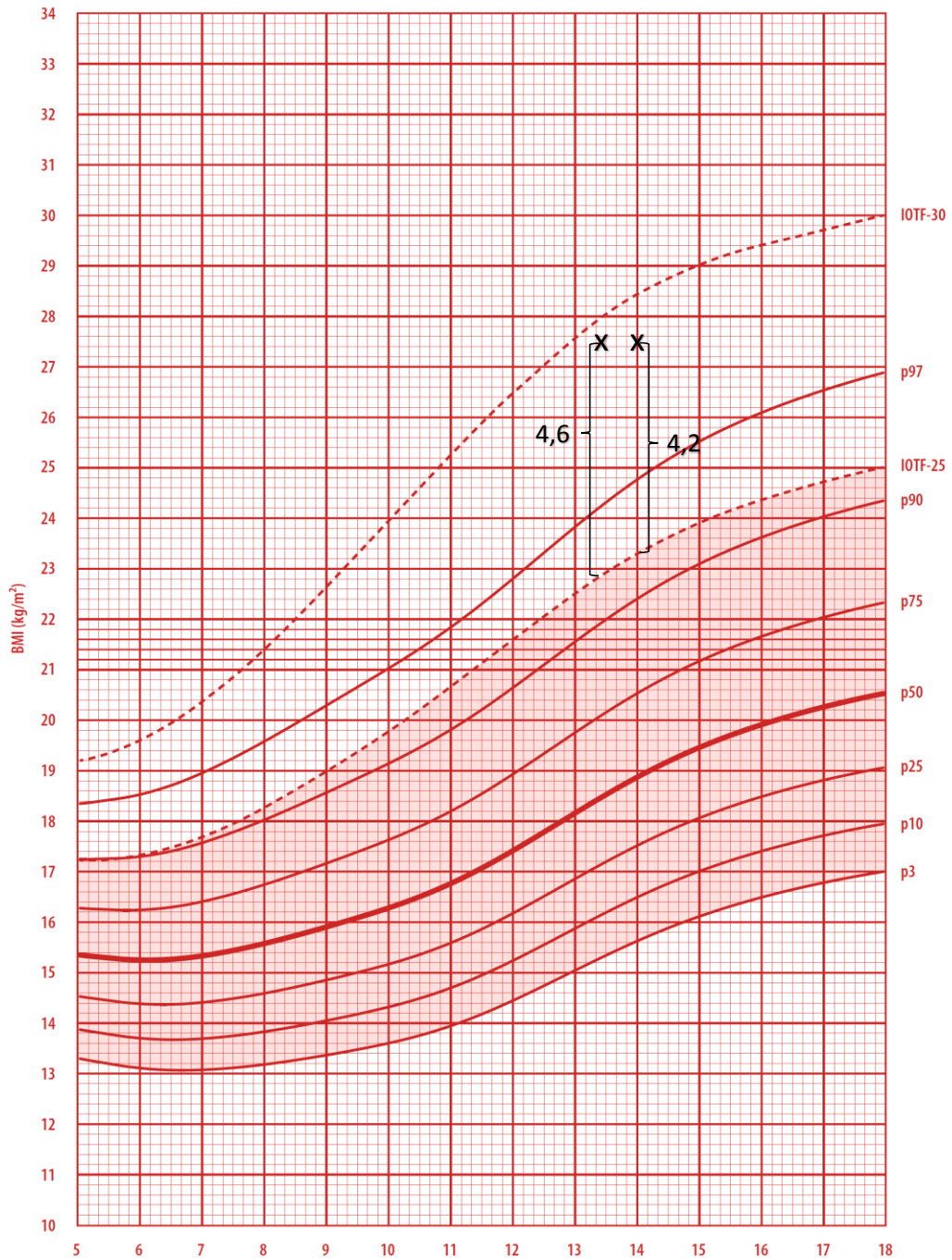
BILAG 2 BMI-KURVER

PIGER

Body Mass Index (BMI) fra 5 til 18 år

Navn:

Fødselsdato:

BILAG 3 SAMARBEJDSMODEL

Model for samarbejde mellem kommuner og Julemærkehjemmene

Målet for samarbejdet mellem kommuner og julemærkehjemmene er at sikre at børnene får det størst mulige udbytte ud af parternes indsats og de ressourcer, der investeres. Samarbejdet mellem kommuner og Julemærkehjemmene er samtidig et samarbejde med familien og skal ske med familiens accept.

Samarbejdsmodellen skal sikre en kommunikation, der giver en sammenhængende indsats i forhold til det enkelte barn. Modellen er struktureret så den kan fungere i alle kommuner uanset serviceniveau.

Kommunen kobler sig på samarbejdsmodellen ud fra de servicetilbud og prioriteringer der er mulige i kommunen.

I hver kommune er der en tovholder. Tovholderen er Julemærkehjemmets faste kontakt i kommunen. Tovholderen udpeger barnets kontaktperson, der efterfølgende arbejder videre med barnet og familien.

Julemærkehjemmene inviterer kontaktpersoner og tovholdere til netværksmøde en gang årligt. På netværksmøderne vil der være mulighed for erfaringsudveksling imellem julemærkehjemmet og kommunerne og kommunerne indbyrdes. Målet med møderne er at inspirere hinanden, udveksle metoder og få en dialog om hvordan vi bedst kan hjælpe børnene.

Ansøgning

I ansøgningen tager forældrene stilling til om de vil være med i samarbejdet med kommunen, og skriver under. Julemærkefonden følger op på de familier der ikke ønsker samarbejdet og taler med familien om, at samarbejdet er en hjælp.

Optagelse

Når barnet bliver optaget på et Julemærkehjem sender julemærkefonden et brev/mail til tovholderen i kommunen om optagelsen og om hvor lang tid det vare inden barnet kan starte. Brevet indeholder en kopi af ansøgningskemaet samt et dokument der skal sendes til Julemærkehjemmet.

Udpegelse af kontaktperson

Tovholderen i kommunen udpeger en kontaktperson og sender overstående dokument til Julemærkehjemmet. I dokumentet står der, hvem kontaktpersonen er og hvilke aktiviteter kommunen tilbyder familien og barnet i forbindelse med forløbet på Julemærkehjemmet. Tovholder og kontaktperson kan tage initiativ til at udsætte barnets ophold hvis det skønnes at barnet vil profitere af det. F.eks. hvis barnet afbryder et behandlingstilbud i kommunen. En udsættelse af opholdet skal ske i et samarbejde mellem familien, Julemærkehjemmet og kommunen.

Indkaldelse

Når Julemærkehjemmet indkalder familien til forbesøg, sendes samtidigt brev/mail til tovholder der videresender til kontaktpersonen. Brevet indeholder oplysninger om hvem der er barnets kontaktpædagog på Julemærkehjemmet samt datoer for følgende: Forbesøg, infodag, opholdets start og afslutning, forældredag samt opfølgningsdagen.

Forbesøg

På barnets forbesøg ca. 2 måneder før opholdets start, taler kontaktpædagogen med familien om samarbejdet med kommunerne. På forbesøget får familien udleveret "Familiens bog", der kommer til at følge barnet igennem hele forløbet.

Barnets ophold

Under barnets ophold på Julemærkehjemmet er kontaktpersonen meget velkommen til at besøge barnet på Julemærkehjemmet. Der er mulighed for at deltage i afslutningssamtalen eller andre relevante samtaler i løbet af opholdet.

Afslutning på barnets ophold

Kopi af udtalelse fra Julemærkehjemmet samt handleplan udarbejdet i samarbejde med familien sendes til tovholderen, der videresender den til kontaktpersonen. Udtalelsen samt handleplanen skal fokusere på hvordan familien fremadrettet kan støtte den udvikling barnet har haft på julemærkehjemmet. Foruden kost og motion skal der i udtalelse og handleplan være stor vægt på barnets trivsel. I udtalelsen skal Julemærkehjemmene formidle erfaringer med barnet og komme med fremadrettede anbefalinger. Udtalelse og handleplan skal sendes hurtigt efter barnet har afsluttet sit ophold. Familien opfordres til at drøfte handleplanen med kontaktpersonen.

Efter opholdet

Efter behov og med familien samtykke, er der en dialog mellem Julemærkehjemmet og kontaktpersonen lige efter barnet har afsluttet opholdet. F.eks. kan kontaktpædagogen, på eget eller kontaktpersonens initiativ, uddybe vigtige ting i udtalelsen eller handleplanen.

Opfølgning

I forbindelse med opfølgningsdagen på Julemærkehjemmet, der ligger 4-6 uger efter afsluttet ophold, er der en dialog mellem kontaktpersonen og Julemærkehjemmene, hvis der er behov. Kontakten skal tages senest en uge efter opfølgningen. Initiativet kan tages både af kontaktpersonen og Julemærkehjemmet.

BILAG 4 KODELISTE

BILAGSTABEL B4.1

Kodeliste. Anvendte koder og en beskrivelse af, hvordan de er blevet anvendt.

Kode	Kort beskrivelse	Eventuel uddybning
<i>Formål</i>		
Formål	Formål med opholdet	Hvor de svarer på, hvad formålet er med et julemærkeophold (hvad er et vellykket julemærkeophold, hvad skal der komme ud af det)?
Årsager	Årsager til ophold	Hvor de fortæller om, hvorfor de skulle på Julemærkehjem
Sundhed	Sundhed	Definitioner af sundhed, særligt der hvor de bliver spurgt om, hvilke ord de tænker på
Bedste Værste	Bedste ved ophold Værste ved ophold	Snak om øvelsen om det bedste Snak om øvelsen, om det værste/hvad der var svært på Julemærkehjemmet
Udvikling	Udvikling under ophold	Hvor de fortæller om, hvilke forandringer der er sket under opholdet. Med dem selv eller med familien. Fx bedre selvværd, mod, regulering af appetit mm.
Hjemme	Hjemme igen	Om alt, der er sket/sker, efter at de kom hjem
Svært	Svært (om de ting der er svære)	Om de ting, som er svære, når de kommer hjem. Fx i skolen eller at holde vægten.
<i>Relationer</i>		
Familie	Forhold til familie	Alt, der vedrører familien, fx hvordan familien har været under opholdet og bagefter
Venner	Forhold til venner	Alt, der vedrører venner/kammerater <i>uden for</i> Julemærkehjemmet
Skolen	Skolen	Alt, der vedrører skolen <i>uden for</i> Julemærkehjemmet, herunder mobning
Ansvar	Ansvar	Udtalelser om direkte ansvar: "Det har hun selv ansvaret for", eller indirekte ansvar: "jeg skal selv sige nej" eller "jeg fortæller mor, hvilke varer vi skal købe". Også hvis der er snak om, at/om det er forældres eller kommunens ansvar
Forældresamarbejdet/fortøbet	Forberedelse	Alt om forventninger og forberedelse til opholdet
Infodag	Infodag	
Forældredag	Forældredag	
Opfølgningsdag	Opfølgningsdag	
Mandagsvejning	Mandagsvejning	
Kommunesamarbejdet	Kommunesamarbejdet	Om sundhedsplejersken og andre kommunale tiltag, herunder også kontakt til kommunen og ønsker om det

(Fortsættes)

BILAGSTABEL B4.2 FORTSAT

Kodeliste.

Kode	Kort beskrivelse	Eventuel uddybning
Forældresamarbejde	Forældresamarbejde overordnet	Om den løbende kontakt og andet, der ikke hører ind under ovenstående
<i>Virksomheder</i>		
Dialog	Kommunikation/dialog	Om dialogen mellem forældre og personale
Netværk	Netværk	Om netværk mellem børn eller mellem forældre – under opholdet (primært forældre) eller efter opholdet (både børn og forældre)
Implementering	Implementering	Om proces og implementering
Implementering	Kompetenceudvikling	Hvilken kompetenceudvikling har der været eller burde der være?
Kompetenceudvikling		
Udfordringer	Udfordringer	Alle ting, der på en eller anden måde har været udfordrende/problematisk/svært ifm. implementering
Gode råd	Gode råd	Hvad de har af gode råd til de to andre Julemærkehjem, hvis/når de skal implementere indsatsen?
<i>Kommunesamarbejdet</i>		
Kom samarbejde jmh	Hvordan kommuner og Julemærkehjem samarbejder	Fx om netværksmøder på Julemærkehjemmene og dokumenter, der sendes mellem Julemærkehjem og kommuner
Kom organisation	Organisering af kommunale tilbud	Hvor mange møder de typisk holder, hvem står for det osv
Kom indhold	Indholdet i de kommunale tilbud	Hvad snakker de om til konsultationerne, bruges særlige metoder osv?
<i>Kom før</i>		
Kom under	De kommunale tilbud inden opholdet	
Kom efter	De kommunale tilbud under opholdet	
Kom efter	De kommunale tilbud efter opholdet	
Kom forældre	Forældrenes involvering i kommunale tilbud	
Kom implementering	Implementering i kommunerne	
Udv kom sam	Udviklingen af samarbejdsmodellen	
Kom virkning	Virksomheden af samarbejdet	Dækker både udtalelser om funktionen, behovet og virkningen af den kommunale samarbejdsmodel
Kom bredde	Udbredelsen af modellen	Hvor udbredt er modellen blevet implementeret? Hvordan er tilbuddene ud over casekommunerne?
Kom ønsker	Ønsker til samarbejdet	Udtalelser om hvad de godt kunne tænke sig at arbejde videre med eller ville ønske der var midler til
Kom gode råd	Gode råd om kommunesamarbejdet	

LITTERATUR

- Bech, P. (2004): "Measuring the dimensions of psychological general well-being by the WHO-5". *QoL Newsletter*, 32, s. 15-16.
- Bonke, J. & J. Greve (2010): *Helbred, trivsel og overvægt blandt danskere*. København: Gyldendal.
- Dahler-Larsen, P. (2010): *At fremstille kvalitative data*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Erickson, S.J., T.N. Robinson, K.F. Haydel & J.D. Killen (2000): "Are Overweight Children Unhappy? – Body Mass Index, Depressive Symptoms and Overweight Concerns in Elementary School Children". *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 154, s. 931-935.
- Fox, C.L. & C.V. Farrow (2009): "Global and Physical Self-Esteem and Body Dissatisfaction as Mediators of the Relationship Between Weight Status and Being a Victim of Bullying". *Journal of Adolescence*, 32, s. 1287-1301.
- Friedlander, S.L., E.K. Larkin, C.L. Rosen, T.M. Palermo & S. Redline (2003): "Decreased Quality of Life Associated With Obesity in School-Aged Children". *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 157, s. 1206-1211.
- Hjerteforeningen (2004): *Børn og unges livsstil og risiko for hjertesygdom*. København: Hjerteforeningen.

- Kvale, S. og S. Brinkmann (2009): *Interview. Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Mattsson, C., A.-D. Hestbæk & A.R. Andersen: *11-årige børns hverdagsliv og trivsel. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:16.
- Niss, N.K., T. Termansen & I.S. Rasmussen (2014): *Midtvejsrapport – Evaluering af forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge Projekt øget udbytte på Julemærkehjemmene evalueret af SFI på vegne af Sundhedsstyrelsen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H. (red.) (2012): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling af forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:30.
- Ovesen, L. (2006): "Adolescence: A Critical Period for Long-Term Tracking and Risk for Coronary Heart Disease?" *Annals of Nutrition & Metabolism*, 50, s. 317-324.
- Reilly, J. (2006): "Obesity in Childhood and Adolescence: Evidence Based Clinical and Public Health Perspectives". *Postgraduate Medical Journal*, 82, s. 429-437.
- Servicestyrelsen (2008): *Med familiens hjælp er det slet ikke så hårdt ...* Odense: Servicestyrelsen.
- Strauss, R.S. (2000): "Childhood Obesity and Self-Esteem". *Pediatrics*, 105, s. 15.
- Sundhedsstyrelsen (2014): *Opsporing af overvægt og tidlig indsats for børn og unge i skolealderen – Vejledning til skolesundhedstjenesten*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen (2013): *Forebyggelsespakke – Overvægt*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen (2010): *Temarapport om børn og overvægt*. København: Sundhedsstyrelsen.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2015

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Nogle rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 15:01 Ottosen, M.H., M. Lausten, S. Frederiksen & D. Andersen: *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. 122 sider. ISBN: 978-87-7119-276-6. e-ISBN: 978-87-7119-277-3. Pris: 120,00 kr.
- 15:02 Benjaminsen, L., T. Dyrvig & T. Gliese: *Livet på hjemløseboformer*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-278-0. e-ISBN: 978-87-7119-279-7. Pris: 140,00 kr.
- 15:03 Gorinas, C. & V. Jakobsen: *Indvandreres og efterkommeres placering på det danske arbejdsmarked*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-280-3. e-ISBN: 978-87-7119-281-0. Pris: 170,00 kr.
- 15:04 Niss, N.K., A. Kierkgaard, A.-K. Højen-Sørensen & A.Aa. Hansen: *Barrierer for tidlig opsporing af alkoholproblemer i børnefamilier. En analyse af barrierer for frontpersonalet*. 145 sider. e-ISBN: 978-87-7119-282-7. Netpublikation
- 15:05 Bengtsson, S., A.L. Rasmussen & S. Gregersen: *Metoder i botilbud*. 208 sider. ISBN: 978-87-7119-283-4. e-ISBN: 978-87-7119-284-1. Pris: 200,00 kr.

- 15:06 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2014*. 240 sider. ISBN: 978-87-7119-285-8. e-ISBN: 978-87-7119-286-5. Pris: 240,00 kr.
- 15:07 Dietrichson, J., M. Bøg, T. Filges & A.-M.K. Jørgensen. *Skolerettede indsatser for elever med svag socioøkonomisk baggrund*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-287-2. e-ISBN: 978-87-7119-288-9. Pris: 140,00 kr.
- 15:08 Østergaard, S.V., A.B. Steensgaard, A.T. Hansen, S. Henze-Pedersen & J. Østergaard: *På vej mod ungdomskriminalitet. Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel?* 100 sider. e-ISBN: 978-87-7119-289-6. Netpublikation.
- 15:09 Keilow, M. & A. Holm: *Udvikling af måleinstrument for elevadfærd og -holdninger. Baseline data fra evaluering af folkeskolereformen*. 56 sider. e-ISBN: 978-87-7119-290-2. Netpublikation.
- 15:10 Albæk, K., H.B. Bach, R. Bille, B.K. Graversen, H. Holt, S. Jensen & A.B. Jonassen: *Evaluering af mentorordningen*. 144 sider. e-ISBN: 978-87-7119-291-9. Netpublikation.
- 15:12 Christensen, E. & S. Baviskar: *Unge i Grønland. Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-293-3. e-ISBN: 978-87-7119-294-0. Pris: 120,00 kr.
- 15:13 Christensen, E. & S. Baviskar: *Kalaallit nunaanni inuusuttut. Kinguaasiutinut tunngasut kinguaasiunitigullu innarliisarnertit qitunneqarlutik*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-295-7. e-ISBN: 978-87-7119-296-4. Pris: 140,00 kr.
- 15:14 Rangvid, B.S., V.M. Jensen & S.S. Nielsen. *Forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse*. 99 sider. e-ISBN: 978-87-7119-297-1. Netpublikation.
- 15:15 Amilon, A. (red.): *Inkluderende skolemiljøer – elevernes roller*. 288 sider. ISBN: 978-87-7119-304-6. e-ISBN: 978-87-7119-300-8. Pris: 280,00 kr.
- 15:16 Amilon, A.: *Evaluering af lokale initiativer for fortidspensionister*. 96 sider. e-ISBN: 978-87-7119-301-5. Netpublikation
- 15:17: Jakobsen, V.: *Uddannelses- og beskæftigelsesmønstre i årene efter grundskolen. En sammenligning af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og etniske danskere*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-305-3. e-ISBN: 978-87-7119-306-0. Pris: 140,00 kr.
- 15:18 Christensen, G., A.G. Jeppesen, A.A. Kjær & K. Markwardt: *Udsættelser af lejere – Udvikling og benchmarking. Lejere berørt af foged-*

- sager og udsættelser i perioden 2007-13. 178 sider, e-ISBN: 978-87-7119-307-7. Netpublikation
- 15:19 Christensen, C.P. & C. Scavenius: *Et felteksperiment med Kærlighed i Kaos. Et forældretræningsprogram til familier med ADHD eller ADHD-lignende vanskeligheder.* 96 sider. ISBN: 978-87-7119-308-4. e-ISBN: 978-87-7119-309-1. Pris: 90,00 kr.
- 15:20 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2014. Regionale forskelle.* 96 sider. ISBN: 978-87-7119-310-7. e-ISBN: 978-87-7119-311-4. Pris: 90,00 kr.
- 15:21 Nielsen, C.P., M.D. Munk, M.T. Jensen, K. Karmsteen & A.-M.K. Jørgensen: *Mønsterbryderindsatser på de videregående uddannelser. En forskningskortlægning.* 168 sider. e-ISBN: 978-87-7119-312-1. Netpublikation.
- 15:22 Sievertsen, H.H. & C.J. de Montgomery: *Børn i lavindkomstfamilier.* 105 sider. e-ISBN: 978-87-7119-313-8. Netpublikation.
- 15:23 Wendt, R.E. & A.-M.K. Jørgensen: *Forskningskortlægning, kvalitetsvurdering og analyse af udviklingen i skandinaviske dagtilbudsforskning for 0-6-årige i året 2013.* 98 sider. E-ISBN:978-87-7119-314-5. Netpublikation.
- 15:24 Termansen, T., T. Dyrvig, N.K. Niss & J.H. Pejtersen: *Unge i misbrugsbehandling.* 176 sider. ISBN: 978-87-7119-315-2. e-ISBN: 978-87-7119-316-9. Pris: 170,00 kr.
- 15:25 Christensen, E.: *Det har vi lært af NAKUUSA.* 56 sider. e-ISBN: 978-87-7119-317-6. Netpublikation.
- 15:26 Christensen, E.: *Nakuusamit makku ilikkarpavut. NAKuusap meeqqanut isummorsorfiani ilaasortanik apersuineq.* 62 sider. e-ISBN: 978-87-7119-318-3. Netpublikation.
- 15:27 Keilow, M. & A. Holm: *Skalaer til måling af elevtrivsel på erhvervsuddannelserne. En analyse af data fra tidligere trivselsmålinger. Bidrag til Undervisningsministeriets udvikling af elevtrivselsmålinger på erhvervsuddannelserne.* 92 sider. e-ISBN: 978-87-7119-319-0. Netpublikation.
- 15:28 Andersen, D. & B.S. Rangvid: *Skoleudvikling med fokus på sprog i al undervisning. Implementering og elevresultater af udviklingsprogram til styrkelse af tosprogede elevers faglighed i de 2 første år.* 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-320-6. Netpublikation.
- 15:29 Baviskar, S: *Grønlandere i Danmark. En registerbaseret kortlægning.* 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-321-3. Netpublikation.

- 15:30 Siren, A., R.N. Brunner & R.C.H. Jørgensen: "*Øvelse gør mester*" i Næstved Kommune. *Evaluering af livskvalitet i forbindelse med et rehabiliteringsforløb på plejecentre*. 71 sider. e-ISBN: 978-87-7119-322-0. Netpublikation.
- 15:31 Holt, H., M. Larsen, H.B. Bach & S. Jensen: *Borgere I fleksjob efter reformen*. 208 sider. ISBN: 978-87-7119-323-7. e-ISBN: 978-87-7119-324-4. Pris: 200,00 kr.
- 15:32 Keilow, M., M. Friis-Hansen, R.M. Kristensen & A. Holm: *Effekter af klasseledelse på elevers læring og trivsel*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-325-1. e-ISBN: 978-87-7119-326-8. Pris: 170,00 kr.
- 15:33 Christensen, E: *3-5 år efter ophold i Mælkebøtten – en opfølgning af 26 børn og unge*. 64 sider. ISBN: 978-87-7119-327-5. e-ISBN: 978-87-7119-328-2. Pris: 60,00 kr.
- 15:34 Christensen, E: *Meeqqanik inuusuttunillu 26-nik malinnaaqinneq - Mælkebøttenimit nuunnerinit ukiut 3-5 kingorna*. 64 sider. ISBN: 978-87-7119-329-9. e-ISBN: 978-87-7119-330-5. Pris: 60,00 kr.
- 15:35 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2015. National kortlægning*. 208 sider. ISBN: 978-87-7119-333-6. e-ISBN: 978-87-7119-334-3. Pris: 200,00 kr.
- 15:36 Nielsen, C.P., A.T. Hansen, V.M. Jensen & K.S. Arendt: *Folkeskolereformen. Beskrivelse af 2. dataindsamling blandt elever*. 137 sider. E-ISBN: 978-87-7119-335-0. Netpublikation.
- 15:37 Jensen, M.T., K. Karmsteen, A.-M.K. Jørgensen & S.B. Rayce: *Psychosocial Function and Health in Veteran Families - A Gap Map of Publications within the Field*. 220 sider. e-ISBN: 978-87-7119-336-7. Netpublikation.
- 15:38 Sievertsen, H.H: *En god start – betydningen af alder ved skolestart for barnets udvikling*. 83 sider. e-ISBN: 978-87-7119-337-4. Netpublikation.
- 15:39 Mehlsen, L., H. Holt, H.B. Bach & C. Törnfeldt: *Ressourceforløb. Koordinerende sagsbehandlere og borgeres erfaringer*. 108 sider. ISBN: 978-87-7119-338-1. Pris: 200,00 kr.
- 15:40 Kjer, M.G., S. Baviskar & S.C. Winter: *Skoleledelse I folkeskolereformens første år. En kortlægning*. 140 sider. e-ISBN: 978-87-7119-340-4. Netpublikation.
- 15:41 Benjaminsen, L., S.B. Andrade, D. Andersen, M.H. Enemark & J.F. Birkelund: *Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark*.

- En registerbaseret kortlægning.* 336 sider. ISBN: 978-87-7119-341-1. e-ISBN: 978-87-7119-342-8. Pris: 330,00 kr.
- 15:42 Lausten, M., S. Frederiksen, R.F. Olsen, A.A. Nielsen & T.T. Bengtsson: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer – del II. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-343-5. e-ISBN: 978-87-7119-344-2. Pris: 120,00 kr.
- 15:43 Niss, N.K. & I.S. Rasmussen: *Evaluering af satspuljen forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge.* 129 sider. e-ISBN: 978-87-7119-345-9. Netpublikation.
- 15:44 Jakobsen, V., M. Larsen & S. Jensen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2015.* 272 sider. ISBN: 978-87-7119-346-6. e-ISBN: 978-87-7119-347-3. Pris: 270,00 kr.
- 15:45 Christensen, G., R.C.H. Jørgensen & M.R. Larsen: *Erfaringer med at ændre socialt mix i udsatte boligområder. Evaluering af brugen af anvisnings- og udlejningsredskaber som led i Landsbyggefondens 2006-10-midler.* 208 sider. ISBN: 978-87-7119-348-0. e-ISBN: 978-87-7119-349-7. Pris: 200,00 kr.
- 15:46 Mehlsen, L., M.T. Jensen, A.-M.K. Jørgensen, R.E. Wendt & G. Christensen: *Effektfulde indsatser i boligområder til forebyggelse af kriminalitet. En systematisk forskningsoversigt, nr. 1 af 4.* 112 sider. ISBN: 978-87-7119-350-3. e-ISBN: 978-87-7119-351-0. Pris: 110,00 kr.
- 16:01 Skårhøj, A., A.-K. Højen-Sørensen, K. Karmsteen, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Anbragte unges overgang til voksenlivet. Evaluering af fire efterværnsinitiativer under efterværnspakken.* 160 sider. ISBN: 978-87-7119-352-7. e-ISBN: 978-87-7119-353-4. Pris: 160,00 kr.
- 16:02 Andersen, D., M.B. Holtet, L. Weisbjerg & L.L. Eriksen: *Alkoholbehandling til socialt udsatte borgere. Systemets tilbud i borgerperspektiv.* 176 sider. ISBN: 978-87-7119-354-1. e-ISBN: 978-87-7119-355-8. Pris: 170,00 kr.
- 16:03 Baviskar, S., M.N. Christoffersen, K. Karmsteen, H. Hansen, M. Leth-Espensen, A. Christensen & J. Brauner: *Kontinuitet i anbringelser. Evaluering af lovændringer under Barnets reform, delrapport 1.* 128 sider. e-ISBN: 978-87-7119-356-5. Netpublikation.
- 16:04 Niss, N.K., K.I. Dannesboe, C.P. Nielsen & C.P. Christensen: *Evaluering af inklusionsindsatsen i Billund Kommune.* 132 sider. e-ISBN: 978-87-7119-357-2. Netpublikation.

- 16:05 Benjaminsen, L., M.H. Holm & J.F. Birkelund: *Fattigdom og afsavn. Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige.* 336 sider. ISBN: 978-87-7119-358-9. e-ISBN: 978-87-7119-359-6. Pris: 320 kr.
- 16:06 Keilow; M., M. Friis-Hansen, S. Henze-Pedersen & S. Ravn: *Inklusionsindsatser i folkeskolen. Resultater fra to lodtrækningsforsøg.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-361-9. e-ISBN: 978-87-7119-362-6. Pris: 130 kr.
- 16:07 Niss, N.K. & I.S. Rasmussen: *Evaluering af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge". Projekt "Øget udbytte" på Julemærkehjemmene.* 130 sider. e-ISBN: 978-87-7119-363-3. Netpublikation.
- 16:08 Andersen, D, K. Markwardt, L.B. Larsen & M.A. Svendsen: *Velfærdsteknologi i plejeboliger. Borger, medarbejder og økonomisk perspektiv.* 200 sider. e-ISBN: 978-87-7119-364-0. Netpublikation.

EVALUERING AF SATSPULJEN FOREBYGGENDE INDSATSER FOR OVERVÆGTIGE BØRN OG UNGE

PROJEKT "ØGET UDBYTTE" PÅ JULEMÆRKEHJEMMENE

Regeringen og satspuljepartierne afsatte fra 2012 til 2015 midler til at styrke den forebyggende indsats for børn og unge med overvægt. En del af midlerne blev afsat til en indsats på Julemærkehjemmene for øget forældre- og kommunesamarbejde kaldt projekt "Øget udbytte".

Projektet gik ud på at øge og systematisere forældresamarbejdet og samarbejdet med kommunerne. Denne rapport beskriver resultaterne af evalueringen af projektet.

Forældresamarbejdet har overordnet set fungeret godt. Der har været et godt samarbejde, og personalet fortæller, at forældresamarbejdet er bedre end tidligere. Familierne og de ansatte oplever fx, at de har fået langt større kendskab til hinanden og har en fælles viden om barnets udfordringer. Der opstår også netværk mellem forældrene, hvilket betyder, at de føler, at de ikke står alene.

Det kommunale samarbejde har været udfordrende at implementere, men ved evalueringens afslutning fungerer det overordnet set tilfredsstillende. Fx er det positivt for familierne at have en kommunal kontaktperson, som de kan kontakte, hvis de har brug for det.

Evalueringen er finansieret af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge" og er udarbejdet for Sundhedsstyrelsen.